

ODENSE FRIMÆRKEKLUB 100 ÅR 1916 - 2016

Stiftet 1916

Stiftet 1941

Stiftet 1991

ODENSE FRIMÆRKEKLUB 100 ÅR 1916 – 2016

Af Palle Offersen

*Odense
Filatelistklub
Stiftet 1916*

*Arbejdernes
Frimærkeklub
Stiftet 1941*

*Odense
Frimærkeklub
Stiftet 1991*

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1. 100 års frimærkeklub i Odense.	5
2. Odense 1916, stadsarkivar Jørgen Thomsen	11
3. Odense Filatelistklub	17
4. Arbejdernes Frimærkeklub, Odense.	25
5. Odense Frimærkeklub – 25 år	34
6. Nogle portrætter.	43
7. Pincetten	51
8. Juniorarbejdet.	56
9. Udstillingerne	61
10. Frimærkets dag	79
11. Landpost på Nordfyn i Lunde – Skam Herred, Carsten Bjerg	89
12. Skovsbo – Posten, Carsten Bjerg.	97
13. Brændekilde pr. Holmstrup St., Henrik Tranberg	100
14. Maskinafstempling i Odense	107
15. Odenses udvikling set på postkort	117
Bogens forfattere	124

Kapitler uden forfatternavn er skrevet af Palle Offersen.

Forside: Den "filatelistiske dåbsattest" for Odense Frimærkeklub, se kapitel 5.
Bagside: Fotos og illustrationer fra bogen.

Grafisk tilrettelæggelse: Torben Lethrabort.

Tryk: GraphiCo., Odense.

ISBN nr. 978-87-995118-8-4

© 2016, Palle Offersen.

Forord

Af *Palle Offersen*

I juleferien 2014 gik jeg og spekulerede på, at det var ærgerligt, at vi ikke var i fuld gang med at planlægge en stor frimærkeudstilling i anledning af, at det i 2016 ville være 100 år siden, at den første frimærkeklub så dagens lys i den fynske hovedstad. Odense Filatelistklub blev stiftet i 1916. 25 år senere i 1941 blev Arbejdernes Frimærkeklub stiftet, og i 1991 blev klubbernes i alt 175 år fejret med både udstilling, fest og sammenlægning til Odense Frimærkeklub. Det er nu 25 år siden.

I 2013 havde jeg været medredaktør af B1913's 100 års jubilæumsskrift. Det blev min inspiration til at gøre noget tilsvarende omkring Odense Frimærkeklub. Til min store glæde fik jeg straks opbakning af klubbens bestyrelse, og så var det jo bare at komme i gang.

Med et hundrede års historie er der meget at fortælle, så det har været et spørgsmål om prioritering af det materiale, som har været til rådighed. Hermed har jeg også antydnet, at der har været meget historie, som ikke er beva-

Postkort fra Albani Torv med Brockmanns Hotel th. Det var her det hele begyndte 16. januar 1916. Her med torvedag med de aktive slagtere. Omkring år 1900 blev Albani Torv populært kaldt "Slagtertorvet". Postkort fra ca. 1905. Stenders Forlag nr. 2196. Ubrugt.

ret, så desværre er der også (store) huller i historien. Under alle omstændigheder, synes jeg, at det er lykkedes at få de væsentligste træk af udviklingen beskrevet.

Frimærkeklubberne var jo en del af deres samtid og det samfund, der omgav dem. Derfor har jeg forsøgt at få fremdraget nogle historiske sammenhænge fra Odense i de samme år. Dette er primært beskrevet gennem postkort og med det interessante kapitel, som jeg har været så heldig at få Stadsarkivar Jørgen Thomsen til at skrive til bogen.

Ud over det historiske bør en bog som denne indeholde noget filatelistisk stof. Derfor har jeg skrevet et kapitel om Odenses maskinafstempler, da disse tidsmæssigt falder fint sammen med starten af frimærkeklubben. Endvidere har to af klubbens aktive filatelister og udstillere Carsten Bjerg og Henrik Tranberg beredvilligt leveret nogle artikler til bogen.

Fra starten af bogens produktion havde jeg den målsætning, at bogen skulle fyldes op med filatelistisk materiale og postkort til illustration af indholdet. Kun relevante fotos af personer og udstillinger m.v. har her ud over fået adgang til bogen. Det er mit håb, at indhold og illustrationer sammen giver en filatelistisk oplevelse. Langt de fleste af illustrationerne er fra mine egne samlinger med Odense posthistorie og stempler samt Odense postkort. Carsten og Henrik har selv sørget for illustrationer til deres artikler.

I forbindelse med tilblivelsen af bogen har jeg interviewet flere af klubbens nuværende og tidligere medlemmer. Flere har også bidraget med kildemateriale og illustrationer. Under

12-15 besøg på Historiens Hus i Odense har jeg også fået god hjælp med informationer af de hjælpsomme medarbejdere.

TAK TIL ALLE, DER MED STORT OG SMÅT HAR BIDRAGET TIL DENNE BOGS TILBLIVELSE. Selv den mindste lille information har været til stor hjælp med puslespillet.

En særlig tak skal rettes til min kone Jette, som har måttet lide under mit skriveri og ovenikøbet er blevet pålagt at læse korrektur.

Jeg håber, at du kære læser får glæde af at læse historien om, hvordan en frimærkeklub gennem 100 år blev til to og så igen til en.

God læselyst.

Odense, februar 2016

100 års frimærkeklub i Odense

Af *Palle Offersen*

Klubbens historie kan føres tilbage til 1916. De mest skelsættende datoer er: Stiftelse af Odense Filatelist Klub: 16. januar 1916.

Stiftelse af Arbejdernes Frimærke Klub: 30. august 1941.

Sammenlægning af de to klubber til Odense Frimærke Klub: 26. marts 1991.

Med et hundrede års historie er der mange begivenheder, der kan være interessante at berette om. De emner og begivenheder, som er valgt i denne bog, er udvalgt for at give et så fuldstændigt billede af, hvordan en hobby for de få med tiden samlede flere og flere frimærkesamlere i klublivets fællesskab.

Det er historien om 75 års jævn stigning i tilslutningen til et vendepunkt, hvor tiden blev en anden, og vores dejlige hobby får sværere og sværere ved at trække nye samlere til.

Historien er opbygget i tre hovedtemaer:

- Tre frimærkeklubbers historie (kapitel 3-5).
- Hvem og hvad var også med til at skabe klubbernes historie og sjæl (kapitel 6-8).
- Udstillingerne har altid været den ultimative måde at få præsenteret filatelien for de andre samlere og for offentligheden (kapitel 9-10).

Fig. Odense Frimærkeklub fra julemødet 2015.

Med dette og de øvrige otte kapitler er det målet at skabe et samlet billede af en hobby og tre klubber, som gennem 100 år har udviklet sig i takt med tidens og medlemmernes udvikling.

Inden de otte klubhistoriske kapitler er indsat kapitel 2, der giver et tidsbillede af Odense by i 1916. Kapitlet er skrevet af den bedste til at skrive denne historie: Odenses stadsarkivar Jørgen Thomsen.

Hvorfor være medlem af en frimærkeklub?

Når en bog som denne skal beskrive frimærkesamleriet og filatelen i for- eningsregi melder nogle spørgsmål sig naturligt:

"Hvorfor samles i en klub om en hobby, som ret beset primært foregår hjemme med opsætning af frimærkerne i et album?" og

I frimærkeklubben kan man måske finde det, man mangler, i en af andres dubletter.

"Betyder det at mødes i en frimærkeklub ikke, at samlerglæden erstattes af higen efter at have den fineste samling?"

Naturligvis kunne andre tilsvarende spørgsmål stilles, men jeg holder mig til at stille og besvare netop disse to udfordrende spørgsmål.

Det første spørgsmål kan let besvares. Når du kommer i en frimærkeklub, møder du andre mennesker, som har den samme hobby og måske entusiasme som dig. Vi kan i frimærkeklubben lære af hinandens erfaringer, hvilket jo giver større viden for alle. Det var nok denne iagttagelse, der bragte ca. 60 frimærkesamlere til at mødes en januar dag i 1916. At vi alle også har konstateret, at det at komme i en klub også giver fællesskab, sociale relationer og for mange vedkommende livslange venskaber med sig, gør jo kun svaret mere enkelt.

Det andet spørgsmål er måske lidt mere nuanceret. Det er åbenbart, at mange mennesker er født med et konkurrencegen. Det gælder også frimærkesamlere. Derfor vil nogle af os søge at få den fineste samling og blive rost og måske præmieret på en frimærkeudstilling – stor eller lille. Denne anerkendelse skal vi ikke ignorere, men i modsætning til i sportens verden ses uvenskaber sjældent mellem konkurrerende filatelister. I stedet bruger vi hinanden til at finde netop det frimærke eller den forsendelse, som kan forbedre den enkeltes samling.

For langt de fleste frimærkesamlere – også klubsamlere – er det samlerglæden, som er det afgørende. Det er samlerglæden, som driver værket. Konkurrencerne er kun en ekstra kolorit for den enkelte. Helt enkelt vil jeg gerne citere Odense Filatelistklubs mangeåri-

ge formand Otto Lauritzen i forbindelse med en opsætningskonkurrence den 21. november 1961 i Arbejdernes Frimærkeklub, hvor han var dommer: „Når man selv er glad ved sin samling, er det i øvrigt revnende ligegyldigt, hvad andre mener om den!”

Selv om jeg er ivrig udstiller, er Ottos vise ord vigtige for mig. Det er min samlerglæde, der driver værket. Det kan og må aldrig blive et spørgsmål om gode eller dårlige vurderinger på en udstilling. Noget andet er, at det er udstillingerne, som giver os mulighed for at se og sammenligne vores samlinger. Og ligeså vigtigt er det, at udstillingerne giver samlerne mulighed for at "vise sig frem" for mulige nye medlemmer. Næsten alle de udstillinger, som der har været i Odense har givet nye medlemmer, Uden udstillingen OFILA 01 på Odense Teknikum den 31/3-1/4 2001 var jeg aldrig kommet i gang med samleriet igen efter mere end 20 års

dvale. Odense Frimærkeklubs kasserer Leif Schjøitz blev medlem direkte afledt af en propagandaudstilling i Tarup Centret i februar 2009. Dette, blot for at nævne to eksempler.

De forsvundne protokoller

Ingen historisk skildring er bedre end de foreliggende kilder. Det må også denne forfatter sande!

Odense Filatelistklubs første 50 år er beskrevet fint i to jubilæumshæfter fra 1941 og 1966, der dog ikke levner ret meget plads til detaljer om klublivet. De følgende år findes der yderst begrænset information om, idet der ingen forhandlings- og mødeprotokoller er bevaret fra Odense Filatelistklub efter 1956. Klubben begyndte i slutningen af 1956 at udgive medlemsbladet "Pincetten". Bladene har medvirket til at fortælle om, hvad der rørte sig i klubben gennem årene.

Historien om Arbejdernes Frimær-

1916 — 1941

1916-1966

Odense Filatelistklubs to jubilæumsskrifter fra 1941 og 1966.

keklub var langt hen i skriveprocessen endnu mere mangelfuld. Faktisk havde jeg kun en kilde frem til midt i 70'erne, hvor jeg blev medlem. Mellem nogle gamle papirer fra Odense Frimærkeklub lå formanden Lauritz Larsens tale ved AFK's 25 års jubilæumsfest – unægtelig en tynd og ufuldstændig kilde.

Så stødte jeg på en artikel i Pincetten november 1989 under overskriften "Et af sommerens historiske fund" skrevet af Kaj Storm. Han var i sommerens løb blevet ringet op af en mand, der havde fundet AFK's protokoller i en container på Midtfn. Hvad der var efterfølgende var sket med protokollerne fortonede sig i mørket, og hverken Kaj eller klubbens daværende formand Aage Nielsen kunne erindre, hvad der var sket med protokollerne. Den ene erindrede, at finderens ville have en betydelig findeløn, mens den anden mente, at de vist var blevet afleveret til en lokalhistorisk samling på Midtfn.

Heldigvis har historien fået en lykkelig og for bogens kapitel 3 en god udgang! Ved mit tredje besøg og anden energiske forespørgsel på Historiens

De genfundne protokoller fra Arbejdernes Frimærkeklub 1941-1966 (3 stk.) og 1976-1984.

Hus opdagede den hjælpsomme medarbejder, at der vist lå nogle protokoller i en kasse i arkivet under rådhuset. Kassen blev fundet frem til mig, og der var ikke en, men fire kasser med forskelligt indhold om både Arbejdernes Frimærkeklub og Odense Filatelistklub. Samlingen var ikke komplet, men har dog givet mange timers "forskning" i læsesalen.

Et ekstra kuriosum til protokolhistorien kom, da jeg var ved at afslutte gennemgangen af de fire kasser. Her dukkede en kvittering for indlevering af protokoller mm. fra Odense Filatelistklub op. Så kom der yderligere tre kasser frem. Væsentligst heri var protokollerne fra 1916-1956 (6 stk.) samt korrespondance mm. fra 1930'erne.

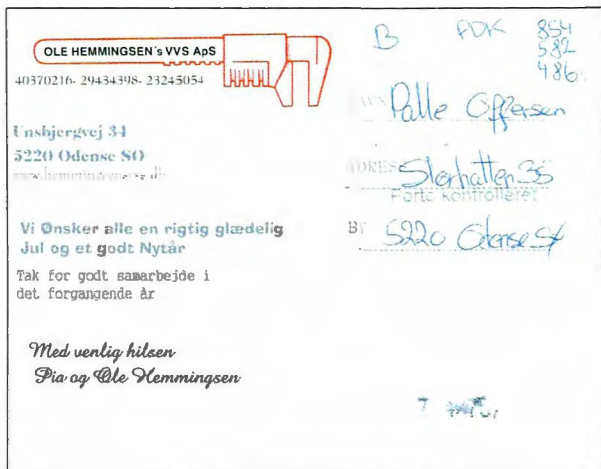
Alt i alt er indsamlingen af kilde-materiale samt interviews og samtaler med en række af klubbens nuværende og tidligere medlemmer herunder seks tidligere formænd blevet til den historie, som følger i de næste otte kapitler.

Filatelien i fremtiden

I et jubilæumsskrift bør man se optimistisk fremad, men fremtiden ikke kun for Odense Frimærkeklub, men for filatelien i det hele taget ser ikke lys ud. Færre og færre breve giver ikke grobund for at lokke nye samlere til. De fleste især drenge samlede før hen på et eller andet tidspunkt på frimærker, fordi de så de flotte mærker på de breve, der dumpede ind af familiens postkasse. Der er næppe nogen, som i dag samler på "On-line brev porto".

Antallet af nye samlere kan lagt fra opveje det naturlige frafald, som mange ældre samlere giver.

I de første mange år var de fleste frimærkesamlere general-samlere, dvs.

En moderne forsendelse med On-line betaling. Unægtelig en kedelig julehilsen uanset, hvor velment den var.

de samlede "Hele verden". Med tiden blev det for omfangsrigt, så de fleste begrænsede sig til et eller nogle få lande. Nogle få koncentrerede sig om mere begrænsede områder typisk et mærke eller en serie, hvor trykoplæg, varianter osv. blev dyrket.

Med tiden har samlerne specialiseret sig mere og mere og nye samlemåder er kommet til: tema- og motivsamling, posthistorie, postkort samt åben klasse, hvor (næsten) alt kan inddrages. Det er mit bud, at fremtidens samler vil foretrække en af de fire nye discipliner.

Der vil blive længere og længere mellem frimærkeklubberne, som enten må lukke eller lægge sig sammen. Allerede om ti år vil antallet af samlere og klubber være markant færre end i dag. Klubberne vil næppe have møder, som vi kender det nu, men pga. af stor geografisk afstand vil der blive færre møder og kontakten mellem – de få – samlere vil primært foregå elektronisk.

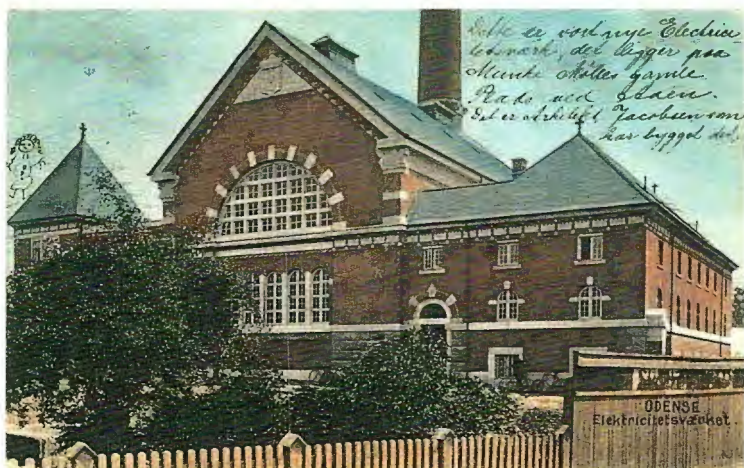
Mange samlere vælger allerede nu at supplere deres samlinger via nettet, ikke mindst de mange net-auktioner

både de professionelle, og hvor samlerne sælger eget materiale. En vigtig spiller for sidstnævnte er Danmarks Filatelist Forbunds aktive site på www.DFF-netsalg.dk.

Især posthistorie og postkort vil udvikle en samleform, der kommer til at ligne, hvad vi i dag kender fra antikvitetsamlere m.fl.

Odense omkring 1916

I årene op til 1916 var der en stor teknisk udvikling i såvel Odense, som i resten af verden. Væsentligste tekniske begivenhed i Odense var nok bygningen af et kommunalt elværk på Klosterbakken. Det gav mulighed for mere elektricitet til erhvervsliv og private husstande, og der begyndte at komme elektrisk belysning af gaderne. Elektricitetsværket var også den direkte årsag til, at det fra 1911 blev muligt at indføre sporvognsdrift i byen. Det var i samme årti, at de første biler begyndte at køre rundt i byens gader.

Postkort fra ca. 1910 med det nyopførte elværk. Stenders Forlag nr. 19437. Postsendt 22.04.1910.

Nye og gamle tider mødes ved Klaregadebroen. Personbil, sporvogn og hestevogn. Verdenspostforeningen brevkort fra ca. 1914. Carl Friis forlag, nr. 3225. Postsendt 30.02.1915.

Odense 1916

Af stadsarkivar Jørgen Thomsen

2

Odense Frimærkeklub kan føre sine rødder 100 år tilbage, til 1916, da verden stod i brand. Den 1. verdenskrig var brudt ud et par år før, men Danmark havde held til at holde sig uden for stormagternes opgør. Forfatteren Jeppe Aakjær skrev netop i 1916 *Historiens sang*, og et par af linjerne om Danmark er blevet klassiske: "Du pusling-land, som hygger dig i smug, mens hele verden brænder om din vugge".

Odenseanerne delte på dette område skæbne med andre danskere – bortset fra de mange sønderjyder, der måtte deltage i krigen på tysk side. Dagligdagen og levevilkårene blev i højeste grad påvirket af krigen. Staten greb for første gang i moderne tid ind i vareomsætningen med bestemmelser om maksimalpriser, udførselsforbud o. lign., og den slags bestemmelser, hvis hovedsigte det var at beskytte forbrugerne, gjaldt selvfølgelig også i Fyns hoved-

stad. Reguleringerne blev strammet i løbet af krigen, og helt grundlæggende blev forholdene værre og værre, efterhånden som stormagtsopgøret strammede til.

Da Tyskland i begyndelsen af 1917 erklærede uindskrænket ubådskrig og dermed fremprovokerede, at USA gik ind i krigen i kampen mod Tyskland og Østrig-Ungarn, blev mulighederne for import til Danmark yderligere forværret. På det helt lokale plan betød det f.eks., at produktionen af kaffeerstatning på cikoriætørrerierne omkring Odense fik endnu bedre vilkår end hidtil. Man måtte i vidt omfang klare sig med, hvad man havde.

Krigsårene betød løbende prisstigninger trods den statslige reguleringspolitik, og mange familier oplevede derfor smalhans, da de dyrtidstillæg, der somme tider blev givet til lønnen, ofte kun var et plaster på såret. Og et af de

Selv om det var stramme tider, var det nødvendigt at opføre en ny personbanegård i Odense. Den nye banegård blev opført i 1913-14 til erstatning for den gamle fra 1865. Farvekoloreret postkort med den grønne sporvogn foran banegaarden. Postkort fra ca. 1919. Stenders forlag, nummer 40085. Ubrugt.

områder, hvor den odenseanske befolkning for alvor kunne mærke de hårde tider, var med hensyn til boligforsyningen. Allerede før krigen var der konstateret bolignød, og selv om byrådets flertal i første omgang havde forsøgt at smyge sig udenom, tilspidsedes situationen under krigen.

Byrådet så sig snart nødsaget til at opføre egentlige husvildebarakker i Kræmmermarken, ligesom man tog det gamle teater på Sortebrødre Torv i brug til husvildeboliger. Det samme gjaldt enkelte skoler. I 1917 gik det f.eks. ud over Klaregades Skole, hvor der ved en interimistisk ombygning blev skaffet plads til ca. 60 værelser, men bestemt af en standard, som vi i dag ville finde betænkelig. Familierne i det ene værelse kunne høre hvert et ord af, hvad der blev sagt hos naboerne i værelserne ved siden af, og stod børnene på en af de få stole, kunne de kigge ind til naboene. Der var vist nærmest tale om bås!

Boligproblemerne udløste skarpe politiske sammenstød, men heldigvis fik den vanskelige situation også andre kræfter i sving, så man ikke var henvist alene til det offentlige initiativ. Den almenyttige boligbevægelse, som havde set dagens lys før krigen i København,

kom netop i 1916 for alvor til Odense, da den lokale Arbejdernes Boligforening blev oprettet. Året efter gjaldt det A/S Det borgerlige Byggeselskab, og disse initiativer blev fulgt op af andre tilsvarende i de første efterkrigsår.

Men bolignøden, husvildebarakkerne og indkvartering i tvivlsomme omgivelser blev virkeligheden for mange odenseanere i årtier frem. Arbejdernes Boligforening nåede under krigen i mål med sine første byggerier ved Store Glasvej, Ørstedsgade og Kanslergade, mens Det borgerlige Byggeselskab fik bygget ved Borgervænget, Heltzensgade, Billesgade og Unsgaardsgade. Tilsammen var de nye boligforeninger med til at skaffe 213 boliger i årene 1917-18, men det var langt fra nok til at normalisere forholdene på boligmarkedet. Og da der ikke var nogen egentlig huslejeregulering, betød manglen på boliger, at mange familier flyttede den ene gang efter den anden, fordi man simpelt hen ikke havde midler til at betale de stigende huslejer. Læser man erindringer fra folk, der voksede op i årene omkring 1. verdenskrig, er de stadige omflytninger på de to årlige flyttedage da også noget af det, som rigtig mange hæfter sig ved.

Odenses gamle teater blev pga. af boligmanglen anvendt til husvildeboliger. Brevkort fra ca. 1910. Stenders forlag, nummer 288. Postsendt 29.07.1915.

Partier fra Skt. Hans Landsgn. Brevkort ca. 1915, foto O. Sørensen, Vestergade 60, Odense. Postsendt 2. juni 1916.

Odense var i 1916 en meget mindre by end i dag. Selve købstaden havde 45.303 indbyggere ved folketællingen i 1916. Den sammenhængende bymæssige bebyggelse spredte sig over et langt mindre område end nu, og samtidig lå en del af "byen" uden for købstadens område. Det var i 1901 lykkedes at få indlemmet Skt. Knuds Landdistrikt – landsbyerne Hunderup og Bolbro. Omkring 1. verdenskrig nærmede det omfattende villabyggeri i byens sydlige udkant sig hastigt den gamle Hunderup landsby. Helt så hurtigt var Bolbros af-sides beliggenhed ikke truet, men også her voksede nye bebyggelser frem. Allerstærkest voksede byen dog mod nord, nemlig i Skibhuskvarteret, som imidlertid under 1. verdenskrig endnu ikke var en del af købstaden.

I 1905 havde Odense Byråd første gang sagt nej tak til et ønske fra Skt.

Hans Landdistrikts side om indlemmelse i købstaden. I første omgang var der fra begge sider tale om kolde økonomiske overvejelser, men meget hurtigt derefter blev de politiske konsekvenser af en eventuel indlemmelse det, der talte stærkest i hvert fald i Odense Byråd. Flertallet, som f.eks. både ved byrådsvalgene i 1913 og 1917 var borgerligt (10 ud af 19), ville simpelt hen ikke risikere at tage imod et hurtigt voksende kontingent af arbejdervælgere med de konsekvenser, det kunne få for flertalsforholdet i byrådet.

Selv om landdistriktet i årene op mod verdenskrigen accepterede at overdrage mindre områder omkring havnen til den voksende by, var det ikke sådan, at byrådet mente sig forpligtet til løbende at komme landdistriktet til hjælp. Det førte blandt andet til et nej til en forespørgsel om at levere vand til land-

distriktet fra Odenses eget vandværk. Senere kom også sporvognsdriften i spil som noget, der kunne bruges til at "drille" landdistriktet med. Og man skulle helt frem til 1932, før staten gennemtvang en indlemmelse. Da boede der mere end 10.000 borgere i Fredens Sogn!

Det borgerlige byrådsflertal fra tiden under 1. verdenskrig holdt sig således længere i Odense end i de fleste andre danske købstæder, og først i 1937 fik Odense en socialdemokratisk borgmester. På landsplan var det ganske sent, men forklaringen var altså først og fremmest, at det var lykkedes at holde Skt. Hans Landdistrikt med Skibhus- og Åløkkekvarteret ude af købstaden.

Odense var i 1916 en by, hvor håndværk og industri fyldte rigtigt meget. De to erhverv dannede det økonomiske grundlag for 48-50% af befolkningen, mens handel og omsætning var hovedbeskæftigelsen for 18-20%. 7-8% levede af administration og af forskellige liberale erhverv, og nogenlunde samme andel levede af deres egen formue eller af offentlig forsørgelse. Mange husstande havde stadig tjenestefolk.

Odenses industripræg var tydeligt –

og Odense beholdt længe efter 1916 stillingen som den største danske industriby efter København. Jern- og metalindustrien med en række jernstøberier havde flest beskæftigede – blandt andet på Sdr. Boulevard, i Frederiksgade, på Nørrebro og Vesterbro. Størst var Thomas B. Thriges Fabrikker, der lavede elektriske maskiner, med 4-600 medarbejdere under 1. verdenskrig, og netop under krigen kom der for alvor gang i den dåseproduktion, som senere udviklede sig til Hastrup's Fabrikker. Det var jo dengang, at udtrykket gullaschbaroner blev opfundet om dem, der tjente penge ved eksport af tvivlsomme levnedsmidler på dåse.

Tekstilindustrien med de store klædefabrikker, Mogensen og Dessau (der fabrikerede bomuldstøj) og Brandts Klædefabrik (der fremstillede uldvarer), var også stærkt repræsenteret i byen, og det samme gjaldt nærings- og nydelsesmiddelindustrien med bryggerier, slagterier, konserverfabrikker, tobaksfabrikker, sukkerkogeri og flere andre virksomheder.

Selv om Odense under 1. verdenskrig oplevede vanskelige rammevilkår ligesom det øvrige Danmark, betød det ikke

M. P. Allerups Jernstøberi th. lå nær ved hjørnet af Sdr. Boulevard og Filsofsgangen. Foto over Odense fra tårnet på Ansager Kirke. Industriens skorstenes ses over alt med skorstenen på det nyopførte elektricitetsværk th. bag træerne langs åen. Postkort fra ca. 1920. J. Chr. Pedersens Kunstforlag, Nummer 18. Ubrugt.

Odense set fra flyvemaskine er antageligt det ældste luftfoto med motiv fra Odense. Nederst ses Klosterbakken efter vejgennembruddet i 1919. Th. er den tilbageblevne og renoverede del af Skt. Knuds Kloster efter branden i 1913. Det er bag disse mure, at artiklens forfatter har sin daglige gang. Fotoet er fra ca. 1925 og taget fra sydvest.

På kortet ses en travl markedsdag på Flakhaven. Nederst tv. ses Klingenberg. I midten Skt. Knuds Kirke. Helt th. åbner Albani Torv sig og enkelte boder ses også. Stenders Forlag nr. 55.611. Postsendt 27.01.1927.

komplet stilstand. Der var f.eks. gang i gennemførelsen af et af byens første gadegennembrud – Klosterbakken. De bygninger, der havde været bygget oven på gamle fundamenter af Skt. Knuds Kloster syd for domkirken, var gået op i luer i 1913, og under krigen besluttede byrådet i samarbejde med staten at genopføre noget, der skulle give illusionen af et gammelt kloster og samtidig se pænt ud ved siden af domkirken.

Industrialiseringen havde lært beslutningstagerne, at der kunne være grund til at redde ældre bymiljøer – den første bygningsfredningslov kom i

1918 – og i Odense besluttede man med meget fremsyn at sætte ind og ved genopførelse af klostret at beskytte domkirkens omgivelser. Byrådet gjorde det i enighed, selv om det kostede byen en tiendedel af et års budget, og selv om man utroligt nok ikke havde nogen fast forestilling om, hvad byen skulle bruge de nye lokaler til.

Andre bygninger blev også opført under krigen. I 1915 afløste det nye alderdomshjem på Sdr. Boulevard eksempelvis den gamle fattiggård i Vindegade som et tegn på, at samfundets syn på alderdom, sygdom og fattigdom var ved at blive ændret.

Læseforeningens have og bygning set fra syd. I 1942 blev haven overtaget af Odense Kommune, der omdøbte parken til H. C. Andersen Haven, men det populære navn er "Eventyrhaven". Brevkort fra ca. 1908. Warburgs Kunst Forlag, nummer 334. Postsendt 14.06.1909.

Der var store skel mellem rig og fattig i datidens Odense. De rige folk samledes endnu til søndagsboller i Fruens Bøge og i deres eget betalingsbibliotek, Fyens Stifts Læseforening, i bymidten, hvor det også kun var medlemmer, der havde adgang til Læseforeningens Have, nu Eventyrhaven. Men byen var så småt ved at komme i gang med biblioteksvirksomhed, hvad der på sigt tog livet af læseforeningens bogudlån.

Der var en kort tid et offentligt finansieret byorkester under krigen, men det blev først permanent efter 2. verdenskrig. Fritidslivet var også under udvikling på andre områder – tænk f.eks. bare på fodboldens område, hvor Odense Boldklub allerede havde det meste af tre årtier på bagen, og hvor årstalsklub-

ber som B1909 og B1913 vidnede om, at der var grøde i sportens verden. Det blev endnu mere udtalt, da ottetimersdagen kort efter verdenskrigens ophør blev en realitet.

Kvinderne havde i 1915 omsider fået fulde demokratiske rettigheder på linje med mændene, og for den odenseaner, der oplevede 1916, var der næppe nogen tvivl om, at der trods krigens tryk var tale om en by i stærk udvikling.

Odense Filatelistklub

Af Palle Offersen

Frimærkestævne og stiftelse af Odense Filatelistklub

Med Willy Brocks i spidsen blev der søndag den 16. januar 1916 afholdt et frimærkestævne på Brockmanns Hotel. Stævnet startede kl. 10.00, hvor deltagerne kunne se nogle medbragte samlinger. Klokken 14.30 begyndte det egentlige møde med foredrag om filateli. I alt 60 personer deltog, og 23 af disse meldte sig samme dag ind i den nystiftede frimærkeklub, som fik navnet "Odense Filatelistklub". Fra stiftelsen var klubben en afdeling af filatelistforeningen "Skandinavia" i Horsens.

Første almindelige mødeaften blev allerede afholdt den følgende torsdag aften på Industripalæet. Der deltog 20 medlemmer, der ved samme lejlighed valgte en bestyrelse. Første formand blev driftsleder på Fyns Glasværk, Willy Brocks. Han sad, bortset fra et enkelt år, som formand helt frem til 1939. Allerede ved foreningsårets afslutning i

april 1916 var medlemstallet 38. Kontingentet blev fastsat til 3 kr., hvoraf 2 kr. gik til "Skandinavia" for medlemsblad og annoncering.

Odense Filatelistklubs første formand: Willy Brocks.

Den nye klub startede med højt aktivitetsniveau, og allerede 17. februar 1916 blev første juniormøde af-

Postkort med Brockmanns Restaurant. Måske var det i dette lokale, at første møde blev afholdt. Brevkort fra ca. 1916. Foto: Odense Klichéfabrik. Postsendt 28. september 1916.

holdt, og i 1916 nåede man i alt 11 juniormedlemmer. Den første udstilling blev afholdt samme år den 5. november i Industripalæet.

Efter fem år var medlemstallet stabilt på næsten 50. Den 13. januar 1921 blev det besluttet helt at løsrive sig fra "Skandinavia", og klubben var herefter helt uafhængig. Hvilket blev bekræftet på en ekstraordinær generalforsamling den 10. februar 1921.

Nytænkning og filatelistunion

I april 1929 fremkom formanden Willy Brocks med en ide om at arrangere en filatelistdag i løbet af sommeren f.eks. til Snoghøj. Her kunne man mødes med jyske filatelister og "derigennem at lære hverandre at kende samt drøfte filatelistiske spørgsmål, bytte dubletter og i øvrigt tilbringe nogle timer sammen i selskabeligt samvær." Forslaget blev vedtaget, og den 14. juli gik turen med tog til Middelfart. Efter frokost i Kongebro Skoven gik turen videre med motorbåd til Snoghøj, hvor klubbens medlemmer mødtes med ligesindede fra Haderslev, Kolding, Fredericia og Vejle.

Filatelistdagen var en stor succes og blev gentaget den 10. august 1930, hvor antallet af deltagende klubber var

forøget med deltagere fra bl.a. Skive, Svendborg og København.

Efter 15 år med mødelokaler på Industripalæet flyttede møderne fra starten af 1932 til Postgaarden i Overgade. Det blev dog kun til to møder, så rykkede klubben igen tilbage, men dog kun for to møder. Herefter blev mødestedet Restaurant Bristol i Skt. Knuds Kirkestræde, hvor man holdt møder frem til 1936. I disse år var der kun et månedligt møde. I forbindelse med starten på Bristol blev mødedagen ændret fra torsdag til tirsdag. Der har også i en senere periode været mandagsmøder.

Martin Jørgensen havde i marts 1931 været i København, hvor han sammen med formanden for Arbejdernes Frimærkeklub, København, Th. Hannibal havde udarbejdet et program for 3. filatelistdag, som blev afholdt den 26. juli 1931. De to herrer havde til filatelistdagen udarbejdet et oplæg til dannelsen af en landsunion. Programmet blev gennemført som planlagt, og "Danmarks Filatelist Union" blev stiftet med Martin Jørgensen som første formand.

På generalforsamlingen den 24. januar 1933 blev Martin Jørgensen valgt som ny formand efter kampafstemning mod Willy Brocks med stemmerne 16

Poststemplets Dato.

Odense Filatelist Klub.

Vi har herved Fornøjelsen at indbyde Klubbens Medlemmer til at deltage i en Biltur til Frimærkeudstillingen »Nepa« i Horsens Søndag den 6. September 1936.

Turen koster ca. Kr. 3,50 for Medlemmer og Kr. 4,50 for Ikke-Medlemmer. Indtegningen sker hos Frimærkehandler E. Nielsen, Klaregade 4 eller hos Driftsinspektør W. Brocks, Tlf. 4144, inden 1. September. Tegningen er bindende.

Mødested Søndag den 6. September Kl. 7 ved Badstuen, Østre Stationsvej. Hjemkomst Kl. ca. 24.

Bestyrelsen.

*Odense Filatelistklub
arrangerede også bilture
til bl.a. frimærkeudstil-
linger. Her til NEPA i
Horsens 1936 for 3,50
kr.*

Kopi fra forhandlingsprotokollen 1934, der fortæller, at syv sider er klippet ud, da flertallet af bestyrelsen ikke kunne genkende indholdet.

mod 14 og 3 blanke. Den netop fratrådte formand Willy Brocks blev samtidig udnævnt til klubbens andet æresmedlem. Første æresmedlem var Ida Aarestrup, der havde været med fra start og blev udnævnt 7. februar 1931 under klubbens 15 års fødselsdagsfest.

Martin Jørgensens ledelsesstil faldt ikke i alles smag, hvilket gav en del uro i klubben. Kritikken kom frem på generalforsamlingen 25. januar 1934, hvilket han ikke kunne acceptere, hvorefter han trak sig som formand efter kun et år. Herefter måtte Willy Brocks igen trække i formandstrøjen for nogle år.

Martin havde i sin formandsperiode selv skrevet bestyrelsesrefera-

terne. Det var også tilfældet med referatet fra generalforsamlingen. Den nye bestyrelse tog afstand fra dette referat og klippede de syv sider ud af protokollen. En ny protokol blev taget i anvendelse, og et nyt referat blev skrevet. Her kommer det gamle mundheld til sin ret: "Det er altid sejrherren, som skriver historien".

Flere medlemmer og særkuverter

Efter et stabilt medlemstal i starten af 1920'erne faldt medlemstallet i 1928 og 1929 til kun 25. Historien fortæller ikke noget om årsagen til dette kraftige fald og ej heller om, hvad der førte til at medlemstallet herefter nærmest eks-

Odense Filatelistklubs bestyrelse ved jubilæet i 1941. Fra venstre C. Helmer, A. Probst, juniorleder, M. Holm, næstformand, O. Lauritzen, formand, W. R. Sand, kasserer, J. H. Visser, dubletleder og A. Vendelbo Jensen, sekretær.

ploderede til 59 i 1930 og over 100 i 1931. De følgende år steg medlemstallet, så der i 1940 var 150 medlemmer. Hertil kom 36 juniormedlemmer.

Det stigende medlemstal betød, at der også var behov for lidt større lokaler. 11. april 1944 afholdt Odense Filatelistklub sit første møde i blå stue på Fyns Forsamlingshus. Det blev et mangeårigt bekendtskab, idet det holdt helt frem til 1981.

I perioden fra omkring 1940 til 1970 havde klubben mange aktiviteter med særkuverter og særstempler i mange sammenhænge ofte med Karlo Lindskog som idemand. Formålene var dels at skabe opmærksomhed omkring filateli og Odense Filatelistklub, dels at få nogle indtægter ved salg af særkuverter. Også privat overtrykte frimærker i anledning af klubbens jubilæer blev set. Filatelistisk set var det ikke det hele, som var lige rosværdigt, men der "var penge i det". For eksempel tjente klubben 500 kr. på særkuverter og – kort i anledning af H. C. Andersens 150 års fødselsdag den 2. april 1955.

I efterkrigsårene var medlemstallet på lidt af en rutsjetur fra 164 medlemmer i 1945 til 86 i 1956. Heldigvis vendte udviklingen stille og roligt de følgende år, så der i 1960 var 112 medlemmer.

10 øre Spøttrup fra 1000-årsserien 1954 (AFA 351) med privat overstempling i anledning af OF's 40 års jubilæum 16. januar 1956.

Medlemstallet toppede i 1965 med 176 medlemmer.

Fynsmester og nye initiativer

Inspireret af de sjællandske klubber fik bestyrelsen den ide, at der i 1958 skulle afholdes et fynsmesterskab i filateli. Odense Filatelistklub lagde lokaler til i

Typisk særkuvert med officielt særstempel fra Odense Filatelistklub (og Karlo Lindskog) i anledning af H. C. Andersens fødselsdag 1955 frankeret med 20 øre H. C. Andersen fra 1935 (AFA 227) sendt til formanden Otto Lauritzen.

*Fynsmestre i filateli
1964 fra venstre A.
Vendelbo-Jensen, Kaj
Jørgensen og Arthur
Probst, der lykønskes af
Otto Lauritzen.*

Fyns Forsamlingshus, og klubberne fra Faaborg, Middelfart og Odense deltog. Værterne vandt konkurrencen og den udsatte sølvdirigentklokke. Igen i 1959 gentog klubben bedriften, hvor mesterskabet blev afholdt i Faaborg. Præmien var en stor lup, skænket af frimærkehandler Robert Bechsgaard, København, der havde startet sin samlerinteresse i klubben, og han var fortsat medlem af Odense Filatelistklub. Luppen var en vandrepræmie, som i 1964 blev vundet til ejendom efter tredje sejr på seks år.

Medlemmerne udviste stor interesse for at komme til udstillinger i ind- og udland. Første store fælles tur var i maj 1959, hvor klubben arrangerede bus-tur til Hamborg og udstillingen "Inter-posta". Det blev den første af en lang række rejser til udlandet. Rejseleder var Svend Hansen, og de følgende år gik turene til Philatex i Paris i 1964 og WIPA i Wien i 1965. En tradition var født, og der fulgte mange udlandsrejser de følgende 25-30 år. Hver gang med Svend som energisk rejseleder. I 1965 var der eksempelvis også ture til Ringsted, Svendborg og Nyborg.

I 1963 begyndte snakken for alvor om det forestående 50 års jubilæum. På årets generalforsamling fremsatte be-

styrelsen derfor et forslag om en kon-tingentstigning på 2 kr. til brug for en jubilæumsfond, så klubben havde noget "at stå imod med", hvis en evt. ju-bilæumsudstilling ville give underskud. Forslaget gav mildest talt en heftig de-bat med mange synspunkter. Forslaget kom til afstemning med det usædvan-lige resultat, at der var 10 stemmer for, 10 imod og 10 blanke. Forslaget faldt således. Den gode stemning blev imid-lertid hurtigt genoprettet, så alle blev genvalgt.

Der kom imidlertid mange bidrag til jubilæumsfonden i form af forskellige gaver. Oftest var det frimærker og lit-teratur, som efterfølgende blev solgt på auktion til fordel for fonden. En an-den væsentlig bidragsyder var "Svends krambod", som alene i 1963/1964 bi-drog med 400 kr. En af de indtægter, kramboden havde, var salg af lumog-enlamper fremstillet af Svend Hansen og solgt for 25 kr. pr. stk. Lamperne var blevet nødvendige for de fleste samle-re, efter at Postvæsenet havde indført lumogene frimærker i 1962.

Bestyrelsen besluttede, at jubilæet i 1966 ikke skulle markeres med en ud-stilling. Efter Frimærkets Dag udstillin-gen i 1964, følte man ikke behov for

I anledning af Odense Filatelistklubs 50 års jubilæum blev der fremstillet nogle jubilæumsmærkater.

endnu en stor udstilling. En stor jubilæumsfest skulle der naturligvis til. Det fyldige referat (4½ side) i "Pincetten" fortæller om en stor fest med tre retter, og efterfølgende kaffebord, hvor de mange lykønskninger blev læst op. Herefter var der musik og dans til de små timer.

Største gave i anledning af jubilæet var en påbegyndt samling ubrugt Danmark. Skænket af formanden Otto Lauritzen. Meningen var, at samlingen løbende skulle udbygges gennem gaver, så den blev komplet og fremtidige samlere kunne betragte tidligere udsendte danske frimærker. Det medførte naturligvis et kraftigt bifald. Straks efter festen kom de første bidrag til samlingen, og i de følgende år, kunne samlingens løbende udvikling følges i "Pincetten".

I foråret 1966 fremkom Christian Nørbach med et lige så nytænkende forslag, som da han foreslog udgivelsen af "Pincetten". Han foreslog i en artikel i bladet at klubben købte en

større ejendom, som kunne anvendes som mødelokaler for klubben. Gerne med beboelseslejlighed (-er) i overetagerne. Forslaget blev fremsat på årets generalforsamling. Naturligvis gav forslaget anledning til megen debat, men det mandede ud i, at der blev nedsat i udvalg, som skulle undersøge mulighederne. Efter forskellige sonderinger i et til formålet nedsat udvalg, blev ideerne skrinlagt og udvalget nedlagt i 1967.

Nye koste

Efter 30 år valgte Otto Lauritzen i 1969 at stoppe som formand. Som ny formand blev Axel Vendelbo Jensen overtalt til at modtage valg. Samtidig valgte yderligere tre bestyrelsesmedlemmer at træde tilbage, så det blev næsten en helt ny bemanding. John "Barber" Larsen blev ny kasserer.

Af helbredsmæssige årsager holdt Vendelbos formandsperiode kun i tre år. John Larsen, der reelt havde fungeret som formand i de sidste måneder af valgperioden, blev naturligt valgt som ny formand på generalforsamlingen 16. maj 1972. Samtidig fik klubben sit første kvindelige bestyrelsesmedlem i

John "Barber" Larsen, formand for Odense Filatelistklub 1972-1977 (foto 1991).

Aksel Juhl (formand 1977-1985) udnævner Svend Hansen til æresmedlem af Odense Filatelistklub i 1984.

mange år, da Kjestine Rasmussen blev valgt som ny kasserer. Som ny auktionarius blev Svend Hansen valgt.

Som auktionarius fik Svend Hansen gang i nogle storauktioner, hvilket toppede i 1975-1976, hvor nogle dødsboer blev realiseret med en omsætning på over 15.000 kr. på de to auktioner. I en længere periode i 1980'erne samlede Svend også flasker ind, som han solgte til fordel for klubben, så det var velfortjent, at han i 1984 blev udnævnt til æresmedlem.

I 1960'erne var der etableret et samarbejde med frimærkeklubben i Flensborg, og det blev til mange gensidige besøg, hvor også Arbejdernes Frimærkeklub blev inddraget. Mange husker byttedagene på banegården i Flensborg.

Farvel til blå stue

Efter ti års bestyrelsesarbejde ønskede John Larsen (og hans kone) at stoppe i 1977. Ny formand blev Aksel Juhl, der nåede at sidde i otte år. Bent Mikkelsen tog over som formand på generalforsamlingen i 1985, og han blev afløst af Odense Filatelistklubs sidste formand Bo Barsøe-Andersson i 1989.

Efter 27 år i blå stue på Fyns Forsamlingshus var Odense Filatelistklub nødsaget til at se sig om efter nye lokaler i 1980. Fra sæsonstarten 1981/1982 rykkede klubbens møder til Odense Bridgecenter i Kottesgade. Dette holdt frem til sommeren 1988, hvor klubben valgte at få fælles klublokaler med Arbejdernes Frimærkeklub. Dette er beskrevet i kapitel 5 om Odense Frimærkeklub.

Odense Filatelistklubs formænd

Periode	Formand
1916-1932	Willy A. Brocks
1933	Martin Jørgensen
1934-1939	Willy A. Brocks
1939-1969	Otto Lauritzen
1969-1972	Axel Vendelbo Jensen
1972- 1977	John Larsen
1977-1985	Aksel Juhl
1985-1989	Bent Mikkelsen
1989-1991	Bo Barsøe-Andersson

Odense Filatelistklubs lokaler

Periode	Sted
1916 - 1932	Industripalæet, Albani Torv
1932	Postgaarden (2 møder)
1932 - 1936	Restaurant Bristol, Klingenberg
1936 - 1939	Odense Badstues Restaurant, Østre Stationsvej
1939 - 1940	Industripalæet, Albani Torv
1940 - 1944	Park Hotel, Østre Stationsvej
1944 - 1981	Blå stue, Fyns Forsamlingshus, Dronningensgade
1981 - 1988	Odense Bridgecenter, Kottesgade
Efteråret 1988	Bakkehuset, Kronprinsensgade (fælles herfra)
1989 - 1994	KFUM, Skibhusvej

Albani Torv set mod sydøst fra Skomagerstræde. Midt i billedet ses Industripalæet, hvor Odense Filatelistklub holdt sine møder i 1916-1932 og 1939-1940. Her har ligeledes være afholdt nogle frimærkeudstillinger. Tv. ses hjørnet af Brockmanns Hotel, hvor "det hele begyndte". Brevkort fra ca. 1920. J. Chr. Pedersens Kunstforlag, nummer 71.

Arbejdernes Frimærkeklub, Odense

4

Af *Palle Offersen*

Stiftelse af en ny klub og starten

Den 30. august 1941 blev der holdt et møde hos maler W. Sørensen med deltagelse af nogle frimærkeinteresserede personer. Efter en kort drøftelse besluttede deltagerne at afholde stiftende generalforsamling for en ny frimærkeklub i Odense. Klubbens navn blev "Arbejdernes Frimærkeklub", Odense.

Bestyrelsen blev på tre personer: Formand W. Sørensen, kasserer Svend Pedersen samt sekretær og næstformand V. Clausen. Der var vist kun fem til stede, så de sidste to deltagere blev revisor samt suppleant til både bestyrelse og revision.

Den nye klubs første ordinære møde blev afholdt på "Det ny Forsamlingshus" i værelse 201. Stedet blev mødested for klubben frem til 1971. Allerede på det første møde blev yderligere med-

lemmer indmeldt, og der var lodtrækning om flere mødepræmier. Af vedtægterne fremgik, at der skulle afholdes to møder om måneden, nemlig 1. og 3. tirsdag i måneden.

Andet møde var den 7. oktober 1941, hvor første foredrag blev gennemført. Foredragsholder var frimærkehandler Nielsen, Klaregade. Til de meget interesserede medlemmer fortalte han om frimærkers behandling og opsætning, takning m.m.

For at skaffe flere medlemmer annoncerede klubben i efteråret 1941 i både Fyens Socialdemokrat og Fyens Stiftstidende. Det gav straks flere medlemmer, så klubben på den første generalforsamling den 20. oktober 1942 kunne konstatere, at der nu var 18 medlemmer.

En vigtig aktivitet var fra starten

I årene 1941 til 1971 afholdt Arbejdernes Frimærkeklub sine møder på Det ny Forsamlingshus i baggrunden. Postkort fra ca. 1940.

klubbens dubletcirkulation, hvor medlemmerne kunne udtage og købe mærker til deres samlinger. På et bestyrelsesmøde i december 1941 blev det besluttet at "ansætte" en dubletleder uden for bestyrelsen. En dubletleder med mange ideer blev engageret i januar 1942, men allerede godt en måned senere måtte bestyrelsen konstatere, at han ikke passede sit hverv. Resultatet blev, at han stoppede og meldte sig ud, og en ny blev udpeget. Denne rejste efter få måneder fra byen, og klubben stod igen på bar bund. Så tog formanden W. Sørensen over, indtil der kunne findes en mere fast løsning.

Samarbejde fra starten

I efteråret 1941 blev den første opsætningskonkurrence sat i søen. Medlemmerne skulle inden 1. januar 1943 lave en samling med ét mærke fra hvert land eller område. Konkurrencen blev afgjort den 2. februar 1943 med formand for Danmarks Filatelist Union og tidligere formand for naboklubben (Odense

Filatelistklub) Martin Jørgensen som dommer. Vinder af konkurrencen blev O. Henriksen. Som præmie fik han en samling Schweiz. Det var unægtelig en anden gevinst, end gevinsterne på vore dages opsætningskonkurrencer.

Det var ikke kun som dommer, at Arbejdernes Frimærkeklub havde glæde af Odense Filatelistklubs medlemmer. Flere gange holdt de foredrag om interessante emner. I de første år fortalte Karlo Lindskog om luftpost og Martin Jørgensen om at være generalsamler. Især sidstnævnte høstede megen ros og blev af medlemmerne betegnet som hidtil bedste foredrag.

De vanskelige første år

Fra august til midt i oktober 1943 blev klubbens møder aflyst pga. spærretiden. På generalforsamlingen det år stillede to medlemmer forslag om at flytte møderne fra tirsdag til en anden ugedag. Årsagen var, at de havde tilmeldt sig til dans om tirsdagen. Forsamlingen afviste forslaget, og mødedagen blev

Frimærkehandler E. Nielsen, Fyens Frimærkehandel i Klaregade 4 var en flittig benyttet foredragsholder i byens frimærkeklubber i 1940'erne og 1950'erne. Her er et brevkort til Aarhus Frimærkehandel, hvor han bestiller flere AFA kataloger, der allerede den gang var det oftest benyttede katalog for danske samlere. Korrekt frankeret med 20 øre for postkort. (AFA 306a og 267).

Arbejdernes Frimærkeklub
Odense

Her

Edvin Hansen

Barlegade 7th 4

Edvin

Arbejdernes Frimærkeklub anvendte de første år Odenses byvåben som logo. Her på kuvert fra jubilæumsudstillingen 25.-26. marts 1948. Jubilæumsstemplet anes svagt tv. for frimærkerne. Bemærk forkert årstal i stemplet. Frankeret med to sæt af frihedsserien fra 4. maj 1947 (AFA 299-301). Der er tale om et meget overfrankeret brev, da korrekt porto for lokalt sendt brev var 15 øre.

fortsat tirsdag. At møderne i vinteren 1944/45 blev flyttet til søndage pga. krigen var jo en anden sag.

I mødereferaterne for de første ti år går en aktivitet ofte igen: "Hvem ved hvad". Her blev et emne f.eks. svenske frimærker drøftet, og alle bød ind med, hvad han vidste om netop dette emne.

De første år var præget af stor udskiftning i bestyrelsen. Første kasserer sad kun et år. Men udskiftningerne var især på formandsposten. W. Sørensen sad kun i to år, hvorefter han trak sig som formand. Herefter blev Alfred Hansen valgt, men også han sad kun i to år. Tredje formand blev efter kampvalg 9-7 Johs. Hansen på generalforsamlingen 15. oktober 1946. Allerede i januar 1947 ønskede Johs. Hansen at stoppe, da han ikke følte han kunne udfylde sin plads, men den øvrige bestyrelse overtalte ham til at fortsætte. På generalforsamlingen i oktober 1947 beklagede han igen, at det kneb med at kunne bestride hvervet, men efter en diskussion besluttede generalforsam-

lingen med 10 mod 4 stemmer at bakke op om hans fortsatte virke. Året efter gik det ikke længere, og Johs. Hansen blev afløst af den fjerde formand på 7 år: Werner Jensen, som i de foregående år havde markeret sig med god indsats for klubben og med stor filatelistisk viden.

I denne mande-verden var det bemærkelsesværdigt, at klubbens revisor i disse år var fru Hansen, og revisorsuppleanten var frk. Sundgaard (fornavne ukendt). Selv om filatelien også den gang mest var en mandeverden, kom fru Agnete Larsen i 1952 i bestyrelsen. Hun sad frem til generalforsamlingen i 1957, hvor hun udtrådte pga. sygdom.

Aktiviteter i 1940- og 50'erne

Møderne i 1940'erne havde mange konkurrencer bl.a. amerikansk lotteri, bankospil, opsætningskonkurrencer og forskellige gættekonkurrencer, som f.eks. hvor mange mærker er der i kuverten. Som eksempel kan nævnes, at der på mødet 2. november 1948 blev afholdt

et amerikansk lotteri med det formål at tjene penge, så klubben havde råd til Yvert verdenskatalog i to bind.

Det blev – efter forslag fra medlemmerne – vedtaget, at den, der vandt en mødepræmie, på det følgende møde skulle fortælle om eller fremvise noget af sin samling. På den måde hørte medlemmerne noget om, hvad de andre i klubben samlede, og ofte lærte de også noget nyt.

En vigtig aktivitet i Arbejdernes Frimærkeklub i 40'erne og 50'erne var den årlige opsætningskonkurrence. Der blev brugt megen energi på at diskutere, opsætningsemner og –regler samt om der skulle være eksterne dommere eller ej. På et møde blev der endog stemt om, hvorvidt dommerne skulle komme fra en anden by. Det blev dog nedstemt.

Fra lillebror til byens største

Fremmødet omkring 1950 var stabilt på 10-15 deltagere, og formanden efterlyste flere til at komme til møderne og forslag til, hvordan møderne kunne gøres mere attraktive, så flere havde lyst til at dukke op. (Jeg synes, at jeg kender denne "sang" fra i dag også). Men

op gennem 50'erne steg medlemstallet i AFK markant: fra 38 medlemmer 1/7 1955, 44 medlemmer pr. 1/7 1956 og til 70 medlemmer den 1/7 1957. Protokollen fortæller ikke noget om årsagen, men klubbens udstillinger i denne periode har utvivlsomt medvirket til denne udvikling. Det er bemærkelsesværdigt, at Odense Filatelistklub i samme periode havde faldende medlemstal: 150 (1950), 123 (1953) og 93 (1957). Heldigvis var medlemstallet de følgende år stigende i begge klubber.

En årsag kunne måske også være, at bestyrelsesarbejdet fra 1948 begyndte at udvikle sig mere stabilt med få udskiftninger i bestyrelsen. Werner Jensen fungerede som formand fra 1948 til 1952, hvor han af helbredsmæssige årsager stoppede, men fortsatte i bestyrelsen. Den nye formand, Svend Olsen, sad fra 1952 til 1959, hvor han blev afløst af Lauritz Larsen, der fortsatte til sidste halvdel af 1960'erne. Også på kassererposten var der stor stabilitet med tre kasserere fra 1942 til 1976: Axel Andersen (1942-1956), Poul Hansen (1956-1965) og Poul Petersen (1965-1976). Med til denne historie hører

	Opsætning	Arbejder	Kompleks	Reklamer	Præmie	Andet
1	2	4	10	0		16
2	4	6	10	7	41	
3	2	9	10	7	36	
4	9	2	8	2	21	
5	7	7	10	8	32	
6	3	6	5	4	18	
7	7	1	9	8	35	
8	7	10	10	6	33	
9	10	10	9	10	39	
10	2	6	10	9	35	
11	7	55	8	8	28,5	

Dommerliste fra klubkonkurrence 17. april 1955. Første præmien gik til Poul Hansen, der 1 1/2 år senere blev klubbens kasserer.

De udstillede samlinger bliver studeret på Frimærkets Dag 12. november 1961. Forrest tv. formand for AFK Lauritz Larsen ved siden af står sekretær og senere formand Einer Eriksen. Bagerst tv. står juniorleder og senere kasserer Poul Petersen.

også, at Hansen blev valgt i skriftlig afstemning med Petersen i 1956.

Medlemstallet fortsatte de følgende år med at stige, så det passede 100 medlemmer i 1960, hvilket fik bestyrelsen til at se sig om efter større lokaler. Det viste sig imidlertid ikke nemt, så i første omgang førte det i 1962 til et større lokale i 'Det ny forsamlingshus' til 17,50 kr. pr. mødeaften i lokaleleje. Vilkaarne blev imidlertid ringere de følgende år. I foråret 1965 blev klubben præsenteret for en regning for et års leje på 400 kr. Bestyrelsen var mildest talt rystede, da der hidtil havde været betalt ca. 300 kr. for et år. Efter forhandlinger blev lejen nedsat til 375 kr. med udlejers begrundelse i, at han beklageligvis havde medregnet en mødeaften for meget.

Ved generalforsamlingen i oktober 1965 var medlemstallet steget til 140, og det fortsatte med at stige de følgende mange år, så det i 1975 var 226, og i efteråret 1982, hvor det toppede, var det nået 273 medlemmer.

I anledning af klubbens 25 års jubilæum blev der, som omtalt under udstillinger, afholdt en jubilæumsudstilling i november 1966. Men allerede i august afholdt klubben en stor jubilæumsfest med 94 deltagere, heraf 12

indbudte gæster. På denne dag blev første kasserer Svend Pedersen, der var sidste levende af klubbens stiftere, udnævnt til klubbens andet æresmedlem. Første æresmedlem var Axel Andersen, der sad i bestyrelsen fra 1942–1965. De første 14 år som kasserer. Han var udnævnt på generalforsamlingen, da han trådte ud af bestyrelsen.

Lokaleudfordringer

Som nævnt blev rammerne med den kraftige medlemstilslutning snævrere, og omkring 1971 rykkede klubben til festsalen hos HK i Odense på Klinge-

HK's lokaler lå som nabo til H. C. Andersens barndomshjem, her på frimærke fra 1974 fra landsdelsserie Fyn (AFA 568).

berg/Munkemøllestræde. En dejlig stor sal, hvor der var plads til et gennemsnitligt mødetal på omkring 60, hvilket der havde været siden midt i 60'erne. Især auktioner og bankospil trak folk til møderne.

Ved generalforsamlingen i oktober 1976 skete der en stor udskiftning og rokade i bestyrelsen. Hvilket bundede i naturlig afgang, da formand Kurt Christiansen og kasserer Poul Petersen trådte ud efter mange års god gerning. Ny formand blev sekretæren gennem 15 år Einer Eriksen, mens Arne Jørgensen blev ny kasserer. Nye i bestyrelsen var Erik Larsen og Jørgen Ovesen.

I 1978 opsiges HK lejemålet pga. salg

af ejendommen, og bestyrelsen måtte igen på jagt efter egnede lokaler. Det blev nogle lokalemæssigt udfordrende år, som fulgte. Fra sæsonen 1978/79 rykkede møderne til AOF, Hunderupvej 103. Det holdt imidlertid kun et år, så måtte søgeprocessen i gang igen. Bestyrelsen kunne stolt fortælle medlemmerne, at den fra september 1979 havde fundet en god og formegentlig mangeårig løsning på lokaleproblemet: Der var indgået aftale med Odense Vandrehjem og gode lokaler på Kragshøjsgården, og med en leje på 55 kr. pr. aften var det økonomisk også en fornuftig løsning.

Glæden varede dog kort. Allerede i

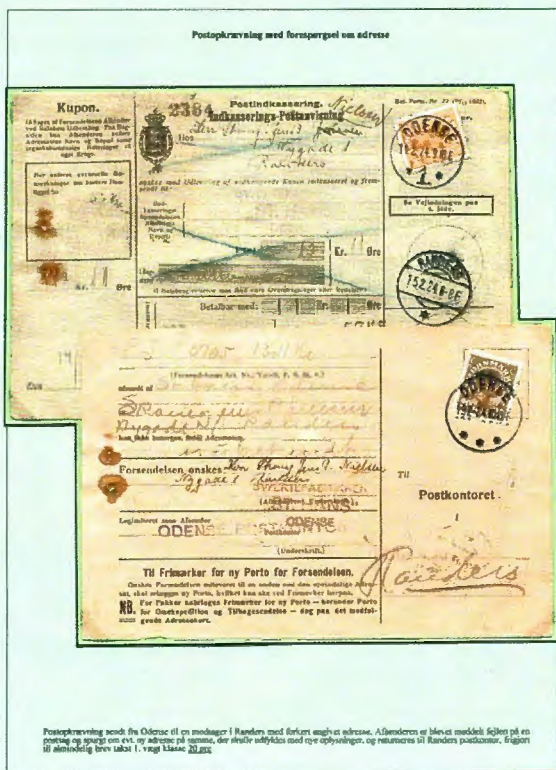

Planche fra Ib Pedersens smukke Chr. X samling. Her postindkassering samt besvarelse af forespørgsel om adresseændring.

foråret 1980 opsigde bestyreren lejeaftalen på vandrehjemmet – med virkning fra udgangen af sæsonen. Da det var umuligt at finde andre og egnede lokaler med så kort varsel, fastholdt bestyrelsen opsigelsesvarslet på et halvt år, og sådan blev det. Det sidste halve år blev præget af en alt andet end samarbejdsvillig bestyrer. Mange aftaler blev ikke holdt, og en enkelt gang blev mødet henvist til andet lokale kort før mødestart. Endvidere udviste han ved flere lejligheder direkte uhøflig adfærd over for såvel medlemmer som gæster.

I denne periode havde bestyrelsen også andre store spørgsmål at arbejde med. Der skulle bl.a. tages stilling til medlemskab af Danmarks Filatelist Forbund, hvilket ville medføre en kontingentforhøjelse. For at tilgodese skeptikerne besluttede en enig bestyrelse, at abonnementsdelen for Dansk Filatelistisk Tidsskrift skulle være frivillig. Denne løsning blev støttet af medlemmerne, hvor kun et medlem stemte imod på generalforsamlingen 10. oktober 1978. De årlige opsætningskon-

kurrencer fortsatte også i disse år, og bemærkelsesværdigt var det, at den i februar 1980 blev vundet af det nyindmeldte medlem Ib Pedersen for hans samling Chr. X foran Kurt Christiansen (Schweiz) og Poul Poulsen (Norge).

Endelig havde bestyrelsen efter grundig research fundet nogle velegnede lokaler. Det blev Døveforeningens lokaler, Abigaelsvej 12. Lejen var noget højere end hidtil med 250 kr. pr. mødeaften. Ikke alle forhold var perfekte fra starten, men i modsætning til, hvor man kom fra, mødte man her en meget imødekomende bestyrer. Bl.a. blev nogle utilfredsstillende lysforhold hurtigt løst. En enkel udfordring viste sig vanskelig at løse. Lokalerne var flere år tidligere blevet booket til et sølvbryllup den 13. oktober 1981. Denne dag var der planlagt generalforsamling. Bestyrelsen valgte derfor at placere generalforsamlingen dagen efter.

Generalforsamlingen havde trods den ændrede dato pænt fremmøde, og formanden, der året forinden var blevet Arne Hansen, kunne konstatere, at

Efter endt auktion 26. oktober 1982. Fra venstre Svend Hansen, Jørgen Ovesen, Einer Eriksen og Richard Hansen.

Mange af Odense-klubbernes medlemmer har udstillet internationalt. Her er Poul H. Poulsen ved sin samling "Norge seneste 10 år", som fik Hamborg bys ærespræmie i 1985.

AFK nu var landets tredjestørste klub med 267 medlemmer (en mindre end året forinden). I gennemsnit havde der været 61 mødedeltagere, så han var en meget tilfreds formand. Han bemærkede imidlertid også, at bestyrelsen det forgangne år havde lagt mange timer i bestyrelsesarbejdet. Han havde beregnet det til 800 timer. En væsentlig årsag hertil var naturligvis, at det var jubilæumsår. Naturligvis blev alle bestyrelsesmedlemmer genvalgt.

Nye tider og mere samarbejde

På generalforsamlingen året efter i oktober 1982 kunne der atter konstateres en medlemstilgang, så medlems-tallet nu var oppe på 273 medlemmer. Bestyrelsen fortsatte næsten uændret. Eneste ændring var, at Poul Frølund udtrådte efter fire år i bestyrelsen. Han blev erstattet af Ib Pedersen, der samtidig overtog Pouls ansvar for juniorarbejdet, men med fortsat (god) støtte af Poul. I maj 1983 blev der afholdt ekstraordinær generalforsamling, hvor klubbens vedtægter blev opdateret, og regnskabsåret blev pga. kommunale krav ændret til kalenderåret. Derfor blev fremtidige generalforsamlinger af-

holdt i foråret, og der var ingen ordinær generalforsamling i efteråret 1982.

I 80'erne begyndte, som beskrevet i kapitlet om Odense Filatelistklub, et tættere samarbejde mellem de to klubber. For AFK betød det bl.a., at AFK Nyt, som var udkommet to gange om året med forårs- og efterårsprogrammerne siden sommeren 1975 i august 1988 ophørte, idet Pincetten fra dette tidspunkt blev fælles klubblad. Ligeledes valgte de to klubber at få fælles klublokaler fra efteråret 1988, hvor klubberne begge flyttede til Bakkehuset i Kronprinsensgade.

På generalforsamlingen i 1988 blev der udnævnt to nye æresmedlemmer: Svend Hansen og Karlo Lindskog begge var på dette tidspunkt allerede æresmedlemmer i Odense Filatelistklub. På generalforsamlingen i 1989 stoppede Ib Pedersen som formand, og gav tøjlerne videre til den hidtidige næstformand Aage Nielsen, der blev klubbens sidste formand. Han blev den 13. formand i klubbens 50-årige historie.

Historien om Arbejdernes Frimærkeklub stopper her, idet bestræbelserne mod den fælles nye klub fortsætter i næste kapitel.

Arbejdernes Frimærkeklubs formænd

Periode, start	Formand
30.08.1941	W. Sørensen
24.10.1944	Alfred Hansen
15.10.1946	Johns. Hansen
19.10.1948	A. Werner Jensen
21.10.1952	Svend Olsen
20.10.1959	Lauritz Larsen
xx.10.1967 ??	Erik Pedersen
xx.10.1972 ??	Mogens Christensen
xx.10.1974 ??	Kurt Christiansen
xx.10.1976	Einer Eriksen
14.10.1980	Arne Hansen
xx.04.1985 ??	Ib Pedersen
28.03.1989	Åge Nielsen

Arbejdernes Frimærkeklubs lokaler

Periode	Sted
1946 – 1971	Odense ny forsamlingshus, Asylgade
1971 – 1978	HK Bygningen, Klingenberg
1978 – 1979	AOF Hunderupvej 103
1979 – 1980	Kragssbjerggård, Kragssbjergvej
1981 – 1988	Døveforeningen, Abigaelsvej
Efteråret 1988	Bakkehuset, Kronprinsensgade (fælles herfra)
1989 – 1994	KFUM, Skibhusvej

Kilder:

Arbejdernes Frimærkeklub, protokoller
1941– august 1966 (3 stk.) og protokol
oktober 1976 – januar 1984
Odense Filatelistklub 1916-1966
Pincetten, artikler 1988-1991

Interviews med Poul Frølund, Ib Peder-
sen, Erik Pedersen og Poul H. Poulsen.

Odense Frimærkeklub

– 25 år

Af Palle Offersen

Samarbejde og fælles lokaler

Midt i 1980'erne kom der flere tanker om sammenlægning af de to Odense-klubber Odense Filatelistklub (OF) og Arbejdernes Frimærkeklub (AFK). I optakten til sæsonen 1987/88 i OF skrev formand Bent Mikkelsen bl.a.:

"Vi regner med, at der sker store ting i den kommende sæson! Samarbejdet med Arbejdernes Frimærkeklub griber mere og mere om sig og bliver også mere intenst. En sammenlægning af klubberne er måske snart en realitet, og jeg vil her opfordre vore medlemmer til at komme med indlæg – for og imod – således bestyrelsen kan få en idé om medlemmernes indstilling til denne situation.

Jeg understreger, at der på nuværende tidspunkt ikke er taget stilling til noget som helst, men meget tyder på,

at kræfter i begge klubber arbejder hen mod en sammenlægning."

Med denne meddelelse var der ingen tvivl om, at der var en stærk proces i gang på tættere samarbejde og måske fusion. Første store skridt kom året efter, da OF's medlemsblad "Pincetten" fra august 1988 blev fælles medlemsblad og klubberne samtidig fra sæsonen 1988/89 fik fælles klublokaler i Bakkehuset i Kronprinsensgade 23.

Inden da havde klubberne med gode resultater arbejdet sammen om mødeprogrammer, byttemøder og juniorarbejde. Den helt store prøve på samarbejdet var DAFILO 88, som blev stablet på benene i løbet af kun 4½ måned. Udstillingen er beskrevet i kapitlet om udstillinger.

Lokalerne i Bakkehuset viste sig allerede på andet møde uhensigtsmæssige.

DAFILO 88 blev arrangeret i Odenses jubilæumsår, hvor der både blev udgivet et frimærke (AFA 906) og lavet særstempel.

De to formænd Bent Mikkelsen, OF (tv) og Ib Pedersen, AFK studerer samlinger ved opsætningskonkurrence i 1988.

Ideen med huset var, at der kunne afholdes møder i interessegrupper samtidig med, at der blev afholdt foredrag, men da hovedparten ønskede at overhøre foredraget, var problemet, at der var stole til alle, men ikke alle kunne høre foredraget. Derfor gik klubbernes bestyrelser straks på jagt efter andre lokaler. De blev hurtigt fundet, og allerede fra nytår 1989 kunne man byde velkommen til møderne i KFUM's lokaler på Skibhusvej 142.

Næste trin mod sammenlægningen skete på generalforsamlingerne i 1989, hvor de to foreningers kontingenter blev harmoniseret, hvilket betød første kontingentforhøjelse hos OF siden 1983. På samme generalforsamling anbefalede formændene i deres beretninger, at der blev arbejdet mod en sammenlægning. Det var næppe derfor, at de to formænd, Ib Pedersen og Bent Mikkelsen, samtidig fratrådte og blev erstattet af Aage Nielsen og Bo Barsøe-Andersson. Der var vejledende afstemninger i de to klubber og *"Resultatet viste et større eller mindre flertal for en sammenslutning, og kun meget få stemte direkte imod"*.

Kort før sammenlægningen i 1991

skulle vedtages og gennemføres afholdt de to klubber en fælles jubilæumsfest, hvor Odense Filatelistklub fejrede sit 75 års jubilæum og Arbejdernes Frimærkeklub sit 50 års ditto.

Odense Frimærkeklub stiftes

Den 12. marts 1991 vedtog AFK's generalforsamling sammenlægningen med OF med 32 stemmer for og 1 imod, mens 1 stemme var blank. En uge senere afholdt OF en tilsvarende generalforsamling med 22 stemmer for, 1 blank og ingen imod. Derved var vejen åben for den stiftende generalforsamling af **ODENSE FRIMÆRKEKLUB** den 26. marts med 43 deltagere. En deltager stemte imod, mens de øvrige 42 stemte for stiftelsen af den nye klub. Tillykke.

Vedtægterne gav anledning til mange diskussioner, og på den stiftende generalforsamling blev der foretaget mange justeringer. Et af de områder, som gav de heftigste diskussioner var formålsparagraffen. Nogle ønskede postkort nævnt særskilt, mens andre ønskede posthistorie. Det endte med den brede løsning: *"Klubben har til formål at fremme interessen for og kendskabet til filateli o. lign."*.

Odense Frimærkeklubs "postale dåbsattest" med underskrifter af de to afgående formænd og dirigenten, sendt til den nyvalgte formand. Brevet afstemplet på stiftelsesdagen med årets OPUS-stempel. Korrekt frankeret med 3,50 kr. som brev indtil 50 g.

Som første formand blev Aage Nielsen enstemmigt valgt. Efter senere konstituering fik klubbens første bestyrelse følgende sammensætning: Næstformand Bo Barsøe-Andersson, Kasserer

Ib Torben Pedersen, Sekretær Arthur Probst og bestyrelsesmedlem H. Gregers Nielsen. Der havde op til generalforsamlingen været anmodet om forslag til klubbens logo. Der var indkommet i alt 17 forslag fra fire medlemmer. Vinderlogoet var tegnet af Karlo Lindskog med 19 af 46 afgivne stemmer.

Første års kontingent blev fastsat til 150 kr. pr. halvår. Den 15. januar 1992 var medlemstallet 232, heraf 5 æresmedlemmer og et ungdomsmedlem.

Efter brylluppet ...

På klubbens første generalforsamling kunne der ikke fremlægges et revideret regnskab, men da den efterfølgende revision samt moms kontrol ikke gav anledning til bemærkninger, blev der ikke indkaldt til ekstraordinær generalforsamling. Alle valg til bestyrelsen også kassereren var genvalg.

OFK's logo tegnet af Karlo Lindskog. Her som præsenteret i "Pincetten" ved afstemning.

Allerede året efter var den gal igen med regnskabet, som ikke var færdigt til den ordinære generalforsamling, så der måtte indkaldes til en ekstraordinær generalforsamling i maj 1993. At der var uro i bestyrelsen kom frem ved indkaldelsen til den ekstraordinære generalforsamling, hvor det blev meddelt, at **"INGEN I BESTYRELSEN ØNSKEDE GENVALG"**. Aage Nielsen blev imidlertid overtal til at fortsætte med et næsten nyt hold: Næstformand Vagn H. Larsen, Kasserer Villy Pedersen, Sekretær Steen Svendsen og bestyrelsesmedlem Frede M. Hansen. Med referatet anmodede kasserer medlemmerne om at indbetale kontingentet for andet halvår, da han manglede "lidt penge" i kassen.

En af klubbens store udfordringer var dyre lokaler hos KFUM, men forhandlinger herom førte ikke til huslejenedsættelse, så bestyrelsen havde i foråret 1994 fundet nye lokaler lidt længere ude af Skibhusvej i Skibhuscentret. Det blev besigtiget af medlemmerne på et sommermøde i juni 1994, men lokalene blev på dagen forkastet, især fordi det ikke var muligt at få garanti for, at klubben havde lokalene til rådighed hver tirsdag aften. Resultatet blev, at klubben fortsatte på Skibhusvej 142, men med reduceret areal. I sommeren 1995 blev indgået en væsentlig bedre

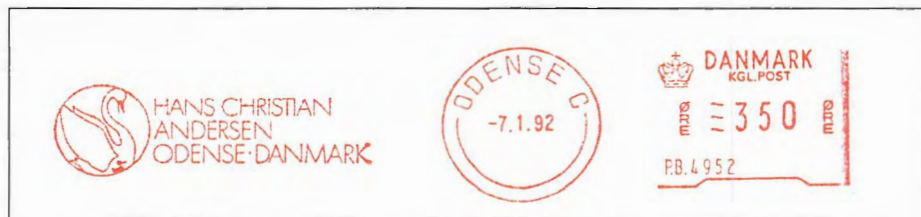
lejeaftale, hvorefter bestyrelsen konstaterede, at *"Hermed er problemerne omkring vores mødelokale løst for en tid"*.

På generalforsamling i april 1994 kom en række frustrationer op til overfladen: stram økonomi pga. dyre lokaler, dårlige møder, mange aflyste foredrag, faldende medlemstal, juniorafdelingen er næsten væk, dårlige udvalgssendinger osv., men der var genvalg til alle bestyrelsesmedlemmer. Uroen ulmede imidlertid under overfladen, og en kreds på fem medlemmer krævede indkaldelse til en ekstraordinær generalforsamling i november 1994 med ét punkt på dagsordenen: Valg af ny bestyrelse. Ny formand blev Ib Pedersen. Poul Frølund og Poul Lyngby Jensen blev nyvalgt. Kasserer og sekretær fortsatte.

Igen i 1995 var der for tredje gang på fire år rod med regnskabet, som var udsendt uden revisorerklæring. Generalforsamlingen besluttede med 30 stemmer mod 3, at generalforsamlingen kunne gennemføres. Som ny kasserer blev Poul Frølund valgt. Medlemstallet var nu faldet til 189 pr. 1. juni.

Udstillinger som markedsføring

I øvrigt blev sæsonen 1995/96 et aktivt år med flere små propagandaudstillinger på Hollufgård (Oldtid, mytologi og nordisk kultur), Den fynske Landsby (Bondekultur i Norden), Grafisk Mu-

Frankostempel fra H. C. Andersen Museet, hvor der blev udstillet 4 samlinger i 1996.

Formand Ib Pedersen (tv) og kasserer Poul Frølund (th) har det festligt under festen ved NORDIA 98 med senere formand for Danmarks Filatelist Forbund Erik Vermeij i midten.

seum (fra grantræ til frimærke), H. C. Andersens Hus (4 samlinger relateret til digteren) samt Møntergården (flere emner i relation til Odense). Medlemmerne kunne endvidere glæde sig over gratis kaffe og brød en gang om måneden efter aftaler med Bager From og Merrill Kaffe.

De følgende år blev alle kræfter i klubben især lagt i NORDIA 98, som er beskrevet i kapitlet under udstillinger. De mange timer, som var blevet lagt i udstillingen blev belønnet, da regnskabet var gjort op. Det blev en andel af overskuddet til Odense Frimærkeklub på 100.000 kr. som "honorar" for arbejdet, der blev ydet af 100 % ulønnet arbejdskraft. På generalforsamlingen 13. april 1999 blev det vedtaget at binde en del af beløbet i en særlig fond, som kunne danne grundlag for senere filatelistiske aktiviteter, litteratur og lign. Fonden blev året efter oprettet med 70.000 kr.

Arbejdet med NORDIA 98 havde imidlertid betydet, at formanden Ib Pedersen ønskede at fratræde på samme generalforsamling. Da der ikke kunne findes en afløser for ham, blev det besluttet at have en "kollektiv ledelse", indtil en formand kunne findes i første omgang indtil efteråret. Efter fem

måneders sondering sagde Eilif Mortensen ja til at være formand for klubben. Eilif var nyvalgt på generalforsamlingen i april, og han blev formeldt valgt på en ekstraordinær generalforsamling 21. september.

Der blev også tid til at deltage i DM i åben filateli i Esbjerg, hvor OFK var repræsenteret på allerbedste vis af Ib

OFK deltog i klubkonkurrencen i Esbjerg i 2000. Det blev til en førsteplads med fuld musik og "Fyn er fin".

Pedersen, Poul Poulsen og Henrik Tranbjerg, hvor Poul stod for selve opsætningen. Ud over de tre leverede også andre af klubbens medlemmer materiale til samlingen. Årets emne var "Musik". Holdet hjemførte (naturligvis) mesterskabet.

De evige lokaleudfordringer

I foråret 2000 blev der igen sat en søgeproces i gang efter nye lokaler, og fra nytår 2001 var der fundet nye og velegnede lokaler på Frederiksbroens Plejecenter. Men der var ikke plads til klubbens bibliotek, der fortsat blev opbevaret hos bestyrelsen. Bestyrelsen besluttede i lyset af det ringe udlån, at sælge ud af noget af biblioteket.

Optakten til efterårssæsonen 2002 blev pludselig hektisk, da formanden Eilif Mortensen i august smed tøjlerne fra den ene dag til den anden. Denne situation var bestyrelsen ikke forberedt på, og da der blandt de tilbageværende ikke var nogen, som ville tage formandsansvaret på sig, valgte de ligesom i foråret 1999 at have en "kollektiv ledelse". Efter godt ½ års betæknings-tid lod Arne Fredens sig vælge som ny

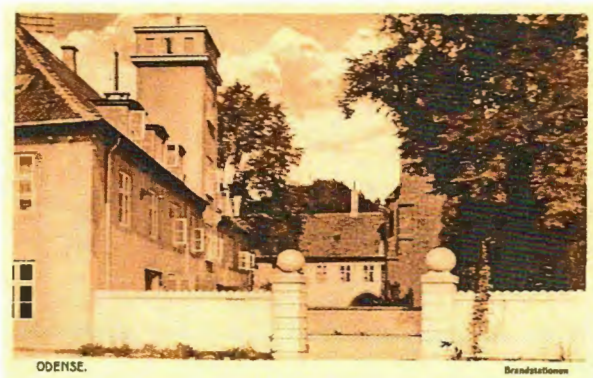
formand på den ordinære generalforsamling den 15. april 2003.

Mødelokalerne blev igen i 2004 en udfordring. Odense Kommune opsigde lejemålet, der skulle bruges til andre formål, og bestyrelsen måtte atter ud at lede. Heldigvis kom der mange forslag fra medlemmerne, så klublokalerne blev fra efteråret 2004 på Klosterbakken 20. Det var en ideel central placering med gode P-forhold og lige ved ideelle budforbindelser. Igen måtte biblioteket reduceres, og en del blev tilbudt til Dansk Filatelistforbund, ligesom klubbens medlemmer fik chancen for at supplere eget bibliotek op.

Løsningen på Klosterbakken holdt kun i to år, og igen måtte bestyrelsen ud at søge nye lokaler. Fra efteråret 2006 endte vi i Thrige-firkanten i Odense Seniorklubs lokaler. Lokalerne var ideelle med placering i stueetagen og masser af P-pladser, og det var 200 meter fra Odense Banegårdscenter med bus og tog. Det med parkering viste sig imidlertid ikke at holde helt, da mange pladser tilhørte andre lejere, og der kom vist også et par gange parkeringsvagter forbi. Lokalerne var ideelt indrettede

Arne Fredens på vej til åbningen af OFILA 01 31. marts 2001 sammen med rådmand Ruth Larsen.

Op gennem O'erne havde Poul "brandmand" Jensen et årligt foredrag om det gamle Odense med udgangspunkt i hans flotte postkortsamling. Her er et postkort med Odense Brandstation ca. 1925. Nicolai Siwerts Kunstforlag.

med et stort mødelokale og god plads til at fremvise samlinger.

Ny bestyrelse

På generalforsamlingen 17. april 2007 ønskede Arne Fredens at stoppe som formand. Atter var der ingen, som ønskede at påtage sig dette hverv. Efter en kort pause tilbød Poul Frølund at fungere som både formand og kasserer. En usædvanlig situation, men eneste løsning på dagen. Derfor blev Poul valgt med generalforsamlingens enstemmige godkendelse. Atter trådte Ib Pedersen ind i bestyrelsen.

I december 2007 kom det som et stort chok for alle i Odense Frimærkeklub, da vi modtog beskeden om, at Poul var blevet alvorlig syg. Frem til generalforsamlingen blev hans opgaver løst af bestyrelsen og især Ib Pedersen og Arne Fredens. På generalforsamlingen 15. april 2008 var det derfor nødvendigt at få reorganiseret bestyrelsen. Ny formand blev Ib Pedersen, som pointerede, at det kun var en etårig løsning. Ny kasserer blev Palle Offersen. Carsten Bjerg ønskede samtidig at udtræde af bestyrelsen, og nyvalgt blev derfor Tommy Christensen og Henrik Tran-

berg. Ebbe Damsbo fortsatte i bestyrelsen og var ikke på valg.

Allerede på det efterfølgende års generalforsamling den 21. april 2009 var der behov for udskiftning i bestyrelsen. Som bebudet fratrådte Ib Pedersen og trådte ud af bestyrelsen. Som ny formand havde klubben glæden af, at Gert Nielsen var rede til at påtage sig opgaven – og han sidder fortsat på posten ved jubilæet i 2016.

I efteråret 2008 blev der på Evald Jensens initiativ oprettet et PR-udvalg, som skulle skabe mere opmærksomhed om filatelien og ikke mindst Odense Frimærkeklub. Udvalget blev sammensat af følgende energiske personer: Evald Jensen, Gert Nielsen, Henning Johansen, Peder Madsen og Tommy Christensen. Udvalget fik stablet et PR-arrangement på benene i Tarup Center fredag og lørdag den 6-7. februar 2009. Arrangementet gav en pæn interesse med 7-8 nye medlemmer. Problemet var blot af de 5 af disse havde vundet et gratis medlemskab i publikumskonkurrencen, da vi aldrig så nogen af dem i klubben, blev det reelt kun til få nye medlemmer. Året efter blev arrangementet gentaget, men uden den store succes – bortset

Interesserede lyttere til møde i 2013 fra venstre æresmedlem Poul Frølund, kasserer Leif Schjøtz, ølpasser og meget mere Evald Jensen samt formand Gert Nielsen.

fra, at vi der deltog de to dage havde nogle gode timer med hinanden.

I 2011 var den gal med lokalerne igen. Allerede i 2010 var vi blevet varskoet om, at sæsonen 2010/11 ville blive den sidste i lokalerne, idet udlejer havde opsagt Odense Kommune, som var den formelle lejer. I foråret 2011 viste det sig, at vi skulle være ude tidligere end "lovet", så indkaldelsen til generalforsamlingen måtte ændres, så den blev derfor rykket 14 dage frem og blev holdt sammen med fejringen af klubbens 20 års fødselsdag. I øvrigt en generalforsamling med genvalg over hele linjen.

Bemærkes skal det også, at vi i bestyrelsen havde glemt at hædre jubilarerne ved julemødet. Derfor blev de med lidt

forsinkelse hædret denne dag. Blandt 25-års jubilarene var Aage Nielsen og Bo Andersson, der var de to gamle klubbers sidste formænd. I alt var der otte jubilarer. På generalforsamlingen den 29. marts 2011 var største begivenhed imidlertid udnævnelsen af Poul Frølund til æresmedlem. Han er klubbens eneste æresmedlem ved indgangen til jubilæumsåret.

Medlemstallet har de seneste 25 år været jævnt faldende. OFK havde i starten af 1992 232 medlemmer. 1. januar 2009 var der 105 medlemmer. 1. januar 2012 var der præcis 100 medlemmer. De seneste år har der desværre især pga. alder og dødsfald været et markant fald, så medlemstallet 1. januar 2016 er 76.

Odense Frimærkeklubs bestyrelse januar 2015. Fra venstre redaktør Ole Riis, næstformand Ebbe Damsbo, formand Gert Nielsen og kasserer Leif Schjøtz. Dubletleder Kenneth Sørensen var ikke til stede.

Odense Frimærkeklubs formænd

Periode fra	Formand
26.03.1991	Aage Nielsen
08.11.1994	Ib Pedersen
13.04.1999	kollektiv ledelse
21.09.1999	Eilif Mortensen
01.09.2002	kollektiv ledelse
15.04.2003	Arne Fredens
17.04.2007	Poul Frølund
15.04.2008	Ib Pedersen
21.04.2009	Gert Nielsen

Odense Frimærkeklubs lokaler

Periode	Sted
1989 – 2000	KFUM, Skibhusvej 142
2001 – 2004	Frederiksbrosens Ældrecenter, Georgsgade 61
2004 – 2006	Klosterbakken 20
2006 – 2011	Thrige Firkanten
2011 –	Odense Seniorhus, Toldbodgade 5

De to sidste formænd fra de oprindelige klubber med fælles uddeling af festsange ved jubilæumsfesten i 1991. Tv. Aage Nielsen, formand for Arbejdernes Frimærkeklub 1989-1991 og Odense Frimærkeklub 1991-1994. Th. Bo Barsøe-Andersen formand for Odense Filatelistklub 1989-1991.

Nogle portrætter

Af *Palle Offersen*

6

Når en og her tre klubber skal se tilbage på 100 år, vil der altid være personer, som har markeret sig mere end andre. Sådan er det også her. Selv om nogle personer er valgt ud, betyder det ikke, at kun disse personer har tegnet klubberne. Nej udviklingen er jo et produkt af alle de medlemmer, som har været aktive i klublivet gennem årene. Så hvert et medlem af klubberne gennem årene kunne danne grundlag for en stor eller mindre historie.

Jeg har valgt at sætte spot på fire personer, som hver især har været som fyrtårne i klubberne. Personer som med position og stor arbejdsindsats har gjort en stor forskel. Jeg har valgt udelukkende at omtale afdøde personer, selv om flere nulevende personer også fortjener stor anerkendelse – ingen nævnt ingen glemt!

Den første, Willy A. Brocks

Første formand i Odense Filatelistklub og medstifter Willy Adolf Brocks blev født 28. november 1878 i Tyskland. Han døde efter længere tids sygdom den 11. september 1941. Af erhverv var han i formandsårene driftsleder på Odense Glasværk.

W. Brocks blev kendt som en idealistisk filatelist med stort organisatorisk talent og hjerte, hvilket initiativet til byens første frimærkeklub og de mange års formandskab også vidnede om. Han var også initiativtager til Snoghøj-mødet i 1929, der senere blev betegnet

Willy Brocks, Odense Filatelistklubs første formand.

som Første Filatelistdag. Formålet var, at filatelister fra forskellige klubber kunne mødes om deres fælles hobby.

Samtidig med aktiviteterne i Odense Filatelistklub startede Willy Brocks frimærkeklubben "Odin" for glasværkets medarbejdere og deres venner. Denne klub holdt til på Park Hotel.

Det primære samleområde var Danmark, og hans samling blev ved hans død betegnet som den fineste i privat eje. Hans filatelistiske viden rakte dog videre, og især kendskabet til de skandinaviske frimærker vagte stor anerkendelse. Dette var sikkert også medvirkende til, at han i mange år virkede

Hr. W. Brocks:

Naar jeg skal skrive noget om mig selv — er jeg født i Tyskland 1878 og kom til Danmark med mine Forældre 1892. Allerede den Gang samlede jeg paa Frimærker som andre Dreng. Min gamle Lærer bundtede dem pr. 100 Stk., og sikkert vilde det have været en Glæde at kunne faa fat i de Cigarkasser nu.

Min Samling fra den Tid blev udstykket, og for 12 Aar siden blev jeg Specialsamler af skandinaviske Lande, Island og Dansk West Indien, som jeg senere indskrænkede til kun at omfatte Skillingsmærkerne og de første Øresmærker fra de 3 nordiske Lande. Island og Finland til c. Aar 1900. Dansk West Indien samler jeg dog i sin Helhed.

Da „Skandinavia“ Moderforeningen i Horsens 1916 dannede Frimærkeklubber rundt om i Danmark, blev jeg valgt til Odenseafdelingens Formand. „Odense Filatelistklub“ blev Aar 1921 startet som selvstændig og uafhængig, og har jeg ogsaa her beklædt Æresposten som Formand siden.

Odense, 24. September 1930.
Willy Brocks.

Willy Brocks beskrivelse
af sig selv i 1930.

som dommer ved både danske og internationale frimærkeudstillinger.

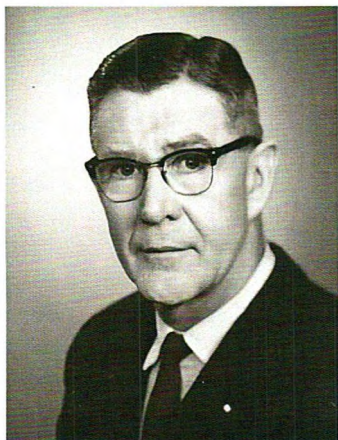
Netop det internationale samarbejde havde også W. Brocks interesse med rejser til udlandet, hvor han kom i kontakt med mange internationale personligheder og bragte megen inspiration med hjem til klubben. I 1928 hjembragte han noget helt særligt, nemlig en schweizisk fiskalsamling. En samling som først mere end 75 år senere blev solgt af klubben.

Willy Brocks sad som formand fra 1916 til 1932 og igen 1934–1938. Den 24. januar 1933 blev han udnævnt til Odense Filatelistklubs andet æresmedlem.

Den længst siddende, Otto Lauritzen

Otto Lauritzen blev født 12. august 1909 og boede i næsten hele sit liv i Odense. Efter uddannelse og ophold i bl.a. Lübeck på et legat fra Odense Handelsstandsforening blev han ansat hos Thorvald Pedersen, og fra 1935 til pensioneringen i 1976 var han afdelingschef for Dansk Møbelplade- og Finerfabrik. (Forældrenes skibsprovianthandel er beskrevet af hans søster Ebba Lauritzen i "Ak, hvor forandret").

Allerede som dreng var Otto interesseret i frimærker, som allerede i 10 årsalderen fascinerede ham. Faderen meldte sig nogle år senere ind i Odense Filatelistklub, så sønnen kunne komme med sin far til et møde i frimærke-

Otto Lauritzen, formand for Odense Filatelistklub 1939-1969.

klubben. Blandt inspiratorerne for knægten var hans klassekammerats far Peder Jordahn, der boede skråt over for forældrenes forretning. Peder Jordahn var medstifter af klubben og mangeårig kasserer (1918-1933). Da kammeraten hurtigt mistede interessen for filateli, blev det til mange enetimer om filateli, hvor Peder Jordahn indførte den ivrige Otto Lauritzen i filateliens mysterier.

Otto blev meldt ind i Odense Filatelistklub i 1935. I lærlingeårene havde han været medlem af frimærkeklubben "Odin". Allerede i 1936 blev Otto Lau-

ritzen valgt ind i bestyrelsen, hvor han blev sekretær, og året efter blev han valgt som kasserer. Da Willy Brocks i 1939 stoppede som formand var det naturlige valg, at Otto tog over. Han blev den længst siddende formand i Odense-klubberne, hvor han sad i 30 år frem til 1969.

Også uden for klubben viste Otto Lauritzen stor indsats over for filateli- en. Han sad i en årrække i Dansk Filatelist Unions bestyrelse med ansvar for de internationale kontakter, hvilket gav en del rejser. Ligeledes var han en af initiativtagerne til Frimærkets dag, som beskrives i et særskilt kapitel.

Det blev til flere mangeårige forbindelser med frimærkevenner i Lübeck fra hans uddannelsestid samt i Holland, Norge og senere Sverige. Under krigen sendte han gavepakker til vennerne i Holland og Norge.

Så vidt vides samlede Otto Lauritzen primært på Danmark, og enhver, der samler særstempler, udstillingskuverter og lignende er nok mere end en gang stødt på navnet "Otto Lauritzen" eller adressen Nørrebro 102C. Især, når der var Frimærkets dag eller andre udstillinger i Odense, fik Otto produceret en del kuverter – både til samlingen og

dB.

*Sen Ott Lauritzen
Nørrebro 102C
Odense*

Typisk provokeret for- sendelse fra Otto Laurit- zen med stjernestempel Odense 8 (Engvej) af- stemplet på leveringsda- gen 1. december 1943. Korrekt frankeret lokalt R-brev, takst 1/7 1940 - 30/6 1946: 10 + 30 øre. (AFA 282 og 281).

Otto Lauritzen holder tale ved jubilæumsfesten 1991.

som byttemateriale. Udformningen af nogle af særstemplerne og udstillingskuverterne havde han også været ide-mand bag og lagt streg til.

Han havde også blik for de lidt særlige lejligheder, der kunne give anledning til en særlig afstempling og forsendelse f.eks. den 5. maj 1955 (5.5.55). Meget af det producerede vælges fra hos filatelister, da det jo ikke har noget reelt postalt formål. Til gengæld pynter det i mange temasamlinger.

Først i 1968 giftede han sig med schweizisk fødte Alice. Det skal være usagt, om det var den nye ægteskabelige status, der fik ham til at stoppe som formand året efter. Han fortsatte som aktivt medlem, og til jubilæumsfesten i 1991 holdt han en fin tale for forsamlingen. Det selskabelige lå ham også på sinde, og han producerede mange fest-sange til Odense Filatelistklubs fester gennem årene.

Otto Lauritzen blev i 1971 æresmedlem i Odense Filatelistklub. Og han nåede i 1995 at blive hædret som 60 års jubilar, inden han året efter afgik ved døden.

Klubmanden, Einer Eriksen

Einer Eriksen blev født 25. december 1915. Som ung indmeldte han sig i den nye frimærkeklub Arbejdernes Frimærkeklub, som han de fleste af klubbens år satte sit præg på. Første gang han nævnes i protokollen var allerede i 1948, hvor han vælges som dirigent

Einer Eriksen sad i AFK's bestyrelse fra 1961 til 1984. Foto fra jubilæet i 1981.

ved generalforsamlingen. De følgende år løste han mange opgaver i klubben uden at sidde i bestyrelsen bl.a. ved tilrettelæggelsen af alle følgende udstillinger. Selv om Einer havde godt styr på at organisere klubbens udstillinger, var han ikke selv den store udstiller. Han fortalte gerne om sin flotte Norge-samling og andre mindre samleområder bl.a. Grønland.

Erhvervsmæssigt var Einer ansat hos Odense Kommune, hvor han (vist nok) i hele sit arbejdsliv havde sin daglige gang på rådhuset.

Einer Eriksen blev på generalforsamlingen 17. oktober 1961 valgt ind i bestyrelsen. Han blev fra starten næstformand og sekretær. Bortset fra de fire år 1976-1980, hvor han var formand, var han klubbens sekretær. En funktion, der passede ideelt til EE, som helst ikke

ville være i centrum – bortset fra som auktionarius.

Er der noget, som alle gamle AFK'ere vil huske EE (som han ofte titulerede sig) for, er det ud over bestyrelsesarbejdet hans håndtering af klubbens auktioner. Formelt blev han valgt som klubbens auktionarius i november 1960, men han havde allerede på dette tidspunkt løst opgaven gennem flere år. Dette hverv havde han, til han udtrådte af bestyrelsen i 1984. Mange lots fik hans helt personlige kommentarer med på vejen, f.eks. når han på syngende fynsk sagde "det er kø'nt".

Einer Eriksen udtrådte af bestyrelsen i 1984. Samtidig blev han udnævnt til æresmedlem. Desværre døde EE allerede 25. december 1985, og en rigtig klubmand gik bort.

Multikunstneren, Karlo Lindskog

Karlo Lindskog blev født 2. august 1913 og blev indmeldt i Odense Filatelistklub den 13. august 1936. Karlo var lille af statur, men hans minde er stort såvel filatelistisk som organisatorisk. Ret hurtigt markerede han sig i klubben med mange gode ideer til aktiviteter m.m., som kunne fremme klubbens synlighed og give indtægter til klubkassen. Fra indmeldelsen til Odenses (indtil nu) sidste udstilling i 2001 var Karlo en aktiv deltager og indpisker i forberedelserne. Han var altid klar til at tage fat.

Karlo blev kontoruddannet hos Roulunds Fabrikker, Odense. Det blev et livslangt ansættelsesforhold de fleste år som kontorchef i Personaleafdelingen. For over 50 års ansættelse hos Roulunds Fabrikker blev han tildelt den kongelige belønningsmedalje i guld.

Hans to store samleområder var luftpost og Grønland. Begge dele udstillede

Bevis for udnævnelsen af Einer Eriksen til æresmedlem for AFK 1984.

Karlo Lindskog som postbud med en sang naturligvis leveret med fodpost ved jubilæumsfesten 1991.

han flittigt gennem årene med mange flotte præmieringer til følge. Når der var bud efter ham som foredragsholder, stillede han også gerne op. Ligeledes var han også meget hjælpsom over for andre også nye samlere med gode råd og vejledning ud i filatelen. Det var nok ikke et tilfælde, at der i en årrække i 1970'erne og 80'erne var mange grønlandssamlere fra de to Odense-klubber, som dannede den endog meget aktive "Grønlandsgruppen".

Det blev også til et par bøger samt en lang række artikler i tidsskrifter og

udstillingskataloger, hvor emnet især var de grønlandske frimærker. De væsentligste var:

Specialkatalog Grønland Færøerne, 1967 (sammen med Eric Wowern).

Grønland Postfrimærker, beskrivelse og katalogisering, 1983 (sammen med Kristian Hopballe).

Grønland katalogisering af de grønlandske postfrimærker 1963-73. I udstillingskataloget til DAFILO 73, 1973.

Interessen for Grønland og øens filateli medførte flere rejser mod nord. Herved blev knyttet mange nære venskaber, ligesom han var flittig gæst hos "Grønlanderhuset" i Odense.

Organisationsarbejdet lagde han stor energi i med bl.a. bestyrelsespost i DFF og i komiteen for Frimærkets dag. Indsatsen medførte, at han i 1989 modtog DFF's hæderstegn for en stor indsats i bestyrelsen. Endvidere modtog han Danmark-Medaljen i 1970, ligesom han blev udnævnt til æresmedlem af DFF. Naturligvis blev han også udnævnt til æresmedlem i både Odense Filatelistklub og i Arbejdernes Frimærkeklub.

Allerede i 1940 viste Karlo Lindskog sine kreative og kunstneriske evner. Han tegnede to forskellige udstillingskuverter og lavede udkast til "Eventyrmærkerne", som blev udgivet i anledning af udstillingen. Disse og turbulenten i den forbindelse er beskrevet i kapitlet med udstillinger. I de følgende år tegnede han mange både udstillingskuverter og -stempler.

Karlo Lindskog var også lidt af en "Event-mager". Hvis der var mulighed for at skabe ekstra opmærksomhed ved en begivenhed, var han hurtig til at se den. Som eksempler kan nævnes kuglepost ved "DAFILO 88" og særlige frimærkehæfter ved "DAFILO 73".

Jubilæums-Udstillingen
7.-8. SEPT. 1940

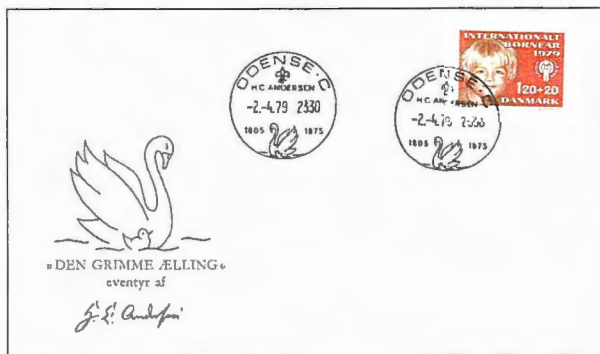
Udstillingskuvert fra 1940 tegnet af Karlo Lindskog. Eventyrmærket med Klods Hans var udfærdiget på grundlag af Karlos oplæg.

Det måske største projekt, som Karlo startede, var O.P.U.S. Fonden og særstemplerne i forbindelse hermed. Forkortelsen står for: Odense Poststempel Udvalg for Særstempler. Fra 1977 tegnede Karlo hvert år et nyt særtempel med et motiv i relation til H. C. Andersen. Bortset fra det første år blev stemplet anvendt fra digterens fødselsdag den 2. april på forsendelser, som blev lagt i postkassen ved H. C. Andersens Hus. Sidste stempel blev anvendt i 2005.

Gennem årene havde Karlo samlet et stort materiale om H. C. Andersen, som sammen med stemplerne blev en betydelig samling med bl.a. forsen-

delser med afstemplinger ved H. C. Andersen-begivenheder i årenes løb, forestillinger med H. C. Andersens eventyr, kendte personers besøg i H. C. Andersens Hus og begivenheder, hvor digterens navn er blevet nævnt. Denne samling blev i 2005 overgivet til Odense Stadsarkiv. Overdragelsen blev givet på betingelse af udlånsmulighed til bl.a. Odense Frimærkeklub. Denne mulighed håber vi at kunne gøre brug af i forbindelse med klubbens jubilæumsarrangement på H. C. Andersens fødselsdag den 2. april 2016.

Fremvisningen af OPUS-samlingen i Odense Frimærkeklub den 18. oktober 2005 var et af Karlos sidste besøg i

Kuvert med OPUS-stempel fra 1979 med motiv fra "Den grimme ælling", som var det første motiv fra et eventyr.

klubben, inden han som 99 årig afgik ved døden i december 2012.

Kilder:

Odense Filatelistklub 1916-1941

Odense Filatelistklub 1916-1966

Dansk Filatelistisk Tidsskrift 1941 nr.8;

1991 nr. 7; 2013 nr. 1

Ebba Lauritzen, "En skibshandel på Nørrebro", Ak, hvor forandret, Odense Kommune 1983.

Vagn Jensen, Danske Poststempler, www.kpk.dk

Fyens Stiftstidende, Portræt, Kreativ Mulerdreng af Jørgen Thomsen, 1. august 2008

Pincetten, artikler

Scrapbog fra Odense Filatelistklub, 1933 (løsblade)

Bruno Nørdam, Randers' private optegnelser om danske udstillinger og særstempler

Interviews med Poul Frølund, Ib Pedersen, Erik Pedersen og Poul H. Poulsen.

Pincetten

Af Palle Offersen

7

En god ide

Odense Filatelistklub havde ligesom de øvrige klubber, der var medlemmer af Danmarks Filatelist Union frem til 1954 anvendt Dansk Filatelistisk Tidsskrift (DFT) som medlemsblad. Da det på dette tidspunkt ikke havde været muligt at finde en redaktør til bladet, antog unionen Nordisk Filatelistisk Tidsskrift (NFT) som sit medlemsblad. NFT var samtidig medlemsblad for Københavns Philatelistklub.

På generalforsamlingen den 4. oktober 1956 blev Christian Nørbach Nielsen indvalgt i bestyrelsen for Odense Filatelistklub (OF). Han havde forinden luftet ideen om at udgive et medlemsblad kun for OF. Ideen blev mødt med en vis skepsis i klubben – ikke mindst

hos formanden Otto Lauritzen. Ideen skulle imidlertid afprøves, og Chr. fik bladet som sit primære ansvarsområde i bestyrelsen.

Bladet fik navnet "Pincetten". Første årgang 1956/57 var et duplikeret blad på 8 sider. Allerede i anden årgang var der et pænt omslag trykt i to farver. Bladet udkom med ni numre om året – hver måned fra september til maj.

Pincetten blev hurtigt et kendt frimærketidsskrift, som allerede i første årgang flere gange blev citeret i bl.a. Politikken. Pincetten blev også nævnt som medvirkende til medlemsfremgangen de første år af bladets levetid.

Bladets økonomi skulle fra starten være baseret på annonceindtægter, men sandheden var, at det i alle årene

Pincetten har stort set ikke ændret udseende gennem årene. Her er tre eksempler: 12. årgang nr. 1 (september 1967) med kartonomslag, 34. årgang nr. 1. august 1989 og det på skrivende tidspunkt nyeste nummer; 60. årgang nr. 3, november 2015.

har været svært at få dækket mere end 25-50 % af tryk- og portoudgifterne. I dag er der større balance i dette regnestykke, hvilket især skyldes, at udgifterne til trykning i dag er lavere end i de første år!

I dag er det udelukkende frimærkehandlere, der annoncerer. I de første mange år var annoncørskaren mere spredt med bl.a. Fyens Stiftstidende og Politikken som annoncører, men også medlemmers forretninger og andre med berøring med Odense Filatelistklubs aktiviteter kunne ses blandt annoncørerne.

Trykning og teknik

Trykningen af bladet har ændret sig gennem årene. Det første nummer af Pincetten blev duplikeret, senere blev det fotokopieret og senere igen blev det trykt med offsettryk. I Pincettens 40 års jubilæumsudgave skriver redaktøren Steen Svendsen, at det fra hans overtagelse af redaktørhvervet i 1992 atter blev fotokopieret. Det er bladet vist ble-

vet lige siden (Sådan ser det ud). Fra 1957 og frem til 1979 (2. – 24. årgang) havde Pincetten kartonomslag. Herefter blev det til kraftigt papir i hvidt. 34. årgang (1988/89) var med gult omslag, og 35. årgang havde lyseblåt omslag. Herefter gik man over til det hvide papiromslag, som det kendes i dag.

Bladet blev skrevet på skrivemaskiner og mulighederne for fotografiske gengivelser var ikke muligt de første mange år. Første illustration i Pincetten kom i oktober 1973, hvor logoet for DAFILO73 blev gengivet. Næste illustrationer var i august 1974, hvor nogle stempler blev gengivet. I december 1974 kom første fotografiske gengivelse, men kvaliteten var meget dårlig, så frimærket på forsendelsen var ugenkendeligt. Fotos har aldrig været særlig gode, og det er fortsat en udfordring for redaktøren.

Steen Svendsen skriver i 1993 om sin start som redaktør: *"Sammen med bladet overtog jeg også en stor og veludviklet IBM-skrivemaskine, som næsten kunne det hele, bl.a. kunne den gemme en tekst, som var skrevet ind. Maskinen blev slukket og næste gang den blev tændt, kunne jeg skrive mere tekst ind, og til sidst kunne jeg få skrevet det hele ud igen, pænt sat op osv."* Han skriver endvidere i 40 års jubilæumsbladet (1995), at han var gået over til at skrive bladet på PC, og det er lidt nemmere, *"når man først har hittet ud af maskinen og alle dens knapper og dippedutter"*. Jubilæumsbladet var i øvrigt det første blad, der var skrevet på PC. Det er de alle blevet siden.

Redaktører

Bladet har gennem årene haft en række redaktører. Den første var som nævnt

Første illustration i Pincetten var logoet fra DAFILA73.

To af de betydelige redaktører af Pincetten: Christian Nørbach Nielsen (tv) og Knud Jacobsen (th). Foto fra jubilæumsfesten 9. marts 1991, hvor de begge blev tildelt DFF's sølvnål af formand Knud Mohr.

Chr. Nørbach, der varetog hvervet fra 1956-1962. Han blev de næste 7 år angik afløst af J. C. Ås. Længst siddende redaktør var Knud Jacobsen, der passede redaktionen i 13 ½ år fra 1974 til 1987. Især de seneste år har der været hyppig udskiftning af redaktører, og en oversigt er indsat i tilknytning til kapitlet.

Chr. Nørbach blev meldt ind i Odense Filatelist (OF) klub den 6. juni 1941 og var mangeårigt bestyrelsesmedlem i OF. Han blev Odense Frimærkeklubs første æresmedlem, hvilket han blev udnævnt til den 8. december 1992. I en årrække var han redaktør af "Frimærke Nyt" på Fyens Stiftstidende. Uden for klubberne havde han også en del tillidshverv i filateliens tjeneste bl.a. i bestyrelsen for København Philatelistklub samt i komitéerne for Frimærkets Dag og Danmarks Medaljen.

Knud Jacobsen blev meldt ind i OF i starten 1950'erne og kom senere i bestyrelsen som sekretær og senere også som redaktør af Pincetten. Knud var kendt som en "der aldrig sagde nej", når der var brug for hjælp, uanset om det drejede som noget praktisk, en artikel, som skulle skrives, eller et filatelistisk råd. Knud blev ligesom Nørbach

æresmedlem af OF. Som nævnt var han altid villig til at skrive en artikel, og det blev også til en enkelt bog, nemlig "Fortegnelse over poststederne i Fyns Amt", der blev udgivet i anledning af

Knud Jacobsens "Fortegnelse over poststederne i Fyns Amt", udgivet i anledning af Odense Filatelistklubs 70 års jubilæum i 1986.

Ledig stilling

Redaktør til PINCETTEN søges

Oplysninger om jobbeskrivelse og tiltrædelse kan fås ved henvendelse til bestyrelsen.

I perioder har det været vanskeligt at finde en person, som var villig til at tage hvervet som redaktør. I februar 1996 blev der indrykket en stillingsannonce i Pincetten.

Odense Filatelistklubs 70 års jubilæum i 1986.

Årgange og indhold

Pincetten var de første 32 år et medlemsblad for Odense Filatelistklub, men med de to Odense-klubbers tættere samarbejde, blev Pincetten fra årgang 33 (nr. 1) et fælles medlemsblad for klubberne. Efter sammenlægningen fortsatte bladet som den nye klubs medlemsblad.

Nummereringen af Pincettens numre og årgange er en lille historie for sig. Fra starten udkom nr. 1 i august, og numrene fulgte herefter op, alt efter hvor mange numre, der udkom de enkelte år. Som nævnte udkom der de første år 9 numre, men dette tal faldt til omkring 6 numre de følgende mange år. I 1992-93 gik der lidt rod i nummeringen, men det blev der redegjort for i august 1993, hvor de korrekte numre blev beskrevet nøje.

I august 1996 blev nummeringen ændret, så den fulgte kalenderåret. Årsagen hertil var, at det ville lette kasserens arbejde, når han fakturerede annoncer, idet annoncerne blev tegnet for et kalenderår ad gangen. Årgang 41 blev derfor af 1½ års varighed. I 1999 udkom der ikke et Pincetten med indkaldelse til generalforsamling, så nr. 1 i årgang 44, udkom i maj 1999 med generalforsamlingsreferatet, da Aage

Nielsen tog over efter, at Ib Pedersen havde været midlertidig redaktør i 3½ år.

I alle årene har Pincetten været bestyrelsens vigtigste informationskilde til medlemmerne mht. indkaldelse til generalforsamlinger, generalforsamlingsreferater og andre bestyrelsesmeddelelser samt ikke mindst mødeprogrammerne.

Frem til og med årgang 32 nr. 2 (oktober 1987) indeholdt Pincetten mødereferater. Disse ophørte med Bo Barssøe-Anderssons overtagelse af redaktørposten. Referaterne genoptog han igen med 37. årgang nr. 2 i november 1992. Sidste blad med referat var 39. årgang nr. 6 (juni 1995), der samtidig var sidste blad med Steen Svendsen som redaktør.

Naturligvis indeholdt Pincetten også artikler med filatelistisk indhold. Omfanget heraf har gennem årene båret præg af, hvad medlemmerne har leveret til bladet. Når der har manglet stof, har de skiftende redaktører set til sin egen samling, og skrevet en lille artikel om egne interesser. Derfor finder man mange artikler om lokale stempler, idet stempler var væsentlige samleområder for flere af redaktørerne. Vi kan håbe på, at de kommende år vil give nye forfattere, som, det de seneste 4-5 år har vist sig, kan lade sig gøre.

Pincettens redaktører:

Redaktør	Årgang	Årstal
Christian Nørbach Nielsen	1-6	1956-1962
J. C. Ås	7-13	1962-1969
V. Askrig	14 nr. 1	1969
Kaj Andersen	14 nr. 2 - 16	1969-1972
Christian Nørbach Nielsen	17-18 nr. 5	1972-1974
Knud Jacobsen	18 nr. 6 - 31	1974-1987
Bo Barsøe-Andersson	32 - 37 nr. 3	1987-1992
Ib Pedersen	37 nr. 4	1993
Steen Svendsen	37 nr. 5 - 39	1993-1995
Ib Pedersen	40 - 43 nr. 4	1995-1998
Aage Nielsen	44 - 51 nr. 2	1999-2006
Ib Pedersen	51 nr. 3 - 53	2006-2008
Ib Pedersen og Gert Nielsen	54 (kun efterår)	2009
Palle Offersen	55 - 57 nr. 1	2010-2012
Ole Riis	57 nr. 2 -	2012-

Kilder:

Odense Filatelistklub 1916-1966

Pincetten, artikler

Dansk Filatelistisk Tidsskrift 1991 nr. 5

Juniorarbejdet

Af Palle Offersen

8

Helt fra stiftelsen af hver af de to gamle klubber har et aktivt junior eller ungdomsarbejde stået højt på prioriteringslisten. Når man læser gamle protokoller, referater og andre kilder, går to problemstillinger igen og igen: Der mangler juniorer, eller der mangler ledere. Begge dele har været taget op gang på gang i klubberne. Alligevel har der gennem årene været gennemført et aktivt juniorarbejde, og nogle af juniorerne er endda blevet hængende i klubberne.

Odense Filatelistklubs juniorarbejde

Odense Filatelistklub blev som tidligere nævnt stiftet den 16. januar 1916. Allerede en måned senere den 17. februar blev første møde afholdt i en nyoprettet juniorafdeling. Mødet blev ledet af to seniormedlemmer. Der var cirkulation af udvalg og udlodning af en gratis mødepræmie. I 1916 var der

11 juniormedlemmer. I 1918 var dette steget til 30, hvorefter der i 1919-1922 var 20-24 medlemmer. I 1923 var tallet kun 9, hvorefter juniorafdelingen blev nedlagt. Kontingentet var årligt 1,65 kr. i 1916 og endte på 3 kr. i 1923.

I 1930 blev der gjort et kraftigt tiltag for at få startet en juniorafdeling op igen, og et årligt kontingent på 1 kr. lokkede 24 medlemmer til, hvilket steg til 30 året efter, hvorefter afdelingen atter lukkede. Det er ikke lykkedes at finde begrundelse herfor.

Næste forsøg med samme lave kontingent blev taget i 1935, hvor medlemstallet blev 21. De følgende år steg medlemstallet fra 15 i 1936 til 36 i 1940. En væsentlig årsag til, at juniorarbejdet kom godt i gang, må tillægges afholdelsen af Frimærkets Dag, hvor juniorarbejdet blev sat i fokus, og hvor de unge samlere kunne få lov til at udstille deres samlinger.

Bedes smukt stemplet

Udstillingskort fra Frimærkets dag i Odense 4. marts 1945. Teksten på kortet fortæller klart, hvad dagens formål er: "Denne hilsen giver udtryk for at Danmarks filatelist paa Frimærkets Dag 1945 tænker på juniorerne, der engang skal optage arven efter os".

I 1963 blev Svend Erik Hansen indmeldt hos de voksne.

Af juniorprotokollen fremgår, at medlemstallet i Odense Filatelistklubs juniorafdeling svingede meget. I 1940 var medlemstallet som nævnt 36, men i 1943 var medlemstallet faldet til 14 og i 1949/50 på kun 10. Herefter stiger medlemstallet igen til 36 i 1954/55. Sidste år i protokollen er 1958/59, hvor medlemstallet er 27. Bemærkelsesværdigt er den høje mødeprocent for langt de fleste medlemmer. Medlem nr. 1 hed i øvrigt Svend Erik Hansen, og han er fortsat medlem af Odense Frimærkeklub – hans mødeprocent var høj, måske fordi hans far, Svend Hansen, var leder.

Arbejdernes Frimærkeklubs juniorarbejde

Arbejdernes Frimærkeklub tog ligeledes juniorarbejdet op kort efter klubbens stiftelse i 1941. På et bestyrelsesmøde den 12. marts 1943 blev det besluttet at starte en juniorklub. Starten blev imidlertid lidt turbulent, idet juniorlederen blev syg til de første møder, så formanden W. Sørensen måtte tage over. Der blev allerede to år senere igen brug for at finde en juniorleder, men kommunelærer B. Kreutzer Hansen tilbyder at være juniorleder for en fælles

juniorklub for de to Odense-klubber. Det fremgår imidlertid ikke af referatet af bestyrelsesmødet fra 25. november 1945, om der blev etableret en fælles juniorafdeling, eller om kommunelæreren i det hele taget blev juniorleder.

19. april 1949 afholdt Arbejdernes Frimærkeklub den årlige opsætningskonkurrence. Helt ekstraordinært fik en junior lov at deltage. (Navnet blev ikke nævnt i protokollen). Han opnåede næsten point nok til at blive nr. 3, så bestyrelsen besluttede at give ham en træstepræmie. I øvrigt fremgår det af protokollen, at det så "tungt ud" med tilslutningen til juniorafdelingen. Tilsyneladende lukker den ned omkring 1950 for så at blive reorganiseret i 1956.

For at styrke juniorarbejdet i Arbejdernes Frimærkeklub blev bestyrelsen på generalforsamlingen i 1957 udvidet fra 5 til 7 medlemmer. Udvidelsen tilfaldt de to juniorledere, Eigil Hansen og Poul Petersen, men hele bestyrelsen deltog i det vigtige arbejde med juniorklubben.

Poul H. Poulsen fortæller om sin juniortid, at han startede i 1956: "*Moderne var på bygningen* (Odense ny for-

Arbejdernes Frimærkeklubs juniorafdeling på Overgade Skole 1966. Der var møder to gang om måneden. Leder var her Inger Brixner. (Fynske Billeder).

26. juniordag blev afholdt på Odense Kongreshus den 25. april 1971 og arrangeret af Arbejdernes Frimærkeklub og Samarbejdende Junior Samleklubber.

samlingshus, red.) i samme lokale som seniorerne og startede kl. 18.00, og vi blev sendt ud kl. 19.00. Kl. 19.30 skulle seniorerne bruge lokalet. I 1956/57 var der 40-50 juniorer, mens der året efter var indskrevet 83 (!) unge samlere. Juniorleder var Poul Petersen, og hver anden gang kom én af seniorerne og

fremviste sin samling og fortalte om sit område. Der blev arbejdet meget med opsætning, og hvert forår var der opsætningskonkurrence med tre plancher.

Sidst på møderne blev der fremlagt udvalghæfter, så vi kunne købe mærker til fornuftige priser. Mange seniorer var flinke til at komme på besøg i ju-

Frimærke-nyt

Fornem placering for Odense-junior

**Opnåede førsteplads på frimærkeudstilling
i Herning**

På frimærkeudstillingen "Danufil 75" i Herning, arrangeret af Herning Filatelistklub, hævdede den 17-årige Palle Offersen, Arbejdernes Frimærkeklub, Odense sig smukt ved at besætte førstepladsen i gruppen for 15-18-årige.

Denne landsudstilling for juniorer havde samlet ca. 50 juniorer fra hele landet og en enkelt svensk udstiller. Samlingerne var af god kvalitet, og flere hævdede sig

over gennemsnittet, hvad angik filatelistisk viden, der iblandt Palle Offersen, som fik ikke færre end 26 points på dette felt. Endvidere fik han 18 points i helhedsindtryk, 14 points i opbygning og otte ud af 10 mulige i samlingens omfang og komplettehed. Det gav ikke færre end 66 points og dermed en fin førsteplads, som blev belønnet med et smukt frimærkealbum.

Der var engang, hvor en juniorudstilling kunne give en artikel i Fyens Stiftstidende.

niorklubben, og ofte havde de frimærker med. Når vi var fyldt 17 år, fik vi lov at komme i seniorklubben, men først som 18-årig skulle vi betale voksenkontingent."

I starten af 1960'erne var der en gruppe af de ældste juniorer, som ønskede sig lidt mere af møderne end hidtil. Det førte i sommeren 1963 til en konkret henvendelse fra tre juniorer til bestyrelsen. De ønskede mere om nyheder og frimærkefremstilling samt miniauktioner. Der blev lyttet til ønskerne, og i de følgende år blev de ældste juniorer inddraget i programlægningen.

Forfatteren kom som 16-årig til første møde i juniorklubben i september 1973. Lederen hed Erik og hans kone hjalp til. Vi var vel 12-15 stykker til møderne hver anden tirsdag i en kæ-

der på Vestre Skole. På møderne var der altid lodtrækning om to mødepræmier (af blandet kvalitet) og "undervisning" i et filatelistisk emne f.eks. afvaskning af frimærker, opbevaring, opsætning, varianter og kataloger. Da Henrik Tranberg i 1976 kom i juniorklubben blev den ledet af Erik og Karsten Bjørn, nok også fordi sidstnævntes søn var begyndt der, men Karsten viste sig at være en god og afholdt juniorleder.

I 1970'erne og starten af 1980'erne var Arbejdernes Frimærkeklub meget aktive med at få juniorerne til at udstille, og det har gennem årene givet mange fine resultater. Blandt de aktive juniorer kan nævnes Henrik Tranberg. Den aktive juniorklub med 42 medlemmer (1980) blev fra 1977 ledet af Karsten Bjørn, efterfulgt af Poul Frølund,

Palle Offersens juniorsamling "Danmark 1900-1950 med varianter" udstillet sidste gang på JUFI-FYN 78 (bronze).

Planche fra Henrik Tranbjergs juniorsamling "Trafikflyvningens udvikling fra 1945 til i dag" udstillet på junior 79 i Rødovre. (bronze + opmuntringspræmie).

Ib Pedersen og Carsten Bjerg med hjælp fra flere af klubbens medlemmer.

De sidste junioranstrengelser

I efteråret 1986 forsøgte AFK at få stallet et kursus i opsætning på benene. Deltagere skulle være såvel juniorer som voksne nybegyndere. Til kurset blev også medlemmerne fra Odense Filatelistklub inviteret. Desværre var der stort set ingen interesse for den gode ide, så det blev aflyst.

I Odense Filatelistklub var der i sæsonen 1985/86 kun seks juniorer og tre ledere. For at få tilstrækkeligt med juniorer til et ordentligt juniorarbejde gik de to klubber i 1986 sammen om en fælles juniorafdeling. Juniorledere var Carsten Bjerg (AFK) og Svend Hansen (OF). I 1990 tog Poul Dahl over fra Carsten.

Fra midt i 80'erne voksede juniorklubben markant igen og var omkring 1990 på over 30 medlemmer med 20-25 deltagere på møderne. Det var en aktiv periode med deltagelse i DM for juniorer i 1989 og deltagelse i opsætningskonkurrencen med fire deltagere, hvor alle fik ærespræmier. Lisbeth Bjerg endda med vermeil for sin samling Dronning Margrethe II. Et godt bevis på, at det ikke var det klassiske og kostbare materiale, som var nødvendigt for gode juniorresultater – heldigvis!

I starten af 1993 faldt medlemstallet markant, så der i marts 1993 kun var seks medlemmer og i foråret 1995 4 medlemmer. Faldet i 1993 skyldtes bl.a., at juniorafdelingen flyttede fra Kronprinsensgade til Skibhusvej. Trods ihærdige forsøg i de følgende år måtte de nye tider erkendes, og i efteråret 1995 blev juniorafdelingen nedlagt. Der blev i såvel 1997 som i 1999 for-

søgt startet en afdeling op, men der kom få nysgerrige, og det blev ikke til nogen medlemmer.

Sidste forsøg blev gjort i sæsonen 2002-2003 med Anne Larsen og Henrik Sommerlund som ledere. Desværre var eneste juniorer til møderne forfatterens to sønner, så afdelingen blev nedlagt igen. Vi må trods vores glæde over filatelien, og for en dels vedkommende også over juniortiden, i 2016 bare erkende, at tiderne også her har ændret sig, og juniorarbejdet vil ikke komme igen. Måske skal vi håbe på, at der kunne etableres juniorklubber for de 40-50 årige!?

Kilder:

Odense Filatelistklub 1916-1941

Odense Filatelistklub 1916-1966

Odense Filatelistklub juniorprotokol 1935-1959

Arbejdernes Frimærkeklub, protokoller 1941- august 1966 (3 stk.) og protokol oktober 1976 - januar 1984

Pincetten, artikler

www.historienshus.dk

www.fynskebilleder.dk

En af Odenses sidste to aktive juniorer, Michael Offersen ved byttedag i Ringe 10. februar 2002.

Udstillingerne

Af *Palle Offersen*

9

Frimærkeudstillingerne har altid været et vigtigt element for en frimærkeklub. Er du stolt af det, du har samlet, vil du ofte gerne vise det frem for andre – og gerne for ikke frimærkesamlere også. For klubben viser udstillingen aktiviteten og alsidigheden i klubbens arbejde, og ikke mindst er udstillingerne med til at profilere klubben og forhåbentlig være medvirkende til at trække nye medlemmer til klubben.

Med tiden har frimærkeudstillingerne udviklet sig til også at være konkurrencer mellem frimærkesamlere og et sted, hvor vi kunne møde andre ligesindede.

Nogle udstillinger var små og lokale, mens andre var landsdækkende, ja endda en enkelt nordisk i 1998. En god anledning til en udstilling har mange gange været jubilæer, og fra 1939 begyndte afholdelsen af Frimærkets Dag at få frimærkeudstillingerne til næsten

at blive en fast årlig tradition. Frimærkets Dag får derfor et særligt kapitel.

Historien om frimærkeudstillingerne i Odense er også historien om, hvordan udstillingerne vekslede i form og omfang. Mange forskellige lokaliteter har lagt rammer til udstillingerne. I dette kapitel vil jeg sætte spot på nogle af de mange udstillinger, der har været afholdt gennem årene.

1916, den første udstilling

Allerede i Odense Filatelistklubs første leveår blev der arrangeret en mindre udstilling. Industripalæet dannede den 5. november 1916 ramme om udstillingen. Entreen til udstillingen var 25 øre med ret til at trække en gang i tom-bolaen.

Inspireret af stævnet ved klubbens indledende møde i januar, og en efterfølgende udstilling arrangeret af moderklubben i Horsens i marts, foreslog

Udstillingshallen ved NORDIA 98 i Odense Congress Center. Udstillingen var klubbernes største og måske mest succesfulde.

Den første udstilling blev afholdt i Industripalæets lille sal samt herre- og dameværelset. Postkort ca. 1912. Postsendt 22. november 1913. Stenders Forlag nr. 26427.

formanden W. Brochs, at der blev afholdt en tilsvarende frimærkeudstilling i Odense.

Der var udstillere fra såvel Odense som fra andre landsdele. Endvidere havde forskellige frimærkehandlere udstillet frimærker, albums og andre nødvendighedsartikler til salg.

Udstillingen blev en rimelig succes med et overskud på ca. 70 kr. Dagen sluttede med fællesspisning for medlemmer med damer. Byens aviser omtalte endvidere udstillingen som vellykket.

1930, kampen med Københavns Philatelist Klub (KPK)

På et medlemsmøde den 17. oktober 1929 besluttede klubbens medlemmer atter at prøve kræfter med en udstilling i efteråret 1930.

Et af klubbens medlemmer foreslog, at det skulle være i samarbejde med Københavns Philatelist Klub, hvor han ligeledes var medlem. Af uafklarede årsager kom der et brud mellem de to klubber, og KPK besluttede selv at afholde en udstilling i Odense i februar 1930.

Den københavnske indblanding tog imidlertid ikke modet fra Odense Filate-

listklubs bestyrelse og medlemmer, der fortsatte planlægningen med en efterårsudstilling. Samtidig besluttede bestyrelsen i Odense Filatelistklub, at medlemmer af KPK ikke kunne indvælges til tillidshverv i klubben.

Udstillingen blev fastsat til weekenden den 11.-12. oktober 1930 i Bristol (Klingenberg 14), hvortil klubbens møder nu var henlagt. Udstillingen blev et tilløbsstykke. Der blev solgt 1.000 adgangskort, og klubben kunne glæde sig over 19 nye medlemmer. Udstillingen blev omtalt som 10 års jubilæumsudstilling målt i forhold til den endelige selvstændighed som klub.

Der blev samtidig afholdt en publikumskonkurrence, som gav mulighed for at gætte på, hvor mange svenske 12 øres mærker, der var i en udstillet mon-

Officielt udstillingsstempel 1930.

tre. Præmien for at komme tættest på det rigtige antal (45.515) var et 2 R.B.S. frimærke.

Til udstillingen blev der i samarbejde med Post- og Telegrafvæsenet for første gang i Odense udfærdiget et særstempel, der var udført som "Frihavnsstempet". Stempel og afstempling var dog ikke gratis, idet der trods tilskud fra P&T skulle betales for stempel og personale til afstempling fra udstillingen. Stempet ses i dag sjældent anvendt.

I Eftermiddag Kl. 1 aabnedes den store Frimærkeudstilling paa Industripalæet. Det er den største Udstilling, der endnu har været afholdt i Odense, og den byder paa en meget righoldig og alsidig Samling af navnlig nordiske Mærker fra de tidligste Tider op til vore Dage.

Det er Odense Filatelistklub, der holder Udstillingen, og den er indrettet i Spisesalen, Herreværelset og Dameværelset, der er helt optaget af Montrer. Ialt omfatter Udstillingen 1500 Kartoner, det er kun en Del af, hvad de odenseanske Frimærkesamlere raader over. Men Pladsen har ikke tilladt, at Resten kom med paa Udstillingen.

Odense Filatelistklub fejrer med denne Udstilling sit 10-Aars Jubilæum. Klubben omfatter 65 Medlemmer i Seniorklassen og 35 i Juniorklassen. Det er Driftsinspektør Brocks, Glasværket, der er Formand, og han har været Leder af Foreningen gennem alle de 10 Aar.

Fyens Stiftstidende havde på åbningsdagen en fornem omtale af udstillingen i 1930.

Også markedsføringen af udstillingen var markant med opsætning af plakater rundt om i byen og i omnibusserne samt annoncering i dagbladene, hvilket gav et stort besøg begge dage med stor trængsel ved afstemplinger af særstempet. Desværre gav udstillingen kun et beskedent overskud.

Som noget specielt blev det besluttet, at udstillingen skulle være kollektiv uden opgivelse af udstillernes navne.

Allerede igen i 1933 blev der afholdt en frimærkeudstilling arrangeret af Odense Filatelistklub. Udstillingen blev ligeledes afholdt i Bristols lokaler. Udstillingen åbnedes lørdag den 26. august kl. 14.00 af viceborgmester Lollesgård, og der var ligeledes åbent søndag den 27. august.

I alt 45 udstillere var tilmeldt bl.a. klubbens formand Martin Jørgensen, frimærkehandler Nedergaard, Skive og G. A. Hagemann, Ystad. Der var besøg fra såvel det meste af landet som fra de andre nordiske lande, hvorfra der også kom repræsentanter fra frimærkepressen.

Udstillingen var den til dato den største i Danmark med frimærker til en værdi af 1,5 - 2 mio. kr., der ligeledes markerede den 5. danske filatelistdag. Der blev privat fremstillet gummistempel for udstillingen.

I 1939 blev Frimærkets Dag indført med første arrangement i Odense. Dette er beskrevet i næste kapitel.

Privatfremstillet gummistempel til udstillingen 1933. Udlånt af Vagn Larsen.

Gæster og medlemmer ved udstillingen i 1940 ved nogle af udstillingsplancherne. Fra venstre: juniorleder Arthur Probst, Georg V. Johansen, sekretær A. Vendelbo Jensen, tidl. formand Willy Brocks, formand Otto Lauritzen og Hans Søfelde.

1940, 25 års jubilæumsudstilling

I januar 1941 havde Odense Filatelist Klub 25 års jubilæum, men jubilæet blev tyvstartet med en jubilæumsudstilling allerede 7.-8. september 1940, hvor udstillingen kunne afholdes sammen med 12. Filatelistdag. Beslutningen om udstillingen blev taget den 3. september 1939 i Ålborg. Samme dag som England erklærede Tyskland krig og 2. verdenskrig blev indledt.

Indledningen af 2. verdenskrig og besættelsen af Danmark den 9. april 1940 gjorde arbejdsvilkårene noget vanskelige for udstillingsudvalget og bestyrelsen. De tog imidlertid fat på arbejdet med godt mod. Udstillingen var planlagt til tre dage, men blev under planlægningen reduceret til to dage.

Også antallet af tilmeldte samlinger faldt i løbet af sommeren 1940 så 45 tilmeldte samlinger blev reduceret til kun 20! Næsten alle var fra Fyn, men frimærkehandler Nedergaard & Søn, Skive, Dansk Postmuseum samt en enkelt samler fra København blev ligeledes repræsenteret med samlinger. I alt blev 2.000 kartoner (plancher) udstillet, men uden udstillingsafgift og jury-bedømmelse.

Udstillingen kom igen tilbage til Industripalæet, hvor klubben igen

havde til huse. Udstillingen blev (igen) en kæmpe publikumssucces, hvor der især var stor trængsel om det til lejligheden oprettede postkontor. Klubben lod udfærdige udstillingskuvert og et erindringskort i 3.000 eksemplarer.

Erindringsdiplom (A4-format) fra udstillingen 1940 med de to udstillingsstempeller. Tv. privatfremstillet stempel og th. det officielle udfærdiget af Post- & Telegrafvæsenet. Desværre ved vi ikke, hvad hr. Svend Jørgensen udstillede.

Eventyrmærkerne fra 1940 efter oplæg fra Karlo Lindskog. De var trykt på 6 øre korsbåndshelsager.

Der var to særstempler: Det officielle udfærdiget af Post- & Telegrafvæsenet med Odense-liljen og et nærmest trekantet med H. C. Andersens Hus.

Der blev udgivet to erindringsmærker (eventyrmærkerne) med motiver fra "Klods Hans" og "Fyrtøjet" i et oplag af 1.800 stk. i sammentryk med 6 øre orange korsbånd. Erindringsmærkerne blev udfærdiget efter udkast af Karlo Lindskog, som allerede på dette tidspunkt viste sine kreative evner som "stempelkunstner".

Eventyrmærkerne var fremstillet uden Postvæsenets tilladelse, men den blev givet i sidste øjeblik. Mærkerne blev kritiseret på unionens repræsentantskabsmøde, der blev afholdt samtidig. Her blev følgende resolution vedtaget og videregivet til Postvæsenet:

"Repræsentationsskabsmødet misbilliger, at Generaldirektoratet til Trods for sin Henvendelse til Unionsledelsen om at være Direktoratet behjælpelig

med bekæmpelse af "Privat-Udgaver" af saavel Propaganda-, Udstillings-, som Jubilæums-Frimærker, for nylig ignorerede Unionsledelsens Protest mod et saadant Privat-Foretagende ved samme Dag at give Tilladelse til de paagældende Mærkers Brug som Frankeringsmiddel".

Det skal her bemærkes, at unionens formand var Odense Filatelistklubs tidligere formand Martin Jørgensen.

Kritikken blev yderligere fulgt op af kritik i Populær Filateli under overskriften: "Filatelist-Klubberne fortsætter med Udgivelse af Spekulationsmærker". Også det anerkendte schweiziske frimærkeblad *Berner Briefmarken Zeitung* bragte i sit december nummer en lidet flatterende omtale af disse danske, filatelistiske særudgaver. Kritikken mandede ud i, at Postvæsenet strammede op på reglerne for anvendelse af helsagsklip, så lignende "fabrikationer" ikke fremover var tilladt.

Odense Filatelistklub planlagde atter udstilling i dagene 4.-5. september 1943, men pga. krigen blev udstillingen først reduceret til at vare en dag, for så helt at blive aflyst. Det blev dog til mindre årlige udstillinger under krigen i forbindelse med Frimærkets Dag. Disse er omtalt i næste kapitel.

1948, Arbejdernes Frimærke Klubs første udstilling

Allerede i 1945 overvejede Arbejdernes Frimærkeklubs bestyrelse at afholde en 5-års jubilæumsudstilling, men det blev pga. tidernes ugunst droppet. Eller i hvert fald udsat.

I påsken 25.-26. marts 1948 blev det endelig tid for den unge klub at afholde frimærkeudstilling. Selv om klubben her var 6½ år gammel, blev det kaldt

Arbejdernes Frimærkeklub
Odense

Johs Hansen

Carlegade 7

Odense

Udstillingskuvert fra Arbejdernes Frimærkeklubs første udstilling 25.-26. marts 1948. Der blev ikke lavet særlig udstillingskuvert, men en kuvert med klubbens logo er vel også OK. (Over-) frankeret med 40+5 øre Frihedsfonden fra 1947 (AFA 301) og smukt annulleret 26. marts 1948 med brotype Ild-6.

en jubilæumsudstilling med særstempel. Udstillingen blev afholdt i Læseforeningens lokaler i Kronprinsensgade. Medlemmerne viste 800 plancher med en varieret præsentation af klubbens samleområder: f.eks. 72 varianter af Chr. X 5 øre grøn (AFA 68), Frankrig, specialsamling Finland, europæisk feldtpost og hollandsk luftpost med crashpost. Postvæsenet deltog med Dansk Vestindien, Island og oversø.

Klubbens økonomi var op til udstillingen meget svag, og det var nødvendigt at få klubbens medlemmer til at tegne en garantikapital, hvis udstillingen skulle give underskud. Heldigvis gik det ikke så galt, og det endte med et fint overskud på 83,05 kr. Det var ca. 500 besøgende, og det resulterede i en medlemstilgang.

Fem år senere afholdt AFK sin næste udstilling, som var en propagandaudstilling, der blev afholdt i KFUM's festsal på Klosterbakken den 11.-12. april 1953. Igen var der en god publikumsdeltagelse, og igen var der et privat fremstillet særstempel. Særkuverten blev brugt i andre sammenhænge også.

Udstillingen blev rost af pressen, der

bl.a. skrev, at udstillingen indeholdt flere lækkerbiskener for frimærkesamlere. Postvæsenet bidrog med samlinger fra Schweiz, Egypten og USA. Medlemmerne udstillede ud over en række landesamlinger bl.a. en motivsamling med smede og førstedagskuverter fra Danmark.

Med de godt gennemførte udstillinger var AFK's bestyrelse og medlemmer i 1956 klar til at markere klubbens 15

Arbejdernes Frimærkeklub
Odense

ARBEJDERNES FRIMÆRKEKLUB
11-12 APRIL - 53
ODENSE
PROPAGANDA
UDSTILLING

Udsnit af Arbejdernes Frimærke Klubs særkuvert med privat fremstillet særstempel ved udstillingen den 11.-12. april 1953.

Hv. H. K. Paulsen Dea
Tus

Udstillingskuvert fra
AFK's 15 års jubi-
læumsudstilling med
Postvæsenets særstempel
1956.

års jubilæum med endnu en udstilling. Postvæsenet tildelte udstillingen et officielt særstempel i dagene 3.-4. marts 1958. Særkuverten fra 1956 blev genbrugt, dog med årstallene 1941-1956. I modsætning til fleste andre udstillinger i denne periode, findes der mange hvide udstillingskuverter. Det var nok for at spare de 35 øre, som særkuverten kostede.

Ligesom i 1953 var udstillingen henlagt til KFUMs bygnings festival. I modsætning til klubbens tidligere udstillinger var der nu deltagelse fra andre klubber, endda en finsk udstiller med en motivsamling. Der blev opkrævet en krone i entre, men så fik man også et program. Udstillingen blev en pæn succes med et mindre overskud og en del nye medlemmer til følge.

1951, Odense Filatelistklub 35 år

I 1951 fandt Odense Filatelistklub anledning til at markere sit 35 års jubilæum med en udstilling. Udstillingen blev henlagt til KFUMs bygning den 1. april, hvilket gav mulighed for samtidig at markere 100-året for det første danske frimærke.

Traditionen tro blev der udgivet officielt særstempel samt udstillingskuvert og -kort. Udstillingen gav mulighed for førstedags afstempling af de nye frimærker i anledning af 100-året for første danske frimærke. Motivet på udstillingskuverten var (naturligvis) en afbildning af en 4 R.B.S., og prisen var 25 øre.

I 1960 blev Odense Filatelist Klub (OF) tildelt en national udstilling, som blev afholdt den 15.-16. oktober under

Udstillingskuvert Odense
Filatelistklub 35 år med
officielt særstempel 1.
april på udstillingsku-
vert, frankeret med de
to frimærker udgivet
samme dag i anledning
af 100-året for første
danske frimærke.

ODENSE FILATELISTKLUBS 35 ÅRS JUBILÆUMS FRIMÆRKEUDSTILLING

Herr Otto Lauritzen,
Nørrebro 102 C,
Odense.

*Udstillingskuvert til
Odense Filatelistklub
formand fra DAFILO 60
med det officielle udstil-
lingsstempel.*

navnet "DAFILO 60". Ud over OF stod Danmarks Filatelist Union, Samarbejdende Junior Samlerklubber (S.J.S.) og Dafipco som arrangører. Udstillingens omfang var af et sådant omfang, at OF fik 2.000 kr. til støtte for udstillingen.

Atter var Industripalæet ramme om udstillingen, som blev besøgt af 1.000 gæster. Naturligvis blev der fremstillet et officielt udstillingsstempel. Der blev ligeledes udsendt en udstillingskuvert og tilsvarende -kort, som var udført efter udkast fra Karlo Lindskog. Der blev sendt 2.860 breve fra udstillingen.

Udstillingen omfattede 66 objekter eller i alt ca. 5000 plancher. Blandt udstillerne var 7 tema- og motivsamlinger samt 9 juniorer. Ud over de danske forbundsclubber var der også udstillere fra Færøerne og Sverige. Der var diplo-

mer til alle udstillere. Præmietagerne fra Odense Filatelistklub var:

Karlo Lindskog, Jules Palm og Egon Sommer, forgyldt sølv. A. Vendelbo Jensen og Arthur Probst, bronze.

1965, 2. Unesco-uge i Odense

Den danske UNESCO-komite stod i anledning af 20-året for stiftelsen af FN som arrangør af en række arrangementer i ugen 23. - 31. oktober 1965. Der var en lang række aktiviteter rundt om i byen, hvor bl.a. skolebørn og spejdere blev aktiveret. På rådhuset var der udstillinger om analfabetisme og havundersøgelser. Der blev også plads til en frimærkeudstilling.

Ligesom ved Frimærkets Dag i 1964 (se det følgende kapitel) blev udstillingen et fælles projekt for de to odense-

2. UNESCO UGE I ODENSE

UDSTILLINGEN I RÅDHUSHALLEN
23. - 31. OKTOBER 1965

*Eller Lammisse
abt Knudsen
11*

*Udstillingskuvert og det
officielle udstillingsstem-
pel med FAO frimærket,
udgivet den 21. marts
1963.*

I anledning af Unesco-ugen blev der også anvendt et Tekstmaskinstempel i Odense i perioden 11.-31. oktober 1965 (TMS 352).

klubber, og igen blev det noteret som en succes, hvor samarbejdet var godt.

Fra FN's postadministration i Geneve rekvirerede de to klubber to eksponater á seks rammer "Human Rights" og "20-Anniversary of the United Nations", men kun sidstnævnte nåede frem. Klubberne supplerede med eget materiale og lånte af post- og telegrafvæsenet Mads Stages originaltegninger og skitser til hans "FAO" frimærker (AFA 412). Dette frimærke, frimærket med Børnernes Kontor (AFA 439F), og FN frimærker blev solgt på udstillingen. Ca. 20 medlemmer fra klubberne hjalp med opsætning og nedtagning af udstillingen, som gav et overskud på 2.164 kroner. Der var gratis entré til udstillingen.

Den 5.-6. november 1966 afholdt Ar-

bejdernes Frimærkeklub (AFK) sin 25 års jubilæumsudstilling, som atter blev afholdt i KFUM's bygning. Der blev udgivet et udstillingskatalog på 10 sider. Igen blev der udgivet et officielt udstillingsstempel og en udstillingskuvert. Udstillingens udstillere var primært klubbens egne medlemmer.

26. juniordag blev tildelt AFK i samarbejde med Samarbejdende Junior Samleklubber (S.J.S.). Udstillingen blev afholdt på Odense Kongreshus den 25. april 1971. Der blev udgivet en udstillingskuvert, ligesom der var et officielt udstillingsstempel. Som ved tidligere juniordage blev der også udgivet en mærkat, der i 1971 havde motiv af Kirkestatens første frimærke.

1973, DAFILA 73

Efter nogle lidt stille år på udstillingsfronten i Odense var det igen tid til en stor udstilling i Odense. Odense Filatelistklub havde faktisk ikke deltaget i en udstilling siden Unesco-ugen i 1963. De to odenseklubber gik sammen med Danske Filatelisters Fællesråd om en landsudstilling. Samtidig blev 35 året for det første grønlandske frimærke fejret. Udstillingen blev afholdt i weekenden 3.-4. november 1973. Åbningen blev flot markeret af Odense Postorke-

Udstillingskuvert fra AFK's 25 års jubilæum. Det officielle udstillingsstempel var med bikube og bi.

Udstillingskuvert DAFILA 73 afstemplet med det officielle udstillingsstempel 3. november 1973 og herefter afstemplet i Upernavik den 13. november 1973. Frankeret med Heimaaey velgørenhedsmærkerne (AFA 549 og 86), som udkom 15 dage før udstillingen.

ster, der samme år fejrede 25 års jubilæum.

Rammerne blev de allerfineste, nemlig Odense Rådhushal. Betingelsen herfor var bl.a., at der skulle være fri entre, og at der ikke måtte afholdes tombola eller være handlerstande. Postvæsenene fra Danmark og Grønland fik naturligvis lov til at have stande med salg af nye frimærker. Det blev en travl weekend på de to stande.

Udstillingskuverten var også med et grønlandskort, og der var et officielt udstillingsstempel. Lagde man sin udstillingskuvert i en særlig postkasse blev kuverten sendt en tur til Grønland og blev afstemplet i Upernavik.

For at finansiere udstillingen fik klubberne tilladelse af Grønlands Postvæsen til at udgive særlige frimærkehæfter. Der blev udgivet i alt 12 forskellige hæfter i oplag på mellem 100 og 400 stk. De anvendte mærker var Fredrik IX mindeudgave 30 øre (AFA 81) samt Margrethe II 10 øre og 60 øre (AFA 84 og 85) alle i marginalblokke.

På udstillingen blev vist 142 samlinger fordelt på 447 rammer. Endvidere var der 9 emner til litteraturklassen. Tre odenseanere fik flotte placeringer:

Karlo Lindskog, for "Grønland pak-

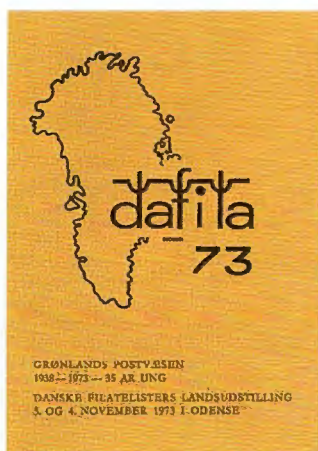
ke-porto" (Vermeil og Danske Filatelisters Fællesfond ærespræmie – en figur med en siddende isbjørn).

H. Herholdt Jensen, for "Danmark 1851-1905" (Sølv og K.P.K's ærespræmie).

Chr. Nørbak, for "Danmark 1851-1920" (Sølv og Odense kommunes ærespræmie).

Udstillerlisten viste også mange af dansk filatelis helt store navne bl.a. Hans Ehler Jessen, Henrik Eis og Børge Lundh, der alle modtog vermeil.

Der blev udgivet et flot udstillings-

Udstillingskataloget fra DAFILA 73 var på 96 sider.

Udstillingskuvert 1981 med udstillingsstempel tegnet af Richard Hansen.

katalog på 96 sider med velkomst af Odenses borgmester Verner Dalskov og udstillingens protektor Hans C. Christensen, Grønlands Postvæsen. Der var bl.a. artikler om "Grønlands postfrimærker 1963-1973" og Postkontorerne i Odense. Katalogets mange annoncører vil gøre de fleste arrangører af frimærkeudstillinger misundelige her i 2016.

1981, AFK 40 års jubilæumsudstilling ("jub. 81")

Der skulle igen gå 8 år, inden der atter kom en frimærkeudstilling i Odense. Anledningen var Arbejdernes Frimærkeklubs 40 års jubilæum. Udstillingen blev henlagt til festsalen på Provstegårdsskolen i Bolbro i weekenden 24.-25. oktober 1981.

Udstillingen blev besøgt af 800 betalende gæster, som var medvirkende til et stort salg af danske og færøske frimærker. Der blev ligeledes udgivet en særkuvert, og postvæsenet tildelte traditionen tro udstillingen et officielt jubilæumsstempel.

Der var tale om en udstilling udelukkende baseret på klubbens egne medlemmers samlinger. I alt 40 senior-samlinger og 8 juniorer udstillede. Iflg. Fyens Stiftstidende udtalte juryen sig yderst rosende om udstillingen: "Det er et særsyn, at en provinsklub kan afholde en udstilling baseret udelukkende på medlemmernes egne samlinger, og de opnåede resultater viser med al tydelighed, hvor seriøst der arbejdes i klubben.

Der blev udgivet en lille udstil-

Vue over Provstegårdsskolens festsal med de mange udstillingsrammer fyldt med AFK's medlemmers fine samlinger.

Der blev gjort store anstrengelser for at markedsføre DAFILO 88 bl.a. med kuglepost. Hestevognen kørte fra udstillingen i Marienlystcentret, til Postkontoret i Ll. Gråbrødrestræde (foto) og retur. Helt th. står Karlo Linds kog i postuniform.

lingskatalog på 56 sider. Ud over udstillerfortegnelse indeholdt kataloget bl.a. artikler om klubbens historie, Odense Posthistorie og fortegnelser over grønlandske og færøske poststempeler.

1988, DAFILO 88

Først på et relativt sent tidspunkt blev det besluttet at gennemføre en national udstilling i Odense i 1988. De to Odense-klubber besluttede i fællesskab med Danmarks Filatelist Forbund at gennemføre udstillingen med kun 4½ måneds forberedelsestid, hvor det normale var 2½ år! Anledningen var naturligvis Odenses 1.000 års jubilæum.

Udstillingen blev afholdt i Marien-

lystcentret i dagene 22.-24. april 1988. Udstillingen måtte betegnes som en kæmpe publikumssucces med 3.200 gæster over de tre dage med gratis adgang. Bl.a. kom der en hel busfuld juniorer fra klubben i Middelfart.

Grønlands Postvæsens særstempel ved DAFILO '88.

De to udstillingsstempeler efter Karlo Linds kogs tegning på kuvert fra udstillingen med 1000 års frimærket (AFA 906).

Den nye mode til udstillinger var blevet helsager. Den første udstillings helsag fra Odense udkom ved DAFILA 88 og blev solgt for 10 kr. pr. stk.

Der var tilmeldt 78 seniorsamlinger samt 21 juniorsamlinger.

Der blev ikke udgivet nogen udstillingskuvert til udstillingen, men Karlo Lindskog havde tegnet to fine stempler med Odense-svanen. Der var dels et officielt udstillingsstempel og dertil et privat stempel, som blev anvendt på de forsendelser, som blev solgt fra udstillingen.

Den 31. marts-1. april 1990 blev udstillingen "Hjemstavn 90" afholdt i Bolbrohallen. Denne udstilling blev arrangeret af Dansk Posthistorisk Selskab (DPHS) og var derfor uden direkte involvering af Odense-klubberne. Udstillingen blev imidlertid gennemført med hjælp fra en lang række af OFK's medlemmer, der ikke var medlemmer af DPS.

1991, Frimærker og tog

I anledning af Odense Filatelistklubs 75 års jubilæum og Arbejdernes Frimærkeklubs 50 års jubilæum samt de to klubbers forestående sammenlægning til Odense Frimærke Klub var der masser af anledning til at afholde en udstilling igen. Rammerne blev ret traditionelle på Jernbanemuseet, men det

gav på den anden side nogle nye vinkler for at præsentere vores hobby.

Der blev arrangeret veteranog til Højby syd for Odense ad den gamle Svendborgbane, hvilket gav mulighed for nogle særstempler. Endvidere blev

Børnebillet til veteranetoget kostede 10 kr. inkl. AFA 302. Voksenbilletten var med AFA 303 og kostede 15 kr.

Særkuvert befordret med veteranetoget til Højby. Det var ikke nødvendigt, at der var adressat på forsendelsen, som efterfølgende blev solgt på udstillingen.

der udgivet særkuvert, og der var et officielt særstempel, som må betegnes som et af de flotteste i nyere tid.

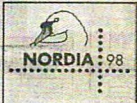
Udstillingen blev afholdt i weekenden 2.-3. marts 1991. Der var tale om en propagandaudstilling uden bedømmelse. Udstillerne var primært klubbernes egne medlemmer, men der var også nogle gæstendstillere repræsenteret. Ligeledes var der samlinger fra Postmuseet. I alt var der 210 rammer. Også en række handlere og postvæsenerne fra Danmark, Grønland og Færøerne havde stande rundt på Jernbanemuseet. Frimærker og tog 1991 havde et fyldigt

udstillingskatalog på 112 sider med flere gode artikler.

Udstillingen var samtidig optakt til Frimærkets dag 14 dage senere, som ligeledes blev markeret på Jernbanemuseet. I den mellemliggende periode blev der holdt gang i omtalen ved forskellige PR-aktiviteter bl.a. miniudstillinger på nogle af byens posthuse.

1998, NORDIA 98

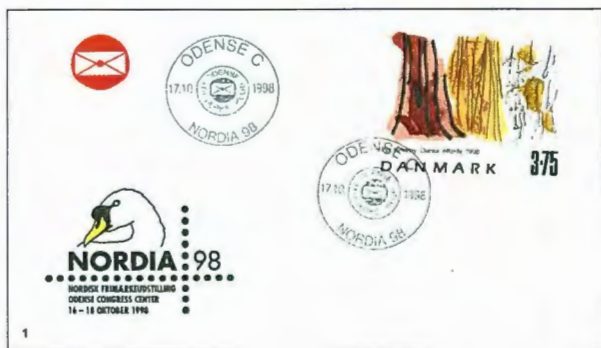
Den eneste nordiske udstilling, som har været afholdt på Fyn er NORDIA 98. På alle områder var det også klubbens største udstilling. De mange timer, som

FRIBILLET Nordisk frimærkeudstilling Odense Congress Center Ørbækvej 350 Freitag den 16.10.98 Lørdag den 17.10.98 Søndag den 18.10.98	Kom og se verdens dyreste frimærke 20.000 plancher med frimærker samt mange andre aktiviteter for frimærke- samlere HUSK FRIBILLETEN	Lørdag den 17. oktober 1998 afholdes vor 20. auktion i Kongressal Fyn kl. 12.00. På stand nr. 4 vurderer vi Deres frimærker GRATIS! Thomas Høiland Auktioner A/S Frimærker & Mønter Frydensalsvej 27 DK-1809 Frederiksberg C Tlf: 3386 2424 Fax: 3386 2425
--	---	--

Udstillingen blev markedsført bl.a. med annoncer i Fyens Stiftstidende (11/10) her og Jyllands Posten. Fribilletter og udstilling af verdens dyreste frimærke var trækplastrene.

Udstillingshallen på OCC til NORDIA 98. Næsten 10.000 besøgte udstillingen.

Udstillingskuvert med særstempel fra 17. oktober 1998, der var "Odense Frimærke Klubs dag". Frankeret med mærke fra "Frimærkekunst 1" (AFA 1187).

klubbens medlemmer ihærdigt lagde i forarbejde og gennemførelse, blev flot belønnet med en imponerende udstilling. Rammerne for udstillingen var ligeledes perfekte i Odense Congress Center. Udstillingen blev afholdt i skolernes efterårsferie 16.-18. oktober 1998. Forberedelserne til udstillingen startede næsten fire år tidligere omkring årsskiftet 1995.

Der blev udgivet en udstillingskuvert til udstillingen. Hver dag havde sit eget officielle særstempel. Endvidere havde postvæsenene fra Grønland, Færøerne, Sverige, Åland og Finland også særstempler i tilknytning til udstillingen.

Udstillingen havde imponerende 1.172 rammer fordelt på 204 voksne og 22 ungdomsudstillere. I førstnævnte gruppe var ikke mindre end 52 udstil-

De tre officielle udstillingsstempler på NORDIA 98.

lere i åben klasse. Endvidere var der 39 tilmeldt i litteraturklassen. Også fortegningen over handlerstande var flot med i alt 31, hvor 13 landes postvæsener var repræsenteret. Udstillingskataloget til NORDIA 98 var på 128 sider og kostede 35 kr.

I tilslutning til NORDIA 98 afholdt Thomas Højland frimærkeauktion. Første lot var et førstedagsbrev fra Holbæk med 4 R.B.S. afsendt 1. april 1851. Startprisen var 400.000 kr., men hammerslag blev på 570.000 kr. (plus salær og moms). Sidste tre lot var tre svenske skillingsbreve ligeledes med startpris på hver 400.000 kr. De blev solgt for henholdsvis 1.000.000, 550.000 og 425.000 kr.

2001, OFILA 01

I anledning af Odense Frimærke Klubs 10 års jubilæum blev der i weekenden den 31. marts – 1. april 2001 afholdt frimærkeudstilling. Samtidig markerede udstillingen 150 året for første danske frimærke. Så der var noget at fejre i Odense Teknikums Festsal. Og lad mig indrømme det her: Uden denne udstilling, som var anstødsstenen til, at min filatelistinteresse igen blev vakt, havde

jeg ikke siddet her og skrevet denne artikel eller dette jubilæumsskrift.

Der blev ikke udarbejdet et udstillingskatalog, men kun et hæfte med program og udstillerliste. Hæftet afslørede, at der var 279 rammer fordelt på 59 samlinger til bedømmelse og 14 uden for bedømmelse. Hertil kom en lang række enrammes eksponater, som ikke blev bedømt og heller ikke fremgik af udstillerfortegnelsen. Disse omfattede yderligere godt 100 rammer og viste meget stor variation i samleområder. Syv handlere, tre postvæsener og HAF-NIA 01 havde stande på udstillingen.

Til udstillingen blev udarbejdet to udstillingskuverter. Den ene blev samtidig med frankering anvendt som billet til udstillingen. Der blev også anvendt to officielle udstillingsstempler: begge dage til markering af OFK's 10 års jubilæum. Dette blev også anvendt som sidestempel den 31. marts. Den 1. april blev 150 året for det første danske frimærke fejret med et særligt sidestempel.

Søndag havde Post Danmark valgt at lægge markeringen af 150 året for det første frimærke til udstillingen kl. 12-15. Det blev på det nærmeste et tilløbs-

Rådmand Ruth Larsen åbnede udstillingen med en lang og velforberedt tale. Herefter havde hun afsat god tid til se på udstillingen. Her er hun kort før åbningstalen i samtale med formand Eilif Mortensen, der ligesom Ib Pedersen holder øje med tiden for rettidig åbning, mens Arne Fredens står klar.

Som billet til udstillingen blev udleveret en udstillingskuvert frankeret med det ny frimærke fra 28. marts "brug sproget" (AFA 1281).

stykke. Kunstneren Keith Bassford fik næsten skrivekrampe af alle de mange autografer, som han skulle give på forskellige udstillingskuverter.

Siden kraftanstrengelserne omkring NORDIA 98 og OFILA 01 har der været stille omkring udstillingsaktiviteten i Odense. Kun to små propaganda-

stillinger i Tarup Center i februar 2009 og 2010 er det blevet til. Det er lige nu som om, at tiden og klubbens medlemmer ikke er til egentlige udstillinger, men der afholdes den 2. april 2016 en lille propaganda udstilling i forbindelse med 100 års jubilæet.

Der var trængsel ved indgangen til OFILA-01 lørdag eftermiddag. Her går klubbens to sidste juniorer ind til udstillingen, inden de vidste, at frimærker var en spændende hobby med megen historie.

Det store ta' selv bord trak både store og små til. Også tombolaen havde fint besøg ved OFILA-01.

Kilder:

Odense Filatelistklub gennem 25 Aar
Odense Filatelistklub 1916-1941
Arbejdernes Frimærkeklub, protokoller
1941- august 1966 (3 stk.) og protokol
oktober 1976 - januar 1984
DAFILO 1973, jubilæumskatalog
AFK, jubilæumskatalog 1981
Frimærker og tog 1991, udstillingska-
talog
NORDIA 98, udstillingskatalog
OFILA-01, program og udstillerliste
TMS Danske Tekst Maskinstempler
1924-1997, Jan Bendix, Forlaget Skil-
ling, 1997
Dansk Filatelistisk Tidsskrift 1982 nr. 1,
1988 nr. 3, 4 og 5; 1991 nr. 2; 1998
nr. 8
Pincetten, artikler
Fyens Stiftstidende, artikler
Bruno Nørdam, Randers' private opteg-
nelser om danske udstillinger og sær-
stempler
Interviews med Poul Frølund, Ib Peder-
sen og Poul H. Poulsen.

Frimærkets dag

Af Palle Offersen

10

Tyskeren Hans V. Rudolphi fremkom i 1934 med ideen til en årlig "Frimærkets dag". Med udgangspunkt i hans idé indstiftede det internationale frimærkeforbund "Fédération Internationale de Philatélie" på kongressen 29. august 1936 en årlig verdensomspændende "Frimærkets dag".

Selv om ideen var tysk, blev den første "Frimærkets dag" afholdt i Østrig den 1. december 1935 og med et særstempel i dagens anledning. Tyskland fulgte efter allerede i 1936, hvor der også blev udgivet et særligt brevkort og særstempel. I 1941 udsendte Tyskland et frimærke i anledning af Frimærkets Dag.

Mange lande fulgte efter med indførelsen af en årlig Frimærkets dag, hvor der blev udgivet særlige frimærker, stempler, udstillingskuverter og nogle endog med radio- og senere fjernsyns-udsendelser i dagens anledning. Det

Første frimærke i anledning af Frimærkets dag, Tyske Rige 1941 (AFA 757).

var især i Europa og Nordafrika, at dagen blev markeret.

1939, 1. Frimærkets dag i Danmark

I 1939 blev Frimærkets dag første gang markeret i Danmark. Danmarks Filatelist Union (D.F.U.) fik fremstillet en speciel kuvert, som blev anvendt i alle arrangerende 15 byer, herunder

Udstillingskort fra Frimærkets dag i Odense 5. marts 1939.

Postkort fra ca. 1935 med banegården tv. og i midten Park Hotel, hvor 2. Frimærkets dag blev afholdt i 1940. Stenders Forlag Odense 448. Postsendt 27. juni 1937.

Odense. De enkelte klubber tilrettelagde selv deres arrangement. I Odense blev der afholdt en mindre udstilling i lokalerne Albanigade 2, hvor primært klubbens juniorer udstillede.

Arrangementet var en pæn succes med 300 besøgende, og der blev solgt ca. 1.200 erindringskort for Frimærkets dag. Odense Filatelistklub havde fået fremstillet et særstempel i dagens anledning.

1940, 2. Frimærkets dag

Succesen blev fulgt op året efter, hvor frimærkets dag blev afholdt i Park-hotellet's selskabslokaler den 3. marts 1940. Markedsføringen af dagen havde

været intens, så besøgstallet blev betegnet som "overvældende" i Odense Filatelistklubs jubilæumsskrift 1941, uden at antallet blev nævnt.

Udstillingskort og -kuvert blev tegnet af Karlo Lindskog. Der var illustrationer af verdens første frimærke "One penny black" fra England 1940 og Røde Kors 10+5 øre Dronning Alexandrine fra 1939 (AFA 252). Sidstnævnte gav anledning til nedlæggelse af forbud mod kort og kuvert fra Post- & Telegrafvæsenet, da gengivelsen var så vellignende, at den kunne forveksles med et ægte frimærke. Stormen blev afværget ved en overstempling af gengivelsen med "D.F.U. 3.3". Det privat anvendte

Udstillingskort Frimærkets dag 1940, hvor ligheden mellem det originale frimærke og Karlo Lindskogs gengivelse er tydelig. Særstempelen var tegnet af formanden Otto Lauritzen, som også er adressat på kortet.

 1941, Ny forsamlingsbygning	 1942, Park Hotel	 1943, Park Hotel	 1944, Fyens Stifts Læseforening
 1945, Industripalæet	 1946, Industripalæet	 1947, Industripalæet	 1948, K.F.U.M.

De anvendte privat fremstillede stempler til Frimærkets dag 1941-1947 (nr. 3-7) i Odense samt det officielle stempel i 1948 i anledning af 10. Frimærkets dag. Lokaltet for markeringen er samtidig anført. Arrangør var alle årene Odense Filatelistklub.

særstempel var tegnet af klubbens formand Otto Lauritsen.

1941-1948, 3. - 10. Frimærkets dag
Odense Filatelistklub arrangerede hvert

år frem til 1949 Frimærkets dag. Ligesom i 1939 og 1940 blev der i 1941-1947 udarbejdet privatfremstillede udstillingsstempler. I 1948 blev 10. Frimærkets dag fejret, hvilket fik Post-

Særkuvert for 5. Frimærkets dag 7. marts 1943 med privat fremstillet særstempel. Af kuverten fremgår, at dagen er helliget juniorarbejdet.

*Udstillingskuverten ved
Frimærkets dag 1948
var tegnet af Karlo
Lindskog. Her med
Postvæsenets officielle
særstempel.*

væsenet til (efter mange års forsøg) at tildele dagen en særstempel. Da Odense Filatelistklub havde været blandt de ivrigste arrangører, blev stemplet tildelt Odense.

Bortset fra i 1947 blev dagen fejret på en dag. De fleste år var besøgstallene pæne med op til omkring 600 besøgende. I 1944 svigtede publikum, hvilket måske skyldtes, at der under udstillingen var luftalarm.

Fra starten havde klubberne ret frie rammer for afholdelse af dagen. I 1942 blev dagen rettet mod juniorfilatelen under mottoet "For vore Juniorer". Der blev de følgende år arbejdet

hårdt på sagen, hvilket betød, at der i 1945 blev indgået en samarbejdsaftale mellem Danmarks Filatelist Union og Samarbejdende Junior Samleklubber.

Fra flere sider begyndte der at komme en holdning om, at der rundt i landet blev gjort for lidt ud af dagen. Der blev derfor i 1945 nedsat en komité, der skulle skabe fastere rammer. Dagen blev i 1947 flyttet fra forår til efterår. En anden væsentlig effekt var, at Frimærkets dag i 1948 som nævnt fik tildelt et officielt stempel. Det medførte, at der blev afsendt 7.000 breve (!) på dagen. En årsag til dette høje antal var, at en stor del af brevene blev afsendt fra de andre

Postkort med Klosterbakken ca. 1945 med K.F.U.M. tv. Bygningen blev indviet i 1923 og nedrevet i midten af 1960'erne. Bygningen var i årene 1948-1959 ramme om flere udstillinger. Stenders Forlag Odense 546. Postsendt 24. november 1945.

Vue over udstillingen i rådhus-hallen 1964.

Dagen blev en stor succes for klubben med ca. 600 gæster, hvilket gav 8 nye medlemmer på dagen. Måske var det fordi gæsterne blev inspireret af de 1.100 udstillede plancher fra 30 af klubbens medlemmer.

1964, Frimærkets dag – det fælles projekt

Frimærkets dag kunne i 1964 fejre 25 år. Da Odense var den by, hvor dagen havde været markeret med flest udstillinger, fandt komitéen for Frimærkets dag det rimeligt, at udstillingen blev placeret her. For de to Odense klubber blev udstillingen samtidig en skelsættende begivenhed. **For første gang siden stiftelsen af Arbejdernes Frimærkeklub arrangerede klubberne en fælles udstilling.**

Udstillingen blev afholdt i weekenden 10.-11. oktober 1964 i rådhus-hallens smukke rammer. Udstillingen på rådhuset var imidlertid behæftet med nogle skrappe betingelser: der måtte ikke tages entre eller afholdes tombola, ligesom der ikke måtte sælges andet end nye frimærker og de til dagen fremstillede kuverter.

Efter en ihærdig indsats af ikke mindst

Chr. Nørbach var det endeligt lykkedes at få opfyldt et mangeårigt ønske fra komiteen bag Frimærkets dag. Postvæsenet gav tilsagn til som noget ganske enestående at udgive et særligt frimærke i anledning af Frimærkets dag. Arrangørklubberne følte, at de havde fået "deres eget frimærke". Udgivelsesdagen blev ligeledes som noget helt enestående en lørdag.

Frimærket var på 35 øre, som var taksten for indenrigs breve indtil 50 g. Det lidt særprægede frimærke illustrerede nogle af den danske filatellis aspekter: vandmærker, takninger samt ret og omvendt ramme. Kunstneren var Holger Phillipsen.

Frimærkets dag kuverten 1964 var (næsten sædvanen tro) tegnet af Karlo Lindskog. Frankeret med fireblok af frimærkets dag frimærket, som udkom samme dag.

Udstillingen blev åbnet af borgmester Holger Larsen, der sammen med flere prominente gæster bl.a. generaldirektøren for Post- og telegrafvæsenet Gunnar Pedersen nød den musikalske underholdning af Postbudenes orkester i den flagsmykkede rådhus-hall.

26 medlemmer udstillede i alt 1.300

Frimærkets dag kuverten 1964 var (næsten sædvanen tro) tegnet af Karlo Lindskog. Frankeret med fire-blok af frimærkets dag frimærket, som udkom samme dag.

plancher med en varieret præsentation af, hvad der blev samlet på blandt klubbernes ihærdige medlemmer. Udstillingskataloget på 76 sider indeholdt bl.a. artikler af Holger Phillipsen om ideen bag Frimærkets dag frimærket, historien om Frimærkets dag og Karlo Lindskog med fuldstændig katalogisering af Grønlands frimærker.

Udstillingen blev i enhver henseende en enorm succes med 3.300 besøgende hen over de to dage. De 4.000 særkuverter til udstillingen blev næsten udsolgt, og der blev sendt 20.000 forsendelser fra udstillingen. Postvæsenet jubledede vist også over et salg af 35.000

stk. af det nye frimærke. Endelig gav udstillingen et overskud på 3.000 kr., der må siges at være flot i betragtning af de begrænsninger, som der var givet for at kunne tjene penge.

1989 og 1991, Propaganda udstillinger
I 1989 var det 50 året for den første "Frimærkets dag". Dagen blev markeret i Odense og København. At Odense blev valgt, var helt naturligt set i lyset af de mange gange, dagen har været markeret her jf. ovenstående. De to arrangerende klubber følte efter et hektisk udstillings år i 1988 ikke, at der var kræfter til at arrangere dagen, hvilket

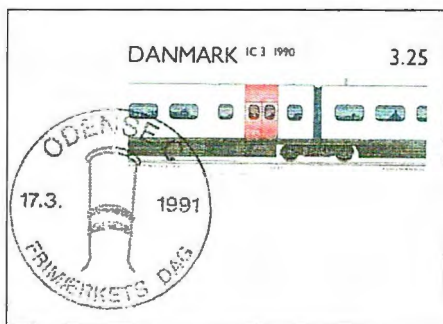
De udstillede samlinger studeres nøje af fra venstre Einar Hansen (bagerst), formand for Arbejdernes Frimærkeklub Lauritz Larsen, formand for Odense Filatelistklub Otto Lauritzen, bestyrelsesmedlem i Odense Filatelistklub og medlem af Frimærkets Dag Komiteen Chr. Nørbach samt generaldirektør ved Post- & Telegrafvæsenet Gunnar Pedersen.

Udstillingskuvert fra Frimærkets dag 1989 frankeret med årets frimærke i anledning af 50 året for første Frimærkets dag. Annulleret med officielt særstempel 12. november 1989.

blev meddelt FD-komiteen i sommeren 1988. Men bestyrelserne blev overtalt, og der blev igen arrangeret en succesfuld Frimærkets Dag i Odense.

Post Danmark fejrede samtidig dagen med udgivelsen af et særfrimærke. Frimærket udkom 10. november, mens dagen blev markeret søndag den 12. november. H. C. Andersens Hus lagde lokaler til, og både mindehallen og foredragssalen blev benyttet til udstillingen, som var åben i hele weekenden. Der var hele weekenden gratis adgang til både museum og frimærkeudstilling.

Særstempel Frimærkets dag 1991 på det nye frimærke, som udkom tre dage forinden med IC3 tog (AFA 985). Særstempel og frimærke passede godt til, at dagen blev afholdt på Jernbanemuseet.

Samtidig med udstillingen blev der de to dage etableret et midlertidigt "posthus" på museet. Her var der livligt salg af de nye frimærker og særstempling af årets Opus-stempel og stemplet i anledning af Frimærkets dag. Sidstnævnte blev kun anvendt den 12. november.

Allerede i 1991 blev Frimærkets dag igen markeret i Odense. Dagen blev afholdt den 17. marts på Jernbanemuseet, hvilket blev en stor succes med 1.600 besøgende. Udstillingen var lidt af en "efterfest" efter den store jubilæumsudstilling "Frimærker og tog" samme sted 14 dage forinden (se kapitel om udstillinger).

1995, Frimærkets dag med fem arrangører

Den sidste Frimærkes dag, som blev afholdt i Odense efter det oprindelige koncept, var 18.-19. marts 1995. I alt fem lokale frimærkeklubber gik sammen om Frimærkets dag i Odense: Odense Frimærkeklub, Bolbro Frimærkeklub, Frimærkeklubben Odense Øst, Nordfyns Frimærkeklub og Postens Frimærkeklub. Fra starten var de fem klubber enige om, at udstillingen skulle helliges propagandaen – og sådan blev det til fulde.

Averskødt - en af de fire øer i Frimærket "Dansk land" -
 De eneste øer er: Bornholm, Færø og Farø
 Udgivet den 15. marts 1995.

Carta postale - Danmark

Gr 12

Erik Mourier

*Paul Frederiksen
 Glemte at sætte
 den på den 18.*

Helsagskort med 3,75
 Avernakø. På billedsiden
 er foto fra øen. Frimærket
 blev udgivet den 16.
 marts 1995. Særstempel
 og særligt kassetøm-
 ningsstempel i anled-
 ning af Frimærkets dag.
 Kunstneren Erik Mourier
 signerede mange af ud-
 stillingskortene.

Op til udstillingen var der forskellige PR-aktiviteter rundt i byen. PR-aktiviteterne blev dygtigt ledet af informationschef Ole Hein fra Odense Postkontor bl.a. med fin omtale i de lokale medier. Der kom i alt 2.652 besøgende til udstillingen. Gæst nr. 2.500, der var en pige, kom søndag eftermiddag og blev flot præmieret med en gave fra Odense Postkontor.

Dagen blev markeret med udstil-

ling på Jernbanemuseet. 73 af klubbernes medlemmer udstillede på 86 rammesider. Gæsterne havde også glæde af et kæmpe tag selv bord med 170 kg frimærker. På bordet var bl.a. gemt et 4 RBS-mærke og et One Penny Black. Tilstromningen til bordet var så stor lørdag, at det blev nødvendigt at supplere op med yderligere materiale søndag morgen.

I disse år blev Frimærkets dag gen-

Nogle af klubbens medlemmer brugte en lørdag på Frimærkets dag 2015. Her er det fra venstre Frans (bag skiltet), Kenneth, Palle og Ewald.

nemført med et årligt tema. I 1995 var temaet "Danske øer", som hang sammen med, at der den 16. marts blev udgivet fire frimærker med danske øer. Odense Frimærkeklub havde fået undertemaet "Avernakø".

Det moderne Frimærkets dag

Efter nogle års pause blev der igen i 2015 afholdt Frimærkets dag. I alt 21 byer gennemførte på forskellig vis Frimærkets dag den 14. marts med bl.a. salg af årets Frimærkets dag frimærke. Også i Odense blev dagen markeret med en stand i Tarup Center. Mens nogle af de arrangerende klubber havde fin succes med stor interesse og nye medlemmer, blev dagen knap den samme succes i Odense, hvor det ikke gav nogen nye medlemmer.

I 2016 bliver Frimærkets dag markeret i Odense samtidig med, at vi afholder klubbens jubilæum lørdag den 2. april. Samme dag præsenteres denne bog.

Kilder:

Odense Filatelistklub 1916-1941
Odense Filatelistklub 1916-1966
Karlo Lindskog, Frimærkets Dag, udstilling Midtfyns Gymnasium 16. november 1986
www.historienshus.dk
Pincetten, artikler
Dansk Filatelistisk Tidsskrift 1989 nr. 8, 1991 nr. 2 og 4 samt 1995 nr. 4
Bruno Nørdam, Randers' private optegnelser om danske udstillinger og særstempler.

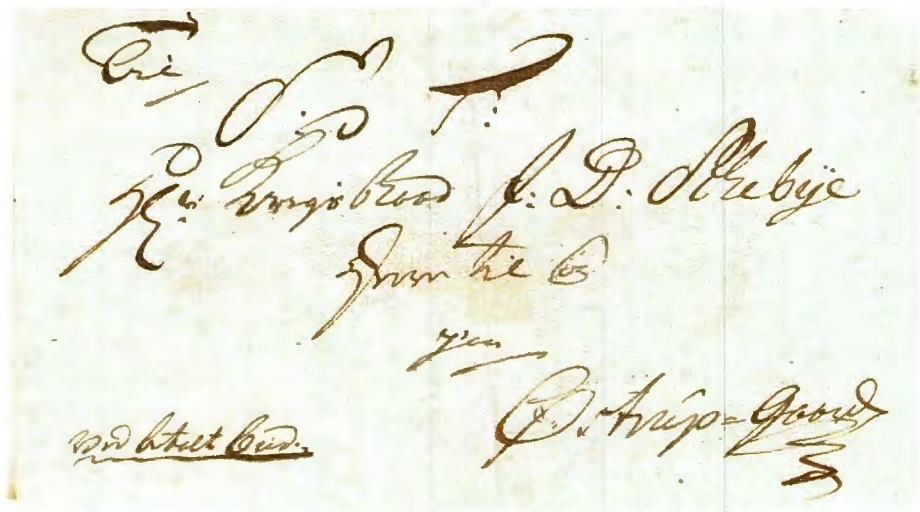

To af de nye danske frimærker, som udgives 31. marts 2016, i serie med folkesport til præsentation ved Frimærkets Dag med motiver af Fyen Rundt og Lillebælt Halvmarathon. (Venligt udlånt af Post Nord, Danmark.)

Af Carsten Bjerg

Før oprettelsen af offentlige landpoststruter og brevsamlingssteder på landet måtte landbefolkningen selv sørge for befordringen af deres post. Havde man behov for en hurtig befordring af posten, men ikke selv udførte denne, kunne man lade et bud mod betaling udføre befordringen "Betalt bud" eller en "Exprese". *Fig. 1.* Disse befordringer blev udført af personer, som hurtigt befordrede posten til adressaten mod en

I Lunde - Skam Herred ligger en del godser og herregårde bl.a. Einsidelsborg, Nislevgaard og Østrupgaard, som i tiden før den offentlige post kom til området havde kørende eller ridende bude til befordring af deres post, enten

89

til Odense eller Bogense Postkontor.

Det var tilladt befolkningen i lokalområdet at benytte disse private bude til befordring af deres breve mod en forud aftalt betaling, som kunne være pr. brev eller en fast månedlig betaling.

Udover postbefordringen, der ikke var stor, foretog disse bude også indkøb i byen, hvilket måske var af større betydning for landbefolkningen.

De private landpostbude kunne henvende sig til Odense Postkontor og få post udleveret til personer på deres rute, som havde meddelt postmesteren tilladelse til udlevering af deres post. De, som ikke havde givet en sådan tilladelse, kunne med deres korresponderende aftale en adresse i byen, hvortil posten kunne sendes. De havde ofte truffet aftaler med f.eks. en købmand, gæstgiver eller et andet sted, hvor buddet skulle forrette andre ærinder.

Det kan være svært at påvise, at et brev er befordret med privat landpost, da det kun i sjældne tilfælde fremgår af brevet ydre eller af dets indhold, at det er privat befordret. Fig. 2. Viser et brev hvor modtageren Niels Jensen Ot-

terup Mark har meddelt postmesteren i Odense tilladelse til udlevering af post til buddet fra Einsidelsborg. Brevet er påskrevet "Pr. Eisdelsborgposten".

Offentlig postbefordring

I 1848 udsender postvæsenet et forslag til høring i Amtsrådene i hele landet om, hvordan postvæsenet kan gøres mere tilgængelig i landdistrikterne. Amtsrådene videresender forslaget til sogneforstanderskaberne, for at få tilbagemelding med deres syn på forslaget, inden Amtsrådet afgiver et samlet svar til Postvæsenet. Hele forslaget kan ses i Ole Maintz's artikel "Forslag sigtende til at gøre Postvæsenet mere tilgængelig for Landdistrikterne " PHT 1. 2004.

Den 23.6.1849 indsender Stiftamtmand C. Bille Brahe, Odense Amt, amtets svar til General Direktoratet med kommentar. Heraf fremgår det bl.a.: "Han mener ikke at tiden – den nuværende krigsperiode – er gunstig til slig en gennemgribende vurdering, idet den har virket til at nedstemme lysten til denne – især frygten for omkostnin-

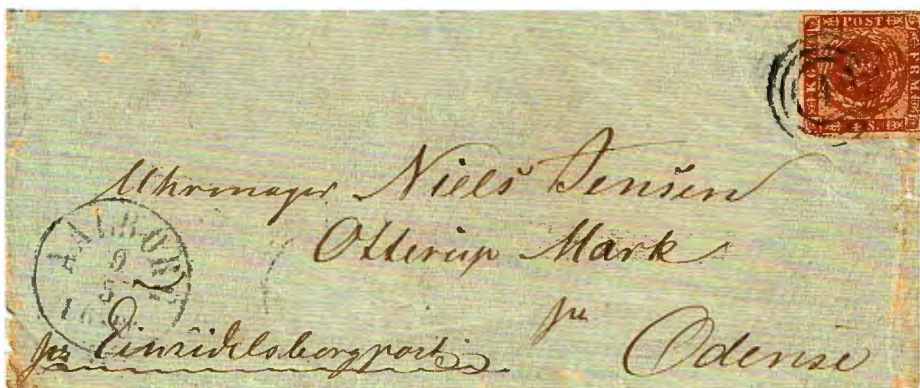

Fig. 2. Brev befordret fra Odense Postkontor med "Einsidelborgposten" til Urmaager Niels Jensen Otterup Mark Pr. Odense.

gerne, ligesom forstanderskaberne ikke har haft overblik over hvad det kom an paa. Forslaget om landpostbude har ikke mødt nævneværdig interesse og det maa antages at landpostbudene ikke vil gøre de private postbude overflødige, men disse maa antages at ville vedblive i deres egenskab af private Commicjoner til at besøge ærinder, indkøb m.v. i Købstaden.

For nuværende tid og efter de fremkommende oplysninger anser jeg det utilraadeligt her i amtet at organisere en fuldstændig landpostbudforbindelse, hvorimod det ville afhjælpe en stor trang og lette communicationen om der organiseredes i hele provinsen brev-samlingssteder."

Noget kan tyde på, at Postvæsnet har taget indberetningen fra Odense Amt til efterretning, idet der fra 1.4.1852 oprettes 8 brevsamlingssteder (BRS) i Odense Postkontors yderdistrikt, i landsbyerne: Søndersø, Brobyværk, Højby, Langeskov, Ringe, Vissenbjerg, Gribsvad og Geels Kro. Der blev ikke samtidig oprettet landpostruter, disse kommer først fra den 11.7.1867, hvor der skrives kontrakt med Høker C. F. Nielsen om landpostbudgangen mellem Odense og Havrehed Skole gående 6 gange om ugen.

Private landposter i Lunde - Skam Herred

I indberetningen til Odense Amt fra Herredsfogeden i Lunde - Skam herred's 11 sogne-forstanderskaber fremgår det bl.a.: "At der kun gaar en hovedlande-vej igennem nemlig Odense - Bogense, så der kan kun være tale om at oprette brevsamlingssted på den strækning, og da kan der kun være tale om Søndersø landsby og kirkeby 2 mil fra bemeldte

Købstad, men Sogneforstanderskabet i Søndersø har udtalt at der ingen trang findes til en saadan indretning. For- manden, sognepræst Edsberg har over for mig udtalt at han personligt ønsker et brevsamlingssted i Søndersø Kro, hvis ejer er en solid mand, og tilmed oplyste han, at den Kgl. Post 2 gange ugentlig gør et lidet ophold der for at aflevere og medtage breve og dette bevi- ser at der i længere tid har dannet sig et privat indleveringssted der.

Med hensyn til landpostbude, da føles ingen trang, da der i øjeblikket findes følgende private bude:

Kørende bud fra Odense til Einsidel- borg og Korup Hovedgaard, samt sog- nepræsterne i Agernæs, Norup, Nørre Næraa og Lundby.

-Do- fra Østrupgaard og Nislevgaard samt præsterne i Østrup og Skeby med flere beboere.

-Do- fra Hofmannsgave Hovedgaard Gaaende bud fra Uggerslevgaard og Sognepræsterne i Uggerslev, Skamby og Lunde samt flere beboere der."

Som det fremgår af denne besvarel- se, var der et "privat" ønske om et BRS i Søndersø, hvilket blev efterkommet. Området havde gode muligheder for privat postbefordring, og der skulle gå ca. 16 år, inden der oprettes offentlige landpostruter.

Offentlige landposters kontrakter

Landpostbudenes kontrakter var mel- lem buddet og det regnskabsførende postkontor, hvorunder landpostruten var underlagt.

I "register over kontraktmæssige ud- gifter ved postbefordringen 1848 - 73" ses, at Odense Postkontor skriver den første kontrakt om landpostbudgang mellem Odense og Havrehed Skole, 6

gange om ugen, med Høker C. F. Nielsen til en årlig betaling på 208 Rdl.

Ud fra oversigten over kontraktmæssige udgifter til landpostvæsnet ser det ud til, at det må have været eftertragtede job, idet en del landposter har jobbet i mange år og på forskellige ruter. Dette på trods af at deres løn ikke var stor, og landpostkontrakterne var ret "skrappe", idet kontrakterne indeholdt en række strenge krav til landpostbuddet.

For at blive landpost kræves det, at buddet skulle stille med en selvskyldnerkaution, som for en mindre landpostrute i 1871 udgjorde ca. 200 Rdl.

I tilfælde af at buddet ikke var i stand til selv at gå postruten, skulle buddet godtgøre postkontoret udgiften til ansættelse af "et paalidelig og dertil skikket Menneske i sit sted".

Der stilles også krav om, hvor mange mil der skulle tilbagelægges i timen (normalt 1 mil på 2 timer), uanset om det var om sommeren eller om vinteren. Blev dette ikke overholdt, blev buddet idømt en "mult" på 16 Sk. for hvert kvarters forsinkelse.

Offentlige landposter i Lunde Skam Herred

Den 13.10.1868 skrives der kontrakt med Skrædder Peder Rasmussen for landpostbudgangen på Sletten mellem Odense - Otterup og Krogsbølle kørende 6 gange om ugen, til en årlig betaling på 312 Rdl. På ruten var der brevudveksling i landsbyerne: Rullekrog, Lumby, Dagstrup Kro, Hjørsløv, Otterup, Norup, Vellinge, Krogsbølle, Bederslev, Hjadstrup, Bladstrup, Lunde, Allesø og derfra tilbage til Odense:

Fra den 30.5.1872 overgår kontrakten til Peder Andersen Talleruphus, som kører ruten 6 gange om ugen frem til

Fig. 3.

den 1.2.1873, hvor Otterup BRS oprettes underlagt Odense Postkontor. Ruten, som var meget lang $6\frac{1}{2}$ mil, bliver fra 14.3.1874 afkortet således, at landsbyerne Hjadstrup, Lunde og Allesø overflyttes til en landpostrute fra Næsbyhoved- Broby BRS til Hjadstrup. Landpost Erik Frederiksen går ruten 6 gange om

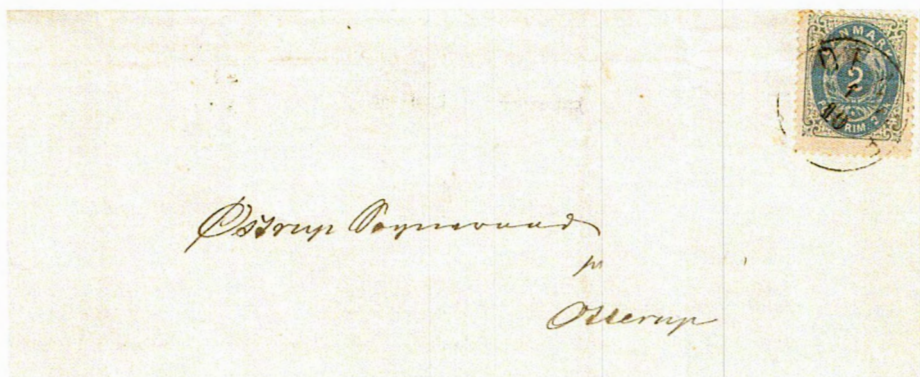

Fig. 4. Lokalbrev sendt fra Odense den 1.10.1871(1-2) til Østrup Sogneraad pr. Otterup. 2 Sk. annulleret med ODENSE 1.10 Lap. Ia- 1. Takst: Lokalbrev = 2 Sk.

ugen i perioden 14.3.1874 – 31.8.1879. I 1877 fik Erik Frandsen en årsløn på 499,20 kr.

Fig. 4. viser et lokal brev sendt til brevudvekslingsstedet i Otterup den 1.10.1871(1-2). Efter Oprettelsen af Otterup BRS ville taksten have været 4 Sk., da brevet så er et distriktsbrev sendt mellem 2 posthuse Odense og Otterup.

Oprettelsen af Næsbyhoved - Broby BRS 15.5.1869, Lumby 1.9.1876, Otterup BRS 1.2.1873 og Krogsbølle BRS 15.11.1876 var for alvor startskuddet til oprettelse af landpostruter i Lunde - Skam Herred. Se oversigten i Fig. 5.

I begyndelsen blev posten kun befordret fra brevsamlingsstedet til et udvekslingssted, hvor den kunne afhentes af modtageren. Fra sidst i 1870'erne begyndte man med direkte distribution til modtagere, som boede langs ruten. På ruter, som ikke havde direkte omdeling, var det tilladt for landpostbudet at medtage post til beboere langs ruten efter privat aftale, når det kunne ske indenfor den fastsatte tid for besørgelsen af ruten.

Ved åbningen af jernbanen mellem

Odense - Bogense den 1.7.1882, kom brevsamlingsstederne Beldringe, Lunde, Kappendrup, Skamby oprettet og Uggerslev den 1.7.1903. Fra 1.7.1882 lukkes Lumby og Krogsbølle brevsamlingssteder efter ca. 6 års virke.

Alle landpostruter blev fra begyndelsen betjent af gående landpostbudene med undtagelse af de længste ruter (over ca. 2½ mil) Odense - Otterup, Odense - Krogsbølle og Odense - Sønderød, hvor budene var kørende. Ruten Skamby - Nørre Næra blev betjent 2 gange om ugen, de øvrige 6 gange om ugen.

Rute	Kon- traktens underskri- velse	Ophør	Landpostbud
Beldringe - Lumby	26.6.1882	1.2.1900	J. Jeppesen
Beldringe - Lumby	10.1.1900	27.10.1903	H. J. Amdal
Beldringe - Tåstrup	26.6.1882	1.6.1899	Jens Larsen
Beldringe - Tåstrup	20.5.1899	1.2.1900	H. J. Jørgensen
Beldringe - Tåstrup	12.1.1900	u. k.	Chr. Olsen
Kappendrup - Emmelev	19.7.1882	3.6.1891	Skr. P. Rasmussen Emdal
Kappendrup - Einsidel- borg	26.6.1882	3.6.1891	Skrædder A. Knudsen
Kappendrup - Rorslev	3.6.1891	23.6.1903	Jørgen Jacobsen
Kappendrup - Nørre Næraå	26.6.1882	u. k.	Hans. C. Larsen
Kappendrup - Uggerslev	26.6.1882	3.6.1891	Jørgen Jacobsen
Krogsbølle - Bederslev	13.11.1876	31.5.1878	Niels Pedersen
Krogsbølle - Bederslev	31.5.1878	30.8.1879	J. P. Hansen
Krogsbølle - Bederslev	27.8.1879	30.6.1882	Svend A. Knudsen
Krogsbølle - Einsidel- borg	13.11.1876	1.9.1879	Gartner Hans Hansen
Krogsbølle - Einsidel- borg	27.8.1879	30.6.1882	Svend A. Knudsen
Krogsbølle - Nørre Næraå	27.8.1879	30.4.1880	Lars Pedersen
Krogsbølle - Tørresø	13.11.1876	31.8.1879	Jørgen Jacobsen
Lunde - Fremmelev	26.6.1882	u. k.	Skrædder P. Pedersen
Lumby - Stige	27.8.1879	30.6.1882	P. Jeppesen
Lumby - Lunde	27.8.1879	30.6.1882	Jens Larsen
Næsbyhoved Broby - Hjadstrup	14.3.1874	31.8.1879	Erik Frederiksen
Næsbyhoved Broby - Beldringe	1.9.1879	30.6.1882	Erik Frederiksen

Næsbyhoved Broby – Skovshøirup	1.7.1882	u. k.	Erik Frederiksen
Odense – Otterup – Krogsbølle	13.10.1868	30.5.1872	Skr. Peder Rasmussen
Odense – Otterup – Krogsbølle	30.5.1872	1.2.1873	Peder Andersen Talle- ruphus
Odense – Krogsbølle	13.11.1876	30.9.1879	Vognmand Knud Nielsen
Odense – Krogsbølle	30.9.1879	31.7.1882	Niels Pedersen
Odense – Krogsbølle	26.6.1882	1.10.1884	Hans P. Hansen
Odense – Otterup	15.1.1873	15.11.1876	Peder Andersen Talle- ruphus
Odense – Stige	26.6.1882	31.5.1890	Poul C. Carlsen
Odense – Stige	8.5.1890	u. k.	Niels Jørgen Petersen
Odense – Søndersø	1.10.1884	u. k.	Hans. P. Hansen
Otterup – Enemærket	23.11.1900	8.12.1905	Jørgen Jørgensen
Otterup – Enemærket	8.12.1905	u. k.	Marie Kristine Hansen
Otterup – Hasmark	1.2.1873	23.11.1900	Saddelmager H. Lund
Otterup – Hasmark	23.11.1900	u. k.	Anton Peter Knudsen
Otterup – Hessum	26.6.1884	23.11.1900	Chr. Larsen
Otterup – Jørgensø	27.5.1884	23.11.1900	Hans Hansen
Otterup – Jørgensø	8.12.1905	u. k.	Jørgen Jørgensen
Otterup – Klintebjerg	1.2.1873	24.2.1884	Peder Knudsen
Otterup – Klintebjerg	24.2.1884	23.11.1900	H. P. Rasmussen
Otterup – Krogsbølle	15.1.1873	31.10.1873	Peder Andersen Talle- ruphus
Otterup – Krogsbølle	15.10.1873	31.3.1874	Carl Chr. Jørgensen
Otterup – Krogsbølle	14.3.1874	31.5.1875	Peder Andersen
Otterup – Krogsbølle	27.5.1875	14.11.1876	Hans Peder Rasmussen
Otterup – Lunde	1.9.1879	30.6.1882	Peder Knudsen
Otterup – Norup	27.8.1879	26.6.1882	H.P. Rasmussen
Otterup – Norup	23.11.1900	31.8.1905	P. Knudsen
Otterup – Tørrsø	26.6.1882	23.11.1900	H. P. Rasmussen
Otterup – Uggerslev	27.8.1879	1.1.1880	Chr. Larsen

Skamby – Engeldrup-værk	22.8.1904	u. k.	M. Nielsen
Skamby – Stensby	26.6.1882	22.4.1904	K. Nielsen
Skamby – Stensby	22.4.1904	u. k.	A. Chr. Mikkelsen
Skamby – Nørre Næraå	26.6.1882	31.7.1905	H. L. Larsen
Skamby – Nørre Næraå	15.7.1905	u. k.	Rasmus Marius Rasmussen
Søndersø – Agernæs	25.10.1872	30.9.1875	Johan Carlsen
Søndersø – Agernæs	24.9.1875	31.12.1875	Husmand K. Nielsen
Søndersø – Kjølup	1.1.1876	30.6.1876	Husmand K. Nielsen
Søndersø – Kjølup	17.6.1876	26.8.1879	Lars Wilhelm Carlsen
Søndersø – Kjølup	27.8.1879	19.7.1881	Hans. C. Larsen
Søndersø – Nørre Næraa	15.8.1868	1.10.1872	Poul Chr. Carlsen Søndersø
Søndersø – Skamby	1.8.1881	30.6.1882	Hans. C. Larsen
Søndersø – Seerup	26.6.1882	u. k.	And. Hansen
Søndersø – Stensby	27.8.1879	30.6.1882	And. Hansen
Uggerslev – Badsrtup	10.7.1903	8.8.1905	J. P. A. Knudsen
Uggerslev – Badstrup	8.8.1905	u. k.	Rasmus Chr. Simonsen

Fig. 5. *Datoer* markeret med rødt i kolonnen "Ophør" er ikke en sikker dato for ophør, men kan være senere. u. k. = Ophørsdato ukendt.

Kilder:

PHT Nr. 1. 2004 Ole Maintz "Forslag sigtende til at gøre Postvæsnets mere tilgængelig for Landdistrikterne".

P & T museum Sogneforstanderskabernes svar fra Odense Amt til postvæsnets. Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnets. Register over kontraktmæssige udgifter ved postbefordringen 1848 – 73.

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnets 1873 – 1886. Register over kontraktmæssige udgifter ved landpostvæsnets i Østifterne.

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnets 2. Ekspeditionskontor 1886 – 1890. Landposter i Østifterne

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsnets 2. Ekspeditionskontor 1882 – 1906. Register over kontraktmæssige udgifter ved landpostvæsnets i Østifterne.

"Skovsbo – Posten"

Af Carsten Bjerg

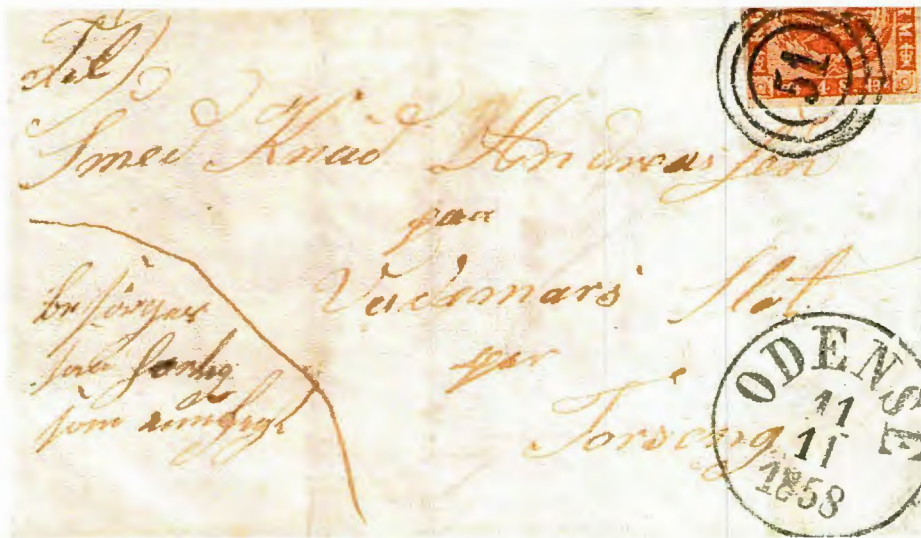
Privat landpostrute i Odense Postkontors distrikt

De private landpostruter i Odense postkontors distrikt øst og nordøst for Odense og i særlig grad den yderste del af distriktet er meget sparsomt beskrevet. Gennem flere år har jeg samlet materiale, som jeg håber kan være med til at belyse disse postruter. Jeg har bl. a. gemt et lille brev fra Urup i Rynkeby sogn.

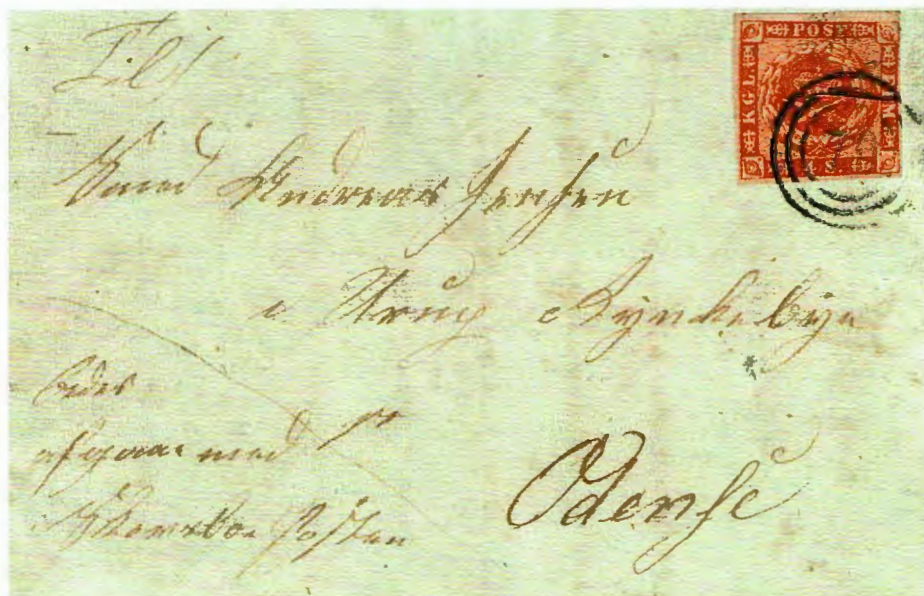
Brevet er sendt fra Urup den 10. november 1858 til "Smed Knud Andreassen paa Valdemar Slot på Torseng". Brevet er i nederste venstre hjørne påskrevet "Besørges saa hurtig som

muligt". Denne påtegning er meget naturlig, når man læser brevets indhold, hvor Knuds bror beder ham komme hjem, da hans søster Gertrud Marie er afgået ved døden og skal følges til sit hvilested den 17. november.

Påtegningen "*Besørges saa hurtig som muligt*" må opfattes som en opfordring til landpost-budene, som har bragt brevet til Odense og fra Svendborg til Valdemar Slot. Det er ikke en henstilling til postvæsnet om hurtig befordring. Ekspresbefordring blev først indført fra 1. august 1865 for en takst på 8 Skilling, og derfor er brevet blevet befordret på normal vis.

Brev sendt fra Urup den 10. november 1858 til Smed Knud Andreassen paa Valdemars Slot per Torseng. "Besørges saa hurtig som muligt"

Brev sendt fra Valdemar Slot på Tåsinge til Knud Andreas Jensen i Urup Rynkeby pr. Odense. "Bedes afgaae med Skovsbo Posten"

Spørgsmålet er, hvordan brevet er kommet til Odense. Fandtes der private landposter i sognet? En undersøgelse af, hvad sogneforstanderskabet i sognet har svaret på postvæsnets forespørgsel i 1848/49 om sogneforstanderskabernes syn på indførelse af offentlige landpostbude og brevsamlingssteder viser, at besvarelsen fra Rynkeby og Revninge sogn er:

"Rynkeby og Revninge sogn udtaler sin overbevisning om det ønskelige i den på tænkte foranstaltnings udførelse, men erkender, at man ikke har nogen formening om, hvordan den bedst skal iværksættes og tør ikke ytre noget derom da vi ikke er i besiddelse af den sagkundskab og det overblik som kræves.

Rynkeby 23.1.1849 H. Berg, F. Wiborg, Hans Jensen."

Oftentimes findes der i disse besvarelser

oplysninger om, hvordan de enkelte sogne løste deres befordring af posten, men ikke i dette tilfælde, hvor sognerådet også giver udtryk for sit manglende lokalkendskab, men alligevel ønsker ordningen indført.

Løsningen findes, da der dukker et brev op på en dansk auktion, hvor auktionsfirmaets beskrivelse er: "Brev sendt fra Valdemar Slot den 8. mai 1858 til Urup Rynkeby pr. Odense". I nederste venstre hjørne er påført "Bedes afgaae med xxx Posten". Jeg læste xxx som Skovbo - Posten (Herregården Skovsbo ligger ca. 1 km fra Urup). Det så interessant ud, så brevet blev købt og nærlæst. Det viser sig, at brevet er afsendt af den tidligere omtalte Smed Knud Andreasen på Valdemar Slot til sin far i Urup. Afsenderen Knud Andreasen er naturligvis bekendt med,

Herregården Skovsbo, postkort

hvordan posten til Urup befordres på hans fødeegn og har påført brevet "Bedes afgaae med Skovsbo – Posten".

Det viser sig, som i så mange andre tilfælde, at herregårde og godser også i dette tilfælde afhjælper et problem med postbefordringen til landbefolkningen. Om det så er for at opnå et tilskud til budet, som under alle omstændigheder skulle besørge herregårdens post, står hen i det uvisse, men ofte betales der for disse ydelser.

Skovsbo er en gammel herregård, som nævnes første gang i 1369. Gården ligger i Rynkeby Sogn, Bjerge Herred. Gården har haft skiftende slægter som ejere, og fra 1853 til 1865 ejes gården af F. C. G. Busck.

Brændekilde pr. Holmstrup St.

Af Henrik Tranberg

8 km sydvest for Odense ligger flækken Brændekilde med godt 300 sjæle. Her så klummeskriveren dagens lys kort efter den tragiske afslutning på den amerikanske rocklegende Buddy Hollys korte liv (et andet af mine knap 117 samleområder). Denne artikel tager udgangspunkt i min énrammes åbenklassesamling med ovenstående titel, men den kunne lige så godt kaldes en hjemstavnsamling.

Efter klubkonkurrencen i OFK i 2012 - sædvanen tro det første nåleøje - blev samlingen vist på udstillingen i Ry i det mørke Jylland. Jørgen Jørgensen, den benhårde dommer fra Ganløse på Djævleøen, havde her nok en pointe i, at det var lovligt friskt at kategorisere samlingen som "Turisme". Så vidt vides er der nemlig aldrig observeret kinesiske turister i Brændekilde, idet de dog skal være på vej i hobetal til den nærliggende fynske metropol.

Nærværende indlæg om en freestylesamling fortæller således historien om landsbyen Brændekilde med sin stationsby, dens godtfolk og natur - garneret med røverhistorier fra livet i landsbyen.

Fra Brenkil til Brændekilde

Brændekilde blev første gang nævnt i 1383 som Brenkil efter "bren" for en

afbrændt skov og "kil" for en kileformet formation i terrænet. Det sidste led blev senere til "kilde" efter fundet af en slig i 1700-tallet. Landsbyens historie kan dog føres tilbage til oldtiden: Brændekilde-øksen er en stenøkse fra Tragtbægerkulturen med en senere magisk runeindskrift. Øksen fundet i Brændekilde Væde har således været brugt som tordensten mod lynnedslag.

Brændekilde Kirke er en teglhængt kirke, der blev nykalket i 2012. Det sengotiske langhus fra før 1500 er opført af munkesten, og i 1883 blev kirken udvidet med et tårn mod vest. Jeg gik i klasse med den langhårede Søren

JUL I BRÆNDEKILDE

Brændekilde Kirke set mod nordøst, julemærke fra 1984. Set fra andre vinkler virker tårnet alt for lille i forhold til langhuset.

Mix-postkort solgt hos købmand Jørgen Petersen ca. 1916 med motiver fra Brændekilde. Foto H. Schmidt, Odense nr. 25.624. Postsendt Holmstrup 4. april 1917.

"Pastor" Hansen, søn af nu afdøde sognepræst Aksel B. Hansen. Under håbefulde konfirmanders leg med løb ned ad gravhøjen Askhøj ved Præstegården faldt jeg, så blodet flød ned ad benet fra et dybt kødsår i knæet. Den åndelige forberedelse måtte således aflyses for den stund, hvor præsten kørte mig til sammenlapning hos dr. Jørgensen.

Liv i Landsbyen

Det kniber lidt med det eftertragtede "liv" på det viste postkort, men der var sikkert mere liv i landsbyen for 100 år siden end i dag, hvor købmanden, slagteren og smeden er en saga blot. Dog kører der nu sommetider bybus til forstaden.

I midten af postkortet ses den nu nedrevne mølle, øverst tv. den gamle købmandsbutik, øverst th. Elmegårdens stuehus, nederst tv. Vestergårds stuehus

og nederst th. skolen (den senere slagterbutik i Bygade). Skribenten blev født på Vestergård alias den senere fjerkræfarm Bækmark. Herfra solgte min far daggamle kyllinger og hønniker af alle racer, f.eks. Plymouth Rocks ("plymer-rokker").

Holmstrup stjernestempel, type 1, anvendt fra 1894 til 1904.

International svarkupon, købt i 1972. Anvendtes dengang f.eks. til bestilling af salgskataloger.

Holmstrup Station

Holmstrup St., der ligger lidt nord for Brændekilde Kirke, var fra den 8. september 1865 brevsamlingssted på jernbanestrækningen Nyborg – Middelfart. I 1895 fik stedet udvidede forretninger og i 1896 selvstændig postadresse.

Den 3. juni 1973 blev 5573 Holmstrup nedlagt. Til det sidste kunne man købe en international svarkupon af den fine mørkøjede dame med hårmettet, der så skiftede til hovedpostkontoret i Odense.

Inden lukningen var der fra stationen blevet sendt tusinder af kyllinger pr. ekspresgods i hullede papkasser med savsmuld i bunden. Bestyrer Rasmussen kunne bedre læse min håndskrift end min fars (det vil kun de færreste tro!), så jeg var tit med på VW-rugbrødet med åbent lad i en tid, før der blev svindlet med emissionen. Holmstrup St. er nu forvandlet til et trinbræt, der er stærkt truet af lukning pga. for få passagerer i vort konkurrenceforjagede globale samfund.

Rasmus Rask (1787–1832)

Rasmus Rask var søn af en skrædder og

den første af 3 indfødte brændekildeboer, der opnåede vid berømmelse. Han er således verdensberømt for at have udviklet grundlaget for lingvistik (sammenlignende sprogvidenskab) ud fra sit kendskab til 55 sprog. Rask var især interesseret i islandsk og var på studierejse i Island fra 1813 til 1815. På mindestenen, der blev rejst i fødebyen i 1887, står hans motto "Fædrelandet skylder man alt, hvad man kan udrette" (lige-

Rasmus Rask, islandsk frimærke fra 1987. Rask oversatte Holbergs skuespil Jean de France til islandsk. AFA 666.

Rasmus Rask, dansk frimærke fra 1987, med hans motto "Sit fædreland skylder man alt, hvad man formaar at udrette" – paradoksalt nok uden det "å", Rask kæmpede så hårdt for. Her med førstedags afstempling. AFA 892.

som lidt ændret på et dansk frimærke fra 1987).

Bellinge Lokalhistoriske Forening afholdt i efteråret 2015 en velbesøgt ekskursion til den lille gård Egelund ved Håstrup, der nu er værkstedsgalleri. Her boede Rasks familie helt frem til 1980, og endnu en mindesten for Rasmus Rask findes i haven. Deltagerne på turen diskuterede, hvorfor der aldrig er afholdt blot den mindste udstilling om hans livsværk i Odense, hvor Rask i den grad overdøves af den allestedsværende H.C. Andersen.

Hans Andersen Brendekilde (1857-1942)

Hans Andersen blev også født i Brændekilde, men som søn af en træskomager. Via en uddannelse på snedkerskolen i Odense blev han optaget på Kunstakademiet, og ved Decemberudstillingen på Charlottenborg i 1883 lod han sin fødebys navn indgå i sit eget navn (i stil med vennen Laurits Ander-

Brendekilde blev også kendt som "Stokrosernes maler" med sin som helhed sentimentalt romantiske produktion – her Læge-Stokrose på et jugoslavisk frimærke fra 1957. AFA 805.

sen Ring). "Udslidt" fra 1889 markerede et moderne gennembrud i dansk kunst – den fordums så friserede folkelivsskildring var blevet til et realistisk reportagemaleri med et touch af indiskretion.

Det store og gribende maleri fik sølvmedaljer ved verdensudstillingerne i Paris i 1889 og i Chicago i 1893. Under en rundvisning i Brendekilde-samlingen på Fyns Kunstmuseum i 2012 fremviste malerens familie de nævnte medaljer for en overrasket guide. Lige nu indgår "Udslidt" i en stor maleriudstilling på Brandts Klædefabrik, som for nyligt blev besøgt af den spanske tennisstjerne (og kunstsamler) Rafael Nadal.

Aksel Larsen (1897-1972)

Aksel Larsen var søn af endnu en

Postkort med et af Brændekildes mere sødladne malerier "Gangstien til Herlufsholm". Stenders maleriserie uden nummer fra ca. 1925.

træskomager. Den 1. maj 1918 flyttede han til København og meldte sig ind i Socialdemokratiet. Larsen blev dog kommunist, da S indgik forlig med De Samvirkende Fagforbund. Under 2. Verdenskrig blev han taget af nazisterne og sendt i koncentrationslejr. I april 1945 kom han med De Hvide Busser til Sverige, og den 5. maj til Danmark. Iflg. Søren Nordklint, som har berettet om sin samling KZ-post "Hell Has Many Names" i OFK i 2013 og senest under SILFI 2015 i Silkeborg, var Larsen nær blevet glemt ved befrielsen fra Sachsenhausen: Man troede, at han stadig sad fængslet i Stutthof.

Aksel Larsen blev efter kritik af Sovjetunionen under opstanden i Ungarn i 1956 ekskluderet af DKP. Så stiftede han Socialistisk Folkeparti, der kom ind i Folketinget med 11 mandater i 1959. Aksel Larsens liv var præget af røde farver i forskellige nuancer, ligesom han holdt sig efterrettet – han er ved siden af et sovjetisk MIG-jagerfly en af

stjernerne på Langelandsfortets Koldkrigsmuseum.

Skolen og sporten

For godt 50 år siden var de 2 rytterskoler i Brændekilde og Bellinge, oprindeligt etablerede af Frederik den 4. i 1700-tallet, pressede mht. størrelsen. Rasmus Rask-Skolen, opkaldt efter Brændekildes mest berømte søn, blev derfor bygget præcis mellem de 2 oprindelige landsbyer. Skolen stod færdig den 20. juni 1962 og havde ved indvielsen 240 elever.

Områdets sportsklubber er nært tilknyttet skolen, og i skolens hal spiller f.eks. Brændekilde Bellinge Boldklubs bordtennisafdeling. Klubfølelsen i sport er dog til at overse i dag: OB har således kapret de bedste af klubbens unge talenter, der i 2012 gjorde BBB til dansk mester i drengedivisionen.

BBB's fodboldafdeling har fostret danske landsholdsspillere som Kasper Bøgelund og brødrene Hemmingsen. På

Frankostempel anvendt af Socialistisk Folkeparti.

Bordtennisbat og -bold, ungarsk frimærke i sportsserie fra 1958. AFA 1517.

skolen hænger stadig de hanefade, som Rasmus Rask-Skolen (med spillere fra BBB) fik overrakt efter sejrene i Fyens Stiftstidendes inddefodboldstævne for godt 40 år siden. Nu om stunder fører BBB's førstehold en hensygnende tilværelse i bunden af serie 1, men med et ung hold.

Naur Klints detaljerede tegninger af Engblomme, dansk frimærke fra 1977 med truede planter. AFA 649.

Naturen i Brændekilde Sogn

Inger Kirk var en fin dame fra København - vist en af min fars gamle flammer, som ofte besøgte os på Bækmark. Hun gik lange traveture ud i egnens dengang mere varierede natur, og en dag kom hun hjem med en farvestrålende buket blomster, hvori indgik flere blomstrende skud af Engblomme. Det var første gang, jeg så denne fascinerende plante - så jeg fik at vide, at hun havde fundet den på en eng ved Borreby Møllebæk. Suk: Pga. mangelfuld pleje resterer i dag ét vegeaterende individ af Engblomme i Møllebækkens dal sydvest for Brændekilde.

I Hesbjerg Skov findes bøgeskov med tæpper af Hvid Anemone samt svampe som Grøn Fluesvamp og Stor Trompetsvamp. Ved Vosemose findes en idyllisk skovsø med fouragerende fugle og forskellige fiskearter. Dem fangede

Lige så detaljeret fransk frimærke med Bøg - også i stålstik, men fra 1985. AFA 2591.

vi i sin tid, indtil vi en skønne dag fik marchordre af Albanis direktør Fritz Nigel – slut med Aborre og Skalle i kødgryderne.

Filateliens Fremtid

Min 117. samling bliver om min venindes fødeby Marslev – nej, den må hun selv klare: Dansk (og måske især fynsk) filateli savner aktive kvindelige frimærkesamlere.

Kilder:

Henrik Tranbergs åbenklassesamling, "Brændekilde pr. Holmstrup".

Bellinge Lokalhistoriske Forening, 1988-2015: Glimt af Bellinge & Brændekilde Sognes Historie.

Brændekilde Sogns Lokalhistoriske Arkiv: Brændekildes Oldtid.

Knud Jacobsen, 1986: Fortegnelse over poststederne i Fyns Amt. – Odense Filatelistklub.

Henrik Tranberg, 2010: Min grønne plet: Borreby Møllebæks dal i Brændekilde Sogn. – URT 34: 100-104.

Vagn Jensen, Danske Poststempler, www.kpk.dk.

AFA Danmark Frimærkekatolog 2015.

AFA Vest- og Østeuropa, ældre udgaver.

www.da.wikipedia.com.

Maskinafstempling i Odense

Af *Palle Offersen*

Behov for maskinel afstempling af postforsendelser

I starten af 1900-tallet var postmængden stærkt stigende, og der var et voksende ønske om at effektivisere afstemplingen af brevene. I vore nabolande var der omkring 1900 blevet eksperimenteret med maskinel annullering af frimærkerne.

Alle forsendelser blev på dette tidspunkt annulleret med håndstemplen – oftest af brotypen. Dette krævede (mindst) et manuelt stempelafttryk pr. forsendelse. Ud over det faktiske tidsforbrug ved håndteringen var der især på store postkontorer en praktisk udfordring, da der ofte kun var 15-20 minutter fra posten kom ind fra posttøm-

ningerne til den skulle være afstemplet og afleveret til videre ekspedition med tog.

Jeg har valgt at medtage dette filatelistiske emne i bogen, da maskinafstemplingen fik sit anvendelsesmæssige gennembrud i årene op til stiftelsen af Odense Filatelistklub – uden at der er nogen egentlig sammenhæng i øvrigt. Endvidere er det et undervurderet samleområde, som bør have lidt mere bevågenhed.

En væsentlig begrundelse for IKKE at samle maskinafstemplede forsendelser har nok været, at det selvsagt er masseforsendelser, der afstemples på denne måde. Eksempelvis ses anbefalede brev og værdibreve aldrig med maskinel an-

Brev fra Odense til Hamborg sendt 1. marts 1905. Brevet er underfrankeret, da korrekt takst til udlandet for brev indtil 20 g var 20 øre. Derfor er brevet sat i strafporto med 20 øre som skrevet med blåt. Typisk afstempling fra perioden, hvor stemplet er utydeligt. Annulleret med bro 1a. AFA 35C.

År	Almindelige breve	Pakker
1868-69	394.078	43.408
1872-73	508.086	31.451
1886-87	1.019.032	47.426
1899-00	2.180.876	90.203
1914-15	5.121.610	253.426
1927	5.500.000	339.000

At postmængden i Odense var stærkt stigende ses i denne statistik fra "Postvæsenet i Odense 1624-1983" over ankomne forsendelser ved Odense Postkontor.

nullering, idet disse skulle behandles manuelt. Til gengæld betyder det også, at det er et relativt billigt samleområde med meget materiale til rådighed.

Kragh stempelmaskine

Behovet for maskinel brevafstempeling var naturligt nok størst i København, så de danske sonderinger blev ledet af overpostmesteren i København. Efter undersøgelser af forskellige muligheder faldt valget på den norske Kragh helstemplingsmaskine. De første to havde været opstillet i Bergen med gode resultater. I december 1904 blev der leveret to nye stempelmaskiner til

Brevpostkontorets filialkontor i København. Den ene var den bestilte hånddrevne maskine. Den anden medbragte leverandørens repræsentant (og bror til opfinderen) advokat Kragh for egen regning. Den var elektrisk.

Fordelelene ved de nye maskiner var åbenbar: Mens en øvet postmedarbejder kunne afstemple højst 150 forsendelser i minuttet kunne de nye maskiner klare 600 – 700 stk. i minuttet. Successen var straks synlig, så allerede i februar 1905 blev der bestilt og leveret yderligere en elektrisk maskine, som også blev opsat i København.

Odense fik en håndbetjent Kragh stempelmaskine i december 1907. Et år senere tilbyder generaldirektoratet bl.a. Odense Postkontor at ombygge maskinen til elektrisk drift. Stempelmaskinen blev anvendt frem til 1917.

Afstemplingen er kendetegnet ved syv parallelle streger mellem dagstemplerne. Det var en såkaldt helstempeling, dvs., at stemplet dækkede i hele brevet længde. Det gav en del kritik fra flere sider. En del erhvervsvirksomheder klagede over, at deres firmanavn og logo, der ofte var placeret i kuvertens øverste venstre hjørne, blev overstempet. En anden stor gruppe af klager kom fra

Brev fra Odense 9. august 1909 til København. Frankeret med Frd. VIII 10 øre (AFA 55). Annulleret med Kragh maskinstempel.

Soldater korrespondancekort sendt fra Odense 19. oktober 1914 til Aarup. Helsag med 10 øre for indenlandsk brevtakst indtil 250 g. Annuleret med S&P stempel.

postkort brugerne, idet stemplet dækkede en del af teksten på postkortet.

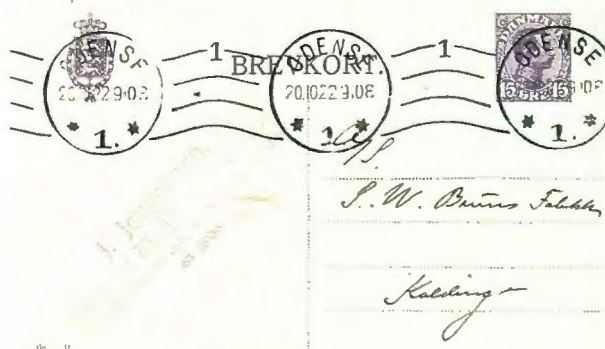
Sylbe & Pondorf afstempling

I 1912 gik Postvæsenet over til et nyt system for maskinafstempling. Maskinerne var fremstillet hos tyske Sylbe og Pondorf (S&P) med betegnelsen: "Universalmaskine". Kragh-maskinerne fortsatte med at blive anvendt parallelt hermed. Begge maskiner havde en 180 mm rund valse, hvor Kragh-systemet havde to dagstempler, havde S&P-systemet tre dagstempler mellem fire bølgender linjer. Stemplerne kaldes også båndmaskinstempler.

Odense fik sin første S&P i 1914. Der

var fortsat tale om helstempling, men der kendes forsøg med halvstemplingsløsninger. Kragh-maskinen blev i 1916 flyttet til indleveringspostkontoret ved banegården på Østre Stationsvej. Den blev i 1918 erstattet af en ny S&P-maskine. Denne fik placeret "1" i den øverste bølge, idet Banegårdspostkontoret havde benævnelsen "Odense 1". I 1923 havde Odense tre maskiner.

I 1924 blev bølgelinjerne udskiftet med en reklametekst. Den første kom i København V og Fredericia med reklame for året købestævne i Fredericia. Dette var også det primære tema de følgende år, men i 1926 kom teksten "KØB DANSKE VARER" på. Dette blev an-

Helsags brev kort med 15 øre for postkort. Sendt fra Odense 22. oktober 1922 til Kolding. Annuleret med S&P Odense 1. Bemærk skade i venstre ODENSE, som kendes fra sommeren 1921 og til anvendelsesperioden udløb.

Den første Filer-maskine leveres til Odense i 1927. Benyttelsen heraf er uklar. I april 1930 leveres yderligere to Filer-maskiner, som bliver opstillet på hovedpostkontoret i Lille Gråbrødrestræde (I det følgende kaldet "Odense C") og på postindleveringskontoret (Odense 1) på Østre Stationsvej. Herefter kom Odenses første TMS. Helt logisk for byen er teksten "HANS CHR. ANDERSEN MINDEUDSTILLING ODENSE 11/7-15/8 1930". Anvendelsesperioden var antageligt i udstillingsperioden.

Alle TMS'er er senest katalogiseret i TMS Danske Tekst Maskinstempler 1924-1997 af Jan Bendix. Det er deres katalogisering, som anvendes, når der henvises til f.eks. TMS 25.

Denne stempelttype med datostempel til venstre og reklametekst til højre blev anvendt i perioden 1930-1945 med 17 forskellige tekster. Odense C anvendte tolv forskellige tekstklicheer, hvor datostemplet havde "****" i bunden. Odense

TMS 28 "KØB DANSKE VARER" med alm. sort stempel 2. marts 1937. (AFA 229)

TMS 28 "KØB DANSKE VARER" med rødbrunt stempel 21. april 1937. (AFA 235)

1 benyttede ti forskellige klicheer med "1." og to med "1*.". Af pladsmæssige hensyn kan alle stempler ikke vises her.

En af de mest anvendte klicheer var "KØB DANSKE VARER". Ved et tilfælde blev det også et af de mest sjældne TMS'er overhovedet, idet der ved en fejltagelse den 21. april 1927 blev anvendt en rødbrun tryksvæerte.

De nye halvstempler gav fortsat ikke tilfredshed hos frimærkesamlerne, idet "de grimme tekster" annullerede mærkerne. Endvidere kom der allerede i 1934 kritik af, at de nye halvstempler dækkede ind over tekstfeltet på Post & Telegrafvæsenets egne brevkort. Sidstnævnte betød, at der blev lavet forsøg med, at tekststemplet blev rykket helt ud til forsendelsens højre kant, hvilket kan ses på de to eksempler med "Køb danske varer".

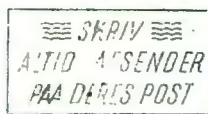
Klicheerne byttes om

Ud over befrielsen fik frimærkesamlerne noget at juble over i 1945. Sidst på året blev datokliche og tekstkliche byttet. Da maskinerne skulle omstilles til den nye opsætning, skete ændringen ikke samtidig på alle postkontorer. Første stempel med den nye opbygning kommer i Odense i 1946 med "Besøg Den fynske landsby ved Odense" ved Odense 1. (banegården). Samme år blev yderligere tre forskellige tekstklicheer anvendt i Odense ved Odense 1, og en enkelt ved Odense C.

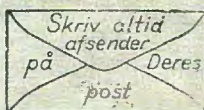
Tilsyneladende er begge maskiner blevet placeret på Odense 1, idet alle TMS-afstempler i Odense fra 1946 til i hvert fald 1962 er afstemplet i "Odense 1".

På side 112 og 114 er eksempler på TMS-stemplerne 1947-1991 vist. De giver et billede af, de mange forskelli-

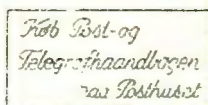
Tekstmaskinstempler Odense 1946-1969 – Eksempler

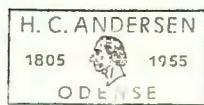
TMS 114 anvendt i Odense 1 i 1947-1949 og Odense C i 1946. (AFA 307)

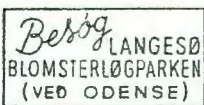
TMS 152 kendes med tre forskellige klicheer i Odense i benyttelsesperioden 1950-1968. (AFA 325)

TMS 113 anvendt ved Odense 1 i 1946-1948. (AFA 275)

TMS 197 blev første gang benyttet 2/4 1955 og herefter en kort periode. (AFA 201a)

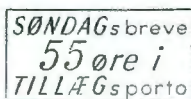
TMS 242 havde en kort anvendelsesperiode 25/4-31/5 1959. (AFA 354)

TMS 296 anvendt i flere byer i 1968. (AFA 461)

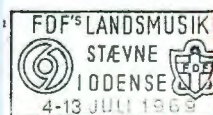
TMS 298 blev kun anvendt i seks dage: 29/10-3/11 1962. (AFA 325)

TMS 312 anvendt i Odense 1 i 1963, men i andre byer også i 1963-1965. (AFA 415)

TMS 368 var kun anvendt i en måned 15/2-15/3 1967. (AFA 444)

TMS 403 havde ligeledes kort benyttelsesperiode: 4/7-13/7 1969. (AFA 461)

TMS 286 "Odense Fyn Danmark" er den nok mest benyttede kliche i Odense. Anvendt første gang 2/4 1962. (AFA 235)

TMS 759 har korteste anvendelsesperiode på 4 dage: 30/9-3/10 1982. (AFA 761)

ge formål, som TMS'erne gav til reklame for forskellige formål f.eks. postale meddelelser, samfundsmæssige opfordringer, turisme, særlige begivenheder og indsamlinger. For samlere er stemples med begivenheder de mest interessante og mest sjældne, da de ofte har en

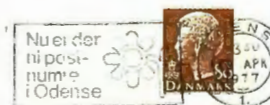
meget kort benyttelsesperiode. Derimod er andre stempler med tilbagevendende temaer ret almindelige f.eks. "Send juleposten i god tid". I alt er der blevet anvendt 150 forskellige reklameklicheer i Odense - 17 af den første type og 133 med reklameklicheen til venstre.

Moderne tider

Effektiviseringen af postbehandlingen fortsatte naturligt nok i alle de følgende år. De nok væsentligste tiltag til effektivisering har nok været brevvendemaskiner, postnumre og sammenlægnings af postsorteringskontorer.

Med brevvendemaskinerne skulle breve ikke lægges i stemplingsmaskinen, så frimærkerne vendte mod samme hjørne. Første forsøg blev foretaget i Aarhus i 1962, hvor brevene blev retvendt på grundlag af tilbagekastet lys fra frimærkerne. Frimærkerne var blevet påført et flouroserende stof. Nogle år senere kom teknikken til Odense.

I 1967 blev indført et nyt landsdækkende postnummer system, hvor Odense C fik nr. 5000. I 1977 blev nummer-systemet radikalt justeret, hvilket betød at mange stednavne blev fjernet og erstattet af et distrikts bogstav. F.eks.

B. Offersen
Lundsgaardsvej 11
5200 Odense V.

Alle husstande fik nogle helsagskort, som kunne sendes til venner og bekendte med besked om nyt postnummer. Her samtidig stemplet med TMS 581, der blev anvendt i en længere periode i 1977.

Tekstmaskinstempler Odense 1970-1991 – Eksempler

TMS 425 anvendt i Odense 1 i 1973, 1974 og 1980. Næsten samme tekst kommer i ny kliche i 1984. (AFA 545)

TMS 450 benyttet første gang 13/9 1971 og var hyppigt anvendt frem til 1982. Svanemotivet er næsten genbrug fra TMS 286. (AFA 678)

TMS 514 anvendt i 1975-1976. (AFA 574)

TMS 579 anvendt i flere byer i 1977. (AFA 646)

TMS 785 benyttet i Odense i 1983 og 1984, og i tre andre byer i 1988-1989. (AFA 796)

TMS 816 kun benyttet 25/6-27/7 1984. (AFA 791)

TMS 825 benyttet i 1985 og 1986. (AFA 770)

TMS 860 benyttet i 1986-1987. Første gang 1/4 1986. (AFA 862)

TMS 840 benyttet fra 17/6 1985 og resten af året. Fejlagtigt blev klicheen anvendt i ca. en uge i 1987. (AFA 833)

TMS 870 med svane og ælling og reklame for H. C. Andersen blev benyttet første gang 9/6 1986. Mere eventyrligt kan det ikke blive. (AFA 866)

TMS 379 blev anvendt i flere omgange ved Odense C i 1983-1989, og Odense 1 fra 1967-1983 samt ved Fyn(s) Postcenter 1989-1996. (AFA 789)

blev 5250 Fruens Bøge ændret til 5250 Odense SV. Postnummersystemet havde ikke nogen direkte påvirkning af den maskinelle afstempling, der i forvejen foregik samlet på Odense 1 for hele byen, men det gav en hurtigere sorteringsprocedure.

I 1991 blev hele den maskinelle postbehandling for Fyn samlet i Odense, hvor "Odense" samtidig blev udskiftet til "Fyn Postcenter". Første kliche med Fyn var reklame for Midtfyns Festivalen, hvortil man kunne købe billetter på posthuset. Med denne sammenlægning forsvandt det lokale præg, som havde kendetegnet især perioden 1945-1991 med tekster med lokale reklameslogans som f.eks. "Odense Årets by" fra 1985.

TMS 953 Anvendt Odense C 13/5-28/6 1991. (AFA 989)

TMS 953 Anvendt Fyn Postcenter 13/5-28/6 1991. (AFA 962)

Maskinafstemplinger som samleområde

Nogle forsendelsestyper kan ikke ses med maskinafstempling f.eks. anbefalede breve og værdibreve, som ikke kan behandles som masseforsendelser. Til gengæld er der mange andre forsendelsestyper, som maskinafstemples: luftpost, søndagsbreve, tryksager og returbreve. Så en posthistorisk samling vil ikke kunne undgå at have maskinafstemplingerne med.

Et posthistorisk brev med TMS 238 afsendt fra Odense 18. december 1966 til Hof i Bayern. Det blev returneret med meddelelse om modtageres død 10 år tidligere. Korrekt frankeret med 60 øre Georg Brandes (AFA 447).

TMS-stemplerne er vigtige elementer i mange motiv- og temasamlinger, da der er mange gode reklameklicheer, der kan passe ind i samlingerne.

De tidligste maskinafstemplinger på Kragh stempelmaskiner og Sylbe og Pondorf universalmaskiner er ikke beskrevet af ret mange samlere. Det burde der rådes bod på. Der kunne her være et nyt samleområde.

Kilder:

Helstempling 1904-1932 Københavns lokalområde, Flemming Hansen, ukendt forlag og årstal.

Stemplingsmaskiner og Maskinstempler, Erik Jensen Dansk Post- & Telegrafmuseum, Nordisk Filatelistisk Tidsskrift 1982 nr. 5 og 6 samt 1983 nr. 1..

TMS Danske Tekst Maskinstempler 1924-1997, Jan Bendix, Forlaget Skilling, 1997.

Båndmaskinstempler med reklametekst fra 1924-1936, H. Truelsen, antageligt uddrag fra bog.

Vagn Jensen, Danske Poststempler, www.kpk.dk.

Danske Forsendelser 1875-2015, Niels H. Bundgaard, AFA Forlaget 2. udgave, 2015.

Gadefortegnelse for Odense Kommune, husstandsomdelt brochure fra marts/april 1977.

Postvæsenet i Odense 1624-1983, Kim Jørstad, Odense Universitetsforlag.

AFA Frimærkekatalog Danmark, AFA Forlaget 2015.

Odenses udvikling set på postkort

Af *Palle Offersen*

Gennem de seneste 100 år har Odense gennemlevet mange forandringer. I dette kapitel vil jeg gennem postkort vise nogle af de bymæssige forandringer, byen har gennemgået. Vi starter lidt fra oven over byens centrum på de første tre sider. Herefter får hver side sin historie.

Odense set fra Flyvemaskine er antageligt det ældste luftfoto med motiv fra Odense. Fotoet er fra ca. 1925 og taget fra sydvest.

På kortet ses en travl markedsdag på Flakhaven. Nederst ses Klingenberg som en stor åben plads. Skt. Knuds Kirke står markant forrest th. Helt th. åbner Albani Torv sig og enkelte boder ses også.

Stenders Forlag nr. 55611.

Postsendt 27.01.1927.

Postkort med luftfoto fra 1938 og fotograferet fra syd. Flyvemaskinen er efterfølgende manipuleret ind på postkortet.

Nederst th. ses Klosterbakken med den nyopførte svømmehal (1937) og KFUM-bygningen.

Nederst tv. ses den påbegyndte byggeplads til Skt. Anne Plads 2. Byggeriet gik imidlertid i stå pga. krigen, så bygningen blev først opført i 1947-1951.

Stenders Forlag Odense nr. 531.

Ubrugt.

Odense set fra oven 1950 – 1960

Luftfotoet på dette postkort er taget fra syd med Fisketorvet i centrum i ca. 1950. Fyns Tidendes nye bygning blev opført i 1946-47, og de parkerede biler fylder godt på den lille plads. Husrækken i bunden af billedet er fra venstre Vestergade og videre mod Overgade.

Nederst tv. kan overdækningen af rådhusbyggeriet ses.

Alex. Vincent's Kunstforlag, København, "ægte foto nr. 348.237".

Ubrugt.

Dette kort er med foto fra ca. 1957 og er fotograferet fra vest. Nederst tv. er Klingenberg, der nu er blevet til en (tilsyneladende uorganiseret) P-plads. Rådhuset lige over har fået sin nye tilbygning, og over for er der sket et gennembrud til Eventyrhaven, men parkens nordlige del er endnu ikke anlagt. Også Albani Torv er domineret af parkerede biler og en ny anlagt P-kælder på hjørnet af Albanigade.

Forlag: P. M. Brønsro nr. 3008.

Postsendt 27.01.1975.

Så kom der farver på. Dette luftfoto er antageligt fra foråret 1960. Over Skt. Knuds Kirke ses Torvegade 1, der blev opført i 1959-60, mens elværket nederst th. blev påbegyndt nedrevet i 1959.

Midt på kortet troner gastårnet i Skt. Jørgens Gade. Det måtte lade livet i 1979.

O.P.O. Forlag nr. 6622-5.

Ubrugt.

Odense set fra oven 1962 - 1980

Postkort fra ca. 1962, hvor Thomas B. Thriges-projektet blev besluttet. Det er de parkede biler, som dominerer både Klingenberg og Albani Torv. Det kan ses, at Torvegade ved Albani Kirke ender op i Overgade før gadegennembruddet påbegyndes. Den ny anlagte nordlige del af Eventyrhaven ses midt i billedet op mod rådhuset. Stenders Forlag nr. 40 508/27. Ubrugt.

Dette postkort er antageligt med foto fra foråret 1970, hvor Fiske-torvet er under kraftig forandring. Over rådhuset anes en byggekran ved det påbegyndte byggeri af Bikubens højhus, og over for er Fisketorvet 1-3 under opførsel. Ind mellem de to byggepladser løber Thomas B. Thiges Gade, der blev åbnet 6. maj 1970, og det ser ud til, at det er kort inden, det sker. Stenders Forlag nr. 149 508 039. Postsendt 22.06.1976.

Postkort fra ca. 1980. Tv. er Klingenberg forandret. Bl.a. Torvehallen har måttet lade livet for Magasins udvidelse, og pladsen er blevet beplantet, men der er fortsat P-plads. Albani Torv grænser op til Th. B. Thriges Gade og er nu kun vej og P-pladser. Helt øverst på kortet kan ses en byggeplads, hvor Fyns Forum er revet ned for opførelse af koncerthus og hotel ved Sortbrødre Plads. Forlag: O.P.O. nr. 8001. Ubrugt.

Albani Torv

Nok siden dannelsen af Odense som by har der været et torv, hvor Albani Torv ligger i dag. Pladsen blev før i tiden blot kaldt Torvet. Først i slutningen af 1800-tallet fik Albani Torv sit nuværende navn. På det tidspunkt var det centrum for handel og megen aktivitet. I dag ligner torvet ikke sig selv mere. Trafik og p-pladser samt tidens udvikling har ændret det.

Foto fra vest af Albani Torv taget fra Skt. Knuds Kirkes tårn. Albani Kirke ses th. Tv. for kirken går Adelgade op til Påskestræde. Rådhuset har stadig sit tårn, der blev revet ned i 1942. Torvet er stort og åbent.

Brevkort fra ca. 1910. Johs. Brorsens Forlag, nummer 914. Postsendt, men dato fjernet med frimærket.

Albani Torv var stadig i 1950'erne en stor plads, og der var god plads til cyklisterne. I 1955 ophørte torvet som handelstorv, og især bilerne tog over.

Postkort ca. 1955 Stenders Forlag nr. 13. Ubrugt.

Udsigt over Albani Torv ca. 1973, hvor gadegennembruddet af Thomas B. Thriges Gade i 1970 er færdig. Nederst på kortet ses nedkørslen til det underjordiske garageanlæg fra 1957.

Postkort O.P.O. Forlag 7503-2 ca. 1973. Ubrugt.

Mageløs

Ændringerne af vejnettet har fra tid til anden betydet, at nogle bygninger har måttet lade livet for at der kunne gennemføres et vejjennembrud. Et af dem var ved Mageløs, der blev etableret fra Vestergade til Klaregade i 1924-25. Vejen var nødvendig som aflastning for Vestergade.

Mange mennesker er samlet foran Hotel Skt. Knud, hvor postvognen også holder. Th. ses Vestergade 66, der blev revet ned i 1924 for den nye vej "Mageløs". Hotellet måtte også ofre nogle af sine bagbygninger til vejprojektet.

Brevkort fra ca. 1905. forlag S.K.F. 99.

Brugt, men ej postsendt.

Her er vejjennembruddet for Mageløs til Vestergade gennemført.

Tv. Mageløs 12 opført i 1925 og th. Mageløs 9, der blev bygget på noget af Hotel Skt. Knuds jord i 1927. Her ses ligeledes bagsiden af hotellet.

Postkort fra ca. 1930 Stenders Forlag Odense 214.

Postsendt 11.06.1932.

Området mellem Mageløs og Filsofgangen blev i 1930'erne nytænkt, hvilket gav nogle nye boligblokkemod Filsofgangen og opførelsen af et lægehus m.v. på Skt. Anne Plads. Sidstnævnte, som ses her, blev opført 1947-1951 af Sygekassen Danmark, men byggeriet var faktisk blevet projekteret allerede i 1938.

Foto fra ca. 1951, Stenders Forlag Odense 628K.

Postsendt 21.05.1969.

Handel i Odense

Byen har altid haft et aktivt handelsliv med forskelligartede butikker, hvor mangfoldighed og kontraster har hersket. Med byudviklingen og ændrede indkøbsmønstre er butikscentrene – først og fremmest Tarup Center og Rosengårdscetret – blevet betydelige konkurrenter til det slumrende handelsliv i centrum.

Interiør fra Varehuset Carl Friis, Kongensgade, Odense.

Varehuset Carl Friis i Kongensgade 32 var usædvanlig for sin tid, da det blev ombygget i 1907 til Sul-livans stil i stål og glas med flot udsmykning på siden af bygningen. Indvendig var butikken i to etager. Det er fortsat bevaret som dame-tøjsforretning i dag. Ubrugt brevkort ca. 1908 uden forlag.

Omkring 1950 var der fortsat torvehandel på Klingenbergs, men pladsen var blevet mindre pga. den stigende trafik. I baggrunden ses en spurvogn på vej mod stoppestedet på Klingenbergs.

Torvehandlen flyttede i 1952 til Sortebrødre Plads, hvor den nu er trængt af den omfattende byomdannelse i området.

Postkort fra 1950. Stenders Forlag nr. 5. Postsendt 03.07.1952.

I 1971 åbnede Rosengårdscetret næsten uden for byen mod sydøst som provinsens største indkøbscenter. I dag er der bygget langt ud i denne del af byen, og Rosengårdscetret har udvidet flere gange siden åbningen. I 2016 er der 150 butikker på 10.000 m², og det er en del af byens store centerområde med Bilka og IKEA. Postkort som centret så ud i 1971.

Ubrugt.

Odense sporvogne og busser

Ligesom alle andre store og mellemstore byer har Odense haft kollektiv trafik. Byen fik sin første sporvognsrute 6. oktober 1911. Sidste sporvogn kørte i 1952, hvor bybusserne tog over og har betjent byen siden. Nu venter vi på letbanen...

Sporvogn nr. 1 kører mod Søndergade og videre ad Sdr. Boulevard. Her ser vi ind ad Vestergade mod øst. Tv. H. J. Hansens butik. Sporvognene var grønne frem til 1928, hvor de blev røde.

Brevkort fra ca. 1912. J. Petersens forlag, uden nummer.

Postsendt 09.08.1913.

To omnibusser foran Odense Banegård ca. 1955. Omnibusserne kørte i Odense fra 1. juli 1952 og frem til 16. november 1959. De genanvendte sporvognsrutens luftledninger. På øvrige ruter kørte alm. dieseldrevne busser.

Brevkort fra turistmappe med postkort, Stenders Forlag Serie II kort 14.

Postkort med Flakhaven fra dengang pladsen var trafikknudepunktet for alle seks bybuslinjer, der kørte i stjerneform herfra. Bussen tv. har tydeligt rute nr. 3 foran. Masterne med luftledningerne til trolleybusserne er her væk.

Foto kort fra ca. 1960.

Rudolf Olsen Kunstforlag, nr. 100. Kortet er ubrugt.

Litteratur til dette kapitel:

Vestergadekvarteret i Odense Registrant 1984 Odense Magistrat 2. afdeling
www.historienshus.dk
www.trafikiodense.dk

Bogens forfattere

Palle Offersen, født 1957. Uddannet statsautoriseret revisor. Frimærkesamler fra 8-9 års alderen. Indmeldt som junior i Arbejdernes Frimærkeklub i 1973, og blev året efter overflyttet til seniorafdelingen. Udmeldt i 1985. Indmeldt i Odense Frimærkeklub i 2001. Kasserer i OFK 2008-2012.

Ansæt hos frimærkehandler og auktionshus 1973-1976.

Aktiv udstiller som junior med "Danmark 1900-1950" uden de store resultater. Udstillet siden 2009 bl.a. Odense Tekstmaskinstempler, Odense Postkort og Karavel bogtryk.

Carsten Bjerg, født 1947. Uddannet medicotekniker.

Frimærkesamler fra drengeårene. Indmeldt i Arbejdernes Frimærkeklub i 1978. Bestyrelsesmedlem i OFK 2003-2008. Juniorleder i en årrække i 1990'erne.

Kasserer i Posthistorisk Selskab siden 2014.

Forfatter til flere artikler om tofarvet øreudgave i NFT og dansk (fynsk) posthistorie i PHT.

Aktiv udstiller i mange år og har opnået nationalt guld i 2003 med "Tofarvet øreudgave 1875-1905". Nordia guld og danmarksmester i posthistorie 2013 med "Odense Posthistorie".

Henrik Tranberg, født 1959. Uddannet biolog.

Frimærkesamler fra drengeårene og indmeldt som junior i Arbejdernes Frimærkeklub i 1976. Bestyrelsesmedlem i OFK 2008-2010.

Aktiv udstiller som junior med forskellige motivsamlinger bl.a. "Flyvningens historie". Fortsat aktiv udstiller i motivklassen med "Søfly" og "Boddy Holly", i åben klasse med "Filsø" og "Brændekilde" samt i postkortklassen med "Fynske Kæmpehøje". Samler lige nu på "Bordtennis" (motiv) og "Sporvogne i Odense" (postkort).

Jørgen Thomsen, født 1953. Ansæt ved Odense Kommune siden 1978, stadsarkivar fra 1991.

Skrevet et utal af artikler og holdt masser af foredrag om Odenses historie ikke mindst efter år 1800.

Har bl.a. skrevet om Odense 1914-1940 i Odense bys historie og i jubilæumsbøger om Odense Teater, Fyens Stiftstidende, Fynsværket, Odenses skyttelaug og Patriotisk Selskab.

Samlede på frimærker som barn.